

V SREDIŠČU
**SLAVKO GABER
PROTI KACINU**

POLITIKA
**BARROSO POSTAVLJA
SLOVENIJO ZA ZGLED**

DEMOKRACIJA

Kakšno
vlogo igra
dr. Vlado
Miheljak
v slovenski
politiki?

KOLUMNIST Z MARXOVO FILOZOFIJO

ISSN 1408-0494

INTERVJU

Dr. Peter Jambrek

Zbor za republiko je postal žrtev svojega uspeha

UNION

Smile[®]

MINISTER ZA ZDRAVJE OPOZARJA:
PREKOMERNO PITJE ALKOHOLA ŠKODUJE ZDRAVJU!

Upor sodnikov?

Sprvim marcem je začel veljati nov plačni sistem v javnem sektorju. Z njim je prišlo do znižanja večine funkcionarskih plač. Tako bodo nekoliko nižje plače dobili najvišji predstavniki izvršilne in zakonodajne oblasti. Novi plačni sistem bo vplival tudi na sodno vejo oblasti oziroma na sodnike. Tudi njim se bodo plače rahlo znižale. Po drugi strani pa se bodo plače nekaterim, bolj storilnostno naravnanim, zvišale. Če so znižanje plač v izvršni in zakonodajni veji oblasti sprejeli kolikor toliko ravnodušno, deloma tudi s stisnjenimi zobmi, pa to za sodno vejo oblasti ne velja. Že prejšnji teden so se sodniki z gospodarskega oddelka ljubljanskega okrožnega sodišča odločili, da bodo zaradi tega delali le toliko, kolikor od njih zahteva sodniška norma. Tako imenovani sodniški beli stavki se v teh dneh pridružujejo še okrožni sodniki iz različnih delov Slovenije (nezadovoljen z novim plačnim sistemom je tudi predsednik Vrhovnega sodišča RS Franc Testen). Pod vodstvom sodnika Aleša Zalarja so na ustavno sodišče vložili predlog, da se zadrži izvajanje nove plačne ureditve. Seveda se ob tem postavlja vprašanje, kaj to pomeni za že tako velike sodne zaostanke, ki smo jim priče. Kot v pogovoru za našo revijo opozarja dr. Peter Jambrek, pomenijo sodni zaostanki neopravičljiv poseg v pravico vsakogar do poštenega sodnega postopka. Zato se postavlja vprašanje, kaj to pomeni za projekt Lukenda, s katerim naj bi zaostanke zmanjšali. Nekateri pravijo, da je s tem projekt padel v vodo.

Pri urejanju plač funkcionarjev pa ne gre samo za sodnike, ampak, kot smo prej omenili, za vse veje oblasti. Gre za plačna razmerja, ki jih je bilo treba urediti. V to kisllo jabolko je ugriznila Janševa vlada. Kot je v pogovoru za POP TV dejal predsednik vlade, je zgodba o plačah v javnem sektorju stara toliko, kot je stara slovenska država. V preteklih letih se je sicer poskušalo stvar zaokrožiti v pregleden sistem, ki bi bil pravičen, a to ni uspelo ne Drnovškovim in ne Ropovi vladi. Po Janševem mnenju je

bilo tako med drugim zato, ker nobena vlada ni začela pri sebi. »Glede na to, da smo se trdno zavezali, da to končno uredimo in sistem naredimo pravičen in pregleden, smo začeli pri sebi in to je bilo seveda boleče. Ne bom rekel da zato, ker se je plača najbolj znižala ravno predsedniku vlade in nekaterim ministrom, ampak ker je ta razprava pri tistih, ki na koncu odločajo, pri poslancih, vedno obremenjena z njihovim lastnim položajem.« Po Janševem mnenju je večina v državnem zboru s podporo spremenjeni zakonodaji na tem področju pokazala veliko mero državotvornosti, za kar si zasluži pohvalo.

Janša je v omenjenem pogovoru komentiral nezadovoljstvo sodnikov z novimi plačnimi razmerji. Pojasnil je, da gre za samostojno vejo oblasti, zaradi česar vlada ni posegala v skupno maso, ki je na razpolago za sodniške plače. Sistem so tudi na podlagi predlogov iz sodniških vrst po njegovo izdelali tako, da tisti sodniki, ki delajo bolje, dobijo tudi boljšo plačo. Nekateri ob tem govorijo o možnosti razpada pravosodnega sistema. Janša dvomi, da s tem grozijo vsi sodniki, opozarja pa, da gre za nekaj zelo glasnih, med katerimi so nekateri v preteklosti nastopali tudi v različnih političnih vlogah in je najbrž del njihovega nasprotovanja tudi politično motiviran. Janša je potrdil, da ima v mislih sodnika Okrožnega sodišča v Ljubljani Aleša Zalarja. Pomenljivo pri slednjem je, da je bil leta 1996 kandidat LDS za pravosodnega ministra. Očitno je, da bi nekateri še naprej radi živeli v socializmu, ko storilnost in delovna uspešnost nista igrala tako velike vloge kot politična primernost.

O sporu, do katerega je prišlo med izvršilno in sodno vejo oblasti, bo torej odločalo ustavno sodišče. Kot pravi Jambrek, bo moralo to presoditi na podlagi konkretnih podatkov, navedb ter stvarnih in pravnih razlogov, kdo ima v sporu prav – sodniki ali vlada. »Ali je šlo res za znižanje plač ali morda samo za drugačno, bolj stimulatивно razporeditev istega kosa pogače ...« **D**

Sodniki so zaradi spremenjenega plačnega sistema začeli s tako imenovano belo stavko – z nižjo delovno storilnostjo. V slovenski javnosti simpatij zaradi tega verjetno ne bodo deležni.

UVODNE STRANI

- 9 Slavko Gaber nazadovoljen s Kacinom
10 **Pogledi:** Feniksovo vstajenje
11 **Kolumna:** Podpora z Downing streeta

POLITIKA

- 12 Barrosov načrt D
15 Minister za slovenske rojake
16 Kolumnist z Marxovo filozofijo

GOSPODARSTVO

- 18 Planika je bila na dobri poti
20 Dohodninske težave
22 Uničujoča plačilna nedisciplina

SLOVENIJA

- 24 Nasilje med štirimi stenami
26 Predvolilne igre v Dobrovniku?

TUJINA

- 29 Agonija predmestij
30 Predvolilna tekma v Italiji
30 **Tuji tisk:** Pomoč vojakom
32 **Globus:** Potrebna pomoči

NEKOČ IN DANES

- 38 Zgodovina slovenske šole
41 Delajmo Evropo
42 **Naši kraji:** Ptuj

KULTURA

- 46 Ambiciozna Fabula
47 Eva Braun

OGLEDALO

- 48 **Film:** Niti usode
50 **Avtomobilizem:** Majhnim je vse veliko
52 **Znanost:** Teorija velikega poka
54 **Šport:** Švedom sosedski obračun
56 **Črna kronika:** Kaj narediti s Plutom?
58 **Rumeno:** (Rezervna) sanjska ženska
60 **TV-kuloar:** Pidovski baroni
66 Repovževa dvojna morala

DEMOKRACIJA, p.p. 4315,

Komenskega 11, 1000 Ljubljana, SI

Tel.: 01/ 434 54 48 (uredništvo), urednik@demokracija.si;
01/ 434 54 63 (tajništvo), tajnistvo@demokracija.si

Faks: 01/ 434 54 62

Glavni in odgovorni urednik: Metod Berlec

Tehnični urednik: Bojan Jovan

Novinarji: Peter Avsenik, Gašper Blažič, Gregor Drnovšek, Lucija Horvat, Petra Janša, Lovro Kastelic, Aleš Kocjan, Vida Kocjan, Monika Maljevič, Ana Müllner, Bogdan Sajovic, Denis Vengust, Mitja Volčanšek

Kolumnisti: mag. Andrej Aplenc, Esad Babačić, dr. Andrej Capuder, mag. Klemen Jaklič, dr. Janez Jerovšek, dr. Janko Kos, dr. Matej Makarovič, dr. Andrej Rahten, dr. Ljubo Sirc, dr. Peter Starič

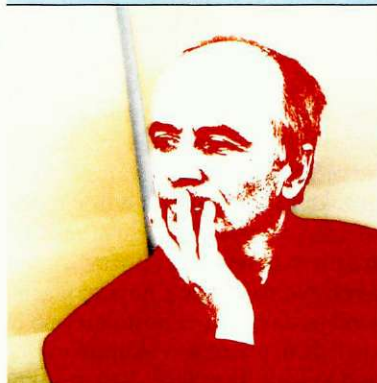
34 Intervju: dr. Peter Jambrek

Priznam, z oblikovanjem nove vlade, ki je zrastle iz Zbora za republiko, je zbor sam postal »žrtev lastnega uspeha«. Ne dvomim, da bi znova zaživel v trenutku, ko bi njegovi udeleženci začutili, da sedanja »njihova« vlada, stranke in druge institucije ne delujejo več na podlagi izvirnega soglasja, poslanstva in programa.

12 Barrosov načrt D

Prejšnji teden se je predsednik evropske komisije José Manuel Barroso prvič mudil v Sloveniji in pokazal, da Bruselj ni tako oddaljen. Našo državo, ki bo v kratkem zaznamovala dve leti od vstopa v EU, je postavil za zgled vsem novim članicam.

16 Kolumnist z Marxovo filozofijo

Dr. Vlado Miheljak je slovenski javnosti znan kot kolumnist in politični komentator, manj pa kot profesor in raziskovalec na FDV. Postavlja se vprašanje, kakšna je v resnici njegova vloga v slovenski politiki.

22 Uničujoča plačilna nedisciplina

Plačilna nedisciplina je rakasta rana slovenskega gospodarstva, ki je uničila že številna podjetja. Poleg tega je ena ključnih ovir za razmah podjetništva. Zaradi zamud pri plačilih nekateri delodajalci zaposlenim ne plačujejo več prispevkov.

Stalni zunanji sodelavci: Vera Ban, Peter Colnar, Igor Gošte, Barbara Kavtčnik, Miran Mihelič, Janez Škalič
Lektoriranje: Joža Gruđen

Prelom: Tone Tehovnik

Realizacija: Nova orbita d.o.o.

Fotografija: Gregor Pohleven (urednik), Bor Slana, Reuters, arhiv Demokracije

Tisk: Ma-tisk d.o.o., Maribor

Datum natisa: dan pred izidom

Izhajajo: vsak četrtek;

Cena: 550 SIT / 2,29 EUR

Izdaja: Nova obzorja d.o.o.

Direktor: Andrej Lasbaher

Naklada: 11.000 izvodov

TRR: 24200-9004125033, Raiffeisen Krekova banka d. d., Maribor
Poštnina plačana pri pošti 1102. Nenaročenih člankov in fotografij ne plačujemo in ne vračamo.

Na podlagi zakona o davku na dodano vrednost (Ur. l. RS, št. 89/98) sodi tednik Demokracija med proizvode, za katere se obračunava davek na dodano vrednost po stopnji 8,5 %.

Naročniški oddelek: naročnine@demokracija.si; Naročniki prejmejo položnico s prvo revijo v mesecu. Odjave sprejemamo pisno do 15. v mesecu z veljavnostjo prvega v naslednjem mesecu. Letna naročnina za države članice Evropske zveze znaša 260 evrov, za druge pa 288 USD.

Informativne cene v evrih so preračunane iz tolarskih cen po centralnem paritetnem tečaju 1 EUR = 239,64 SIT.

Fotografija na naslovnici: FOTO SPRING, fotomontaža

Pravici in resnici ni mogoče ubežati

Aleš Kocjan

V začetku preteklega tedna je minilo pet let od napada na nekdanjega novinarja Večera in zdajšnjega poslanca SDS Mira Petka. Ob tej priložnosti smo se z njim pogovarjali o tem, zakaj njegovi napadalci še niso za zapahi in ali lahko pričakujemo, da sploh kdaj bodo.

Kako ocenjujete dejstvo, da po petih letih izvajalci in naročniki napada na vas še niso znani?

S tem seveda nikakor ne morem biti zadovoljen. Ko bi vsaj našli napadalce in naročnike, da bi se jim lahko zahvalil, da so me pustili pri življenju, tako pa jim še zahvale ne morem izreči. Sicer pa upanje, da bi bil kdor koli obsojen, kopni hitreje kot letošnji sneg, posebej zdaj, ko vemo, kakšno mero sočutja ima predsednik države Janez Drnovšek do pravnomočno obsojenih ljudi, ki jih je država desetletje preganjala zaradi gospodarskega kriminala. Zagotovo sodijo naročniki poskusa moje likvidacije v vseh orisih v zgodbo slovenske tranzicije in so po tej plati nadvse blizu zgodbi gospoda Danila Kovačiča. Ob vsem nenavadnem početu našega predsednika države tako tudi ne bi bilo velikega upanja, da bi kdo obsedel v zaporu, četudi bi bil obsojen. Za to državo bi bilo precej ceneje, če bi nekdanja vladajoča elita že na začetku svoje dvajsetletne vladavine objavila spisek ljudi, ki imajo imuniteto tudi takrat, kadar kradejo ali ubijajo, da se vsi skupaj ne bi mučili na dolgih in mučnih sodnih procesih.

Kaj je po vašem mnenju razlog za to, da napadalci še niso odkriti? Je to po-

sledica slabega dela organov, ki so odgovorni za preganjanje tovrstnih dejanj, ali je bil napad izpeljan tako spretno, da je krivce zanj na splošno težko odkriti?

Razlogov je več. Policija in tožilstvo v začetni fazi nista dobro opravila svojega dela – o kronologiji, napakah in vseh zapletih govori obsežna knjiga dr. Borisa Vezjaka *Kako so močno dihal, Komentarji in kronologija k primeru Petek*. Potem je sledilo še sojenje v Murski Soboti, ki je bila le navadna farsa, in ko se bo nekoč nekdo raziskovalno ali znanstveno spustil v teh nekaj tisoč strani dolge sodne spise, bo seveda lahko ugotovil, kakšno sodno oblast smo imeli v teh letih. Takšno, ki se dvigne pokonci le takrat, ko se je treba bojevati za svojo plačo, za institut trajnega mandata ali imunitete, do konca pa znotraj svojih vrst brani sodnike, ki tja ne sodijo. Primer tudi ni raziskan, ker prejšnja vladajoča elita za to ni imela interesa, saj bi raziskava primera pač razkrila delovanje oblasti, ki je dopustila vulgarno rast novodobne ekonomske elite, ta pa je nato v zameno financirala njihovo politično preživetje. Ta elita je imela imuniteto, kot jo imajo sodniki in jo je nekoč imel tovariš Tito.

Kako danes doživljate napad? So se duševne in telesne rane že zacelile?

Niti medicina niti čas ne moreta zaceliti vseh ran. Po takšnem napadu se ni lahko pobrati. Meni so stali ob strani ljudje, o tem so razpravljali v tujini, del občutljive slovenske civilne družbe na čelu z omenjenim dr. Vezjakom, večina slovenskih novinarjev razen nekaterih znanih moralnih žurnalističnih pokvek, ki v tem poslu seveda ne bi smele imeti prostora. Dobro je, da v teh petih letih ni bilo takšnega napada na novinarja, in če je k temu pripomogla tudi odmevnost primera Petek, potem je to dobro.

Verjamete, da bodo krivci za napad kdaj odkriti?

Mislim, da bodo odkriti, vprašanje pa je, ali bodo obsojeni. Tudi za Mitjo Ribičiča je bila napisana ovadba po več kot pol stoletja. Pravici in resnici ni mogoče ubežati, res pa včasih prihajata z zamudo, veliko zamudo, in mnoge žrtve tega niti ne dočakajo. Včasih sem se tolažil, da rablje preganja vsaj slaba vest, vendar čedalje bolj ugotavljam, da vesti nimajo in da kljub vsemu kar mirno spijo.

Plemeniti in pravna država

Predsednik SNS Zmago Jelinčič Plemeniti ne more iz svoje kože. Ni še dobro vstal z zatožne klopi Okrožnega sodišča v Mariboru, ker naj bi bil s Šiškom in z Jeričem sodeloval pri poskusu umora, že je na eni komercialnih televizij predlagal sekanje rok in nog moralnim sprevržencem. Prav lahko se zgodi, da bo Jelinčič čez čas spet stopil pred sodnika – takrat zaradi fizičnega obračunavanja s pedofili in dilerji. Zagotovo pa bo stopil pred voznškega inštruktorja, saj je zaradi vinjenosti za volanom ostal brez voznškega izpita.

ISKRICA

Racionalizacija

Aleš Kocjan

Demokracija: Dober dan. Bi lahko govoril z gospodom predsednikom?

Glas na drugi strani: Ne bo šlo, ga ni.

Demokracija: Pa ima koga, ki ga nadomešča?

Glas na drugi strani: Jaz ga nadomeščam.

Demokracija: Kdo pa ste vi?

Glas na drugi strani: Brodi.

Demokracija: Kako Brodi, saj psi ne govorijo?

Brodi: Hja, jaz nisem navaden pes. Sem predsednikov pes.

Demokracija: Aha, če si predsednikov pes, pa že kar govoriš. Dobro. Kako pa to, da se oglašiš na telefon?

Brodi: Saj veste, kako je to. Predsednik si je omislil racionalizacijo in potem mu ni preostalo drugega, kot da za tajnico postavi mene.

Demokracija: Zanimivo, a kaj bodo rekli v tujini, če bodo klicali predsednika, pa se jim bo na telefon oglasil pes. Kakšna država pa smo, da se gredo psi tajnice v predsedniškem uradu?

Brodi: Jaz nisem navaden pes. Sem internacionalni pes. Srečal sem se že s Clintonom, poznam Putina pa tudi sosedovega Fida.

Demokracija: Dvomi, da to kaj šteje. Kje pa je predsednik?

Brodi: Kdo bi vedel, zadnje čase mu komajda še sledim. Predvčerajšnjim je bil na Šrilanki, včeraj v Indiji, danes pa je najbrž v Izraelu.

Demokracija: Kako najbrž? Je ali ni v Izraelu?

Brodi: Kot sem že rekel, mu sploh ne sledim, še manj pa ga poznam. Enkrat bi bil mati Tereza, drugič dalajlama, naslednjič zunanjni minister.

Demokracija: A ni to lepo?

Brodi: Za vas že mogoče, mene pa bo čisto po pasje pobralo. Si lahko predstavljate, zadnjič me je silil, da jem samo presno hrano, ker razsaja ptičja gripa, naslednji dan sem moral dve uri meditirati pred nekim kipom, ker je to menda moderno, zdaj samo še čakam, kdaj bom moral voditi njegov protokol.

Demokracija: Potem ti ne ostane drugega, kot da daš odpoved.

Brodi: Hja, kdo bo pa potem vodil urad?

Demokracija: Bo že našel koga. Bo pa Boletovo ali Lavrinca poklical nazaj.

Brodi: Za slednjega dvomi, saj sta bila v zadnjem času kot pes in mačka. To o odpovedi pa sploh ni slaba ideja. Menda je Kacinu mačko povozilo in bi me vzel.

Demokracija: A kar h konkurenci bi šel?

Brodi: Zakaj pa ne, saj živimo v tržnem gospodarstvu. Hvala za idejo. Adijo!

H-umor

»Protestiram proti zavajajočim navedbam avtorjev novega plačnega sistema, da se bo z njegovo uveljavitvijo plačni položaj sodnikov izboljšal. Te razlage žalijo inteligentnost sodništva.«

(Predsednika Vrhovnega sodišča RS Franca Testena skrbi odprava privilegijev sodnikov, poslednjih svetih krav slovenskih javnih financ.)

»Predlog zakona gre v smeri, da se vsem veteranom vojn zagotovi enak status, da se postavijo enaki kriteriji in da se ne vzdržuje kakršnokoli razlikovanje med veterani.«

(Minister Janez Drobnič je prepričan, da si veterani vojne za Slovenijo zaslužijo isti status kot borci NOB.)

»Z ureditvijo tega v kolektivni pogodbi bi dosegli, da bo prodajalec bolj cenjen. Danes je za delodajalca vreden manj kot blago na polici.«

(Sekretar sindikata delavcev trgovine Ladislav Kaluža je prepričan, da je bilo prodajno osebje doslej le »govoreče orodje«.)

»Novi direktor RTV je program spisal z levo roko, izvoljen pa je bil z desnico.«

(Članica programskega sveta RTV Spomenka Hribar ne ve, ali bi tokrat ustavljala levico ali desnico.)

»Veste, za lobi pa sta dva premalo.«

(Kardinal Franc Rode odgovarja na vprašanje, ali skupaj s kardinalom Alojzijem Ambrožičem, nadškofom v Torontu, predstavlja slovenski lobi med kardinali.)

»Tisto, kar smo mi ponudili, je vse napisano v dokumentu in bi želeli dobiti poštene in realne odgovore na takšno ponudbo. Ne pa da se zdaj malodane od nas zahteva, da razveljavimo volitve iz leta 2004, zato da se bo LDS pripravljena pogovarjati o prihodnosti države.«

(Premier Janez Janša s svojo pobudo Partnerstvo za razvoj ni preveč uspešen pri največji opozicijski stranki, češ da le-ta zahteva veliko preveč.)

»Od vseh slovenskih časopisov je Mag največ napadal Katoliško cerkev, kar govori o moji orientaciji.«

(Predsednik uprave Dela Danilo Slivnik za hrvaški tednik Nacional zanika govorice, da je konservativec.)

»Med desetdnevno vojno sem poveljeval odredu TO na bojni nalogi.«

(Finančnik Neven Borak med osamosvojitveno vojno menda ni imel časa pisati protiosamosvojitvenih komentarjev pod psevdonimom Venio Karbone.)

»Gre zgolj za provokacijo, na katero ne mislim odgovarjati.«

(Sanjska ženska Nina Osenar ni hotela odgovoriti na vprašanje, katero je glavno mesto Armenije.)

»Dobili bi parado, ki ne deli, ampak povezuje in emancipira.«

(Kolumnist Vlado Mihelj bi ob obletnici osamosvojitve namesto vojaške parade organiziral gejevske parade ponosa.)

»Seveda ne mislim, da bi vera rešila slovenski zimski šport. Lahko pa bi bila maršikateremu športniku dodatna motivacija in podpora psihični stabilnosti.«

(Teolog Ivan J. Štuhec bi morda tudi za športnike uvedel kurata.)

Podtikanja z namenom škodovanja

Potem ko so nekateri na podlagi domnevno anonimnih pisanj precej časa skoraj dnevno napihovali domnevne nepravilnosti v poslovanju Nove Kreditne banke Maribor (NKBM) in s tem majali njen ugled, še bolj pa so bodli v oči poskusi škodovanja (banka naj bi namreč postala osrednji del drugega finančnega stebra, pri dokapitalizaciji naj bi sodelovala tudi Evropska banka za razvoj – EBRD), se je pretekli teden sešel nadzorni svet banke in na večurni seji med drugim obravnaval varnost podatkov komitentov NKBM ter poslovne povezave s podjetjem Finea Holding in Zrcalo. Na podlagi poročil notranje revizije in uprave NKBM so se nadzorniki strinjali, da je sedanja raven varovanja informacijskega sistema banke ustrezna in primerljiva s konkurenčnimi bankami v Sloveniji in drugod po svetu. Obravnavali so tudi poročilo o nakupu poslovnih prostorov, ki jih je kupila Poštna banka Slovenije (PBS) od družbe Gruda Jurmes, in odplačilu posojila NKBM

Nova Kreditna banka Maribor

decembra leta 2005. Ugotovili so, da je bil nakup poslovnih prostorov ugoden za PBS, ki je tako prišla do lastnih poslovnih prostorov, posojilo, ki ga je imela družba Gruda Jurmes pri NKBM, je bilo ustrezno zavarovano, terjatev NKBM pa je bila v celoti poplačana. Andrej Svetina, predsednik nadzornega sveta NKBM, je po seji dejal, da je v interesu lastnikov, da druga največja banka v Sloveniji dobro posluje. Nadzorniki so želeli ugotoviti, ali so namigovanja resnična, zato so vsa temeljito preučili in ugotovili, da so podatki o komitentih, ki jih ima banka, varovani s sodobno tehnologijo varovanja podatkov. V. K.

Modrosti tedna

»Oba kardinala (dr. Ambrožič in dr. Rode) sta na neki način sad žrtev, ki so padale med vojno in po vojni zaradi sovraštva do vere in Cerkve, zato je njun škrlat obarvan s krvjo vseh žrtev vojnega in povojnega nasilja na vseh straneh. Preveč je bilo krvi, trpljenja, junaških žrtev in dobrih namenov, da vse to ne bi rodilo dobrih sadov!«

(Urednik Družine Franci Petrič)

»Ne more imeti neko društvo ali organizacija (zveza borcev, op. ur.) več pravic kot pa ostale primerljive organizacije. Treba je pač zaključiti s financiranjem po posebnem zakonu iz bivše Jugoslavije, ki je urejal financiranje zveze borcev.«

(Poslanec NSi Franc Capuder)

Türk je zarezal

Potem ko je vlada za generalnega direktorja Elektra Slovenije (Elesa) imenovala mag. Vitoslava Türka, je ta javnosti razkril, da je večini od nekdanjih imetnikov odvzel poslovne plačilne kartice, njihovo uporabo pa dovoli le še na podlagi potnih nalogov. Na službenih potovanjih je prepovedal tudi prenočevanje v hotelih, ki so dražji od 24 tisoč tolarjev na noč, saj v dražjih ne spi niti sam. Kako razsipni so bili nekateri pod vodstvom Vekoslava Korošca, priča tudi podatek, da je Türk pred tedni za službeno pot, ki ni bila prav pomembna, praktičnih rezultatov pa sploh ni bilo, dobil račun, ki je presegal 1,8 milijona tolarjev. S tem je Türk potrdil informacije, ki

smo jih imeli še v času Korošca, da so nekateri vodstveni delavci Elesa v preteklih letih veliko potovali, učinkov teh poti pa skoraj ni bilo. Nadalje je Türk razkril, da je Korošec sklenil tudi nekaj deset pogodb za svetovanje, njihova vrednost pa je presegla 100 milijonov tolarjev. Računi so, potem ko je zahteval dokaze za opravljeno delo, nehali prihajati. Türk je torej pošteno zarezal v stroške Elesa, ki je v državni lasti, vprašanje je samo, ali bo Korošec kdaj za svoja dejanja odgovarjal. V. K.

Zaostrovanje na RŠ

Člani uredništva razvpitega Radia Študent (RŠ) so v ostrem odprtem pismu napovedali, da bodo nehali sodelovati z direktorjem dr. Dejanom Jelovcem. Da odnosi med direktorjem in delavci RŠ že dolgo niso več idilični, ni nikakršna skrivnost. Novost pri militantnih radijih, ki so RŠ iz nekoč referenčnega medija z leti spremenili v ogledalo lastnega političnega aktivizma, so razlogi za ta korak. Sporno naj bi bilo Jelovčevo članstvo v nadzornem svetu Dela, kar naj bi predstavljalo navzkrižje interesov, menijo na RŠ. Najbolj problematična v tem smislu pa je po njihovo direktorjeva podpora kandidaturi Petra Jančiča na mesto odgovornega urednika Dela. To podporo na radiu namreč razumejo kot posmeh vrednotam RŠ in "kastracijo" novinarstva pod krinko pluralizacije. V pismu so nato sicer navedene številne težave, ki dejansko ogrožajo nadaljnji obstoj RŠ, vendar ton in argumentacije kažejo, da je ost tudi tokratnega protesta izrazito politična. M. V.

Jurčičev nagrajenec – kolumnist Demokracije

Jurčičev sklad vsako leto podeli nagrade novinarjem, urednikom ali publicistom. Letošnja nagrajenca sta tako postala novinarka Dela Ženja Leiler ter sociolog in publicist dr. Matej Makarovič, dolgoletni kolumnist Demokracije.

Jurčičev sklad – imenuje se po pisatelju in prvem slovenskem poklicnem častnikarju Josipu Jurčiču – sta leta 1993 ustanovila Nova revija in Društvo slovenskih pisateljev ob pomoči donatorjev, in sicer zaradi čedalje pomembnejše vloge medijev v slovenski državi in družbi z namenom nagrajevanja publicistov, novinarjev in urednikov. Glavno merilo pri tem je resnicoljubnost kot temeljno načelo slovenskega novinarstva. To je odgovorno, intelektualno verodostojno in avtentično pisanje o družbenem, kulturnem, političnem in gospodarskem življenju, neodvisno od političnih in finančnih vplivov. Skupaj z letošnjima nagrajencema so doslej podelili 27 nagrad 23 nagrajencem (dva sta prejela nagrado po dvakrat) in dvesta medijskima ustanovama.

Jurčičeva nagrajenca Ženja Leiler in dr. Matej Makarovič

Upravni odbor Jurčičevega sklada je v obrazložitvi nagrade zapisal, da je odlika Ženje Leiler v tem, da »v svojih besedilih dogajanja in premike osvetljuje v širšem družbenem in hkrati globljem duhovnem kontekstu«. Dr. Matej Makarovič, docent na oddelku za sociologijo na FDV, pa je po mnenju upravnega odbora Jurčičevega sklada publicist in znanstvenik, ki se je v svojih prispevkih, objavljenih v Demokraciji, Ampaku in Delu, loteval tistih vprašanj, ki jih je »velik del profesionalnega novinarstva pogosto prezrjal ali pa se jim je iz različnih razlogov izognil«. Obema letošnjima nagrajencema so nagrado podelili v četrtek, 2. marca, v ljubljanski mestni hiši, kjer je Jurčičev sklad ob tej priložnosti pripravil krajšo proslavo. G. B.

Bajuk prevzel nagrado

Finančni minister Andrej Bajuk je pretekli teden v vili Podrožnik uradno prevzel nagrado, ki mu jo je nedavno kot najboljšemu evropskemu finančnemu ministru v preteklem letu po oceni novinarjev podelila ugledna britanska revija The Banker. Nagrado je Bajuku izročil glavni in odgovorni urednik revije Brian Caplen in pri tem dejal, da je namenjena finančnim ministrom, ki so gospodarstvo v svoji državi popeljali naprej. »Minister Bajuk si je nagrado zaslužil predvsem s prispevkom v pripravah Slovenije na prevzem evra, s skrbjo za dobro fiskalno politiko in z ukrepi za uveljavitev davčne reforme. Prevzem evra je pomemben cilj za Slovenijo, vendar ob trudu slovenskega finančnega ministra država ne bo imela nobenih težav,« je dejal Caplen.

Bajuk se je Caplenu zahvalil za nagrado in dejal, da jo razume kot priznanje dosežkom Slovenije na področju javnih financ v letu 2005.

Andrej Bajuk in urednik revije The Banker Brian Caplen

Proti novi občini

Zapletom v zvezi z ustanovitvijo novih občin ni videti konca. Te skrajno občutljive tematike smo se lotili že v prejšnji številki Demokracije. Po odločitvi Ustavnega sodišča RS je DZ prejšnji teden spet pretehtal predloge 12 novih občin in zanje prižgal zeleno luč. Največji problem je bil, da je glasovanje potekalo "v svežnju", tako da je skozi parlamentarno sito šlo tudi nekaj spornih predlogov, med katerimi izstopa občina Mokronog-Trebelno, ki naj bi nastala z izločitvijo iz sedanje občine Trebnje. Več poslancev je opozorilo na večinsko voljo krajanov Trebelnega, ki so na referendumu glasovali proti novi občini, sedaj pa ji bodo neprostoovoljno priključeni. Predstavniki lokalne skupnosti so tako prejšnji terek, dan pred odločanjem o zakonu, protestirali pred poslopjem DZ in predlagateljici nove občine poslanki Marjetki Uhan (NSi) očitali, da ne drži danih obljub.

Kot so nam v pogovoru razložili krajanje Trebelnega, se čutijo izigrane, saj je vodstvo KS brez njihove vednosti izpeljalo postopke za vložitev predloga za referendum. Naselje Trebelno naj bi po naših informacijah vključili v predlog nove občine samo zato, da bi slednja izpolnila kriterije za kandidaturu za preoblikovanje v samostojno občino. Poleg tega je Uhanova krajanom obljubila, da bo predlog nove občine sprejel le, če bodo zanj glasovali tudi v Trebelnem. DZ pa je pri referendumu storil "napako", saj ni predpisal dveh referendumskih območij, tako da je obveljal večinski "za" novi občini. Spričo tega se krajanje Trebelnega sprašujejo, zakaj ni bilo mogoče upoštevati dveh ločenih referendumskih območij kot v primeru predloga za ustanovitev občine Rimske Toplice. Slednji je spodbetel zaradi nasprotovanja krajanov Zidanega Mosta. Krajanje Trebelnega zdaj, postavljeni pred izvršeno dejstvo, napovedujejo pritožbo na ustavno sodišče. M.V.

Protesti proti novi občini Mokronog-Trebelno pred DZ

Zaostrovanje v LDS ne pojenja

Aleš Kocjan

Napeti odnosi v stranki Razmere v Liberalni demokraciji Slovenije se, potem ko so pred časom iz nje izstopili nekateri njeni vidni člani, ki se ne strinjajo s strankino politiko, še zaostrovajo. Za zaplet je tudi tokrat poskrbel predsednik Jelko Kacin, ki je z nekaterimi svojimi javnimi nastopi razburil strankinega poslanca Slavka Gabra.

Jelko Kacin je v nekaterih zadnjih javnih nastopih večkrat precej nespretno poskušal obračunati s predsednikom države Janezom Drnovškom, njegovim Gibanjem za pravičnost in razvoj in predsednikom opozicijske SD Borutom Pahorjem, kar je očitno tako zmotilo strankinega poslanca in dolgoletnega šolskega ministra Slavka Gabra, da je pred nedavnim Kacinu poslal ostro protestno pismo.

Gabrovo pismo Pretekli teden ga je objavil tednik Mag. Kot je v pismu zapisal Gaber, ga je v zadnjem času najbolj zmotil Kacinov nastop v oddaji TV-klub na komercialni televiziji, v katerem je Kacin ostro nastopil proti Borutu Pahorju in Janezu Drnovšku. »Občutek imam, da si ob navidezni samozavesti napadal javnomnenjsko podobo pozicioniranega predsednika druge opozicijske stranke in bil ponovno vzvišen do pobud dr. Drnovška, ki je najin nekdanji in sedanjí predsednik. Ta in tej podobna napadalnost in vzvišenost me je v tvojem nastopu zmotila. O njej ti pišem, ker v njej vidim enega od pomembnih razlogov za odhode iz stranke in za upadanje podpore,« je zapisal Gaber. Gabra motijo tudi Kacinove izjave o Drnovškovem Gibanju za pravičnost in razvoj. »Ko kot predsednik LDS govoriš o gibanju, ki ga vzpostavlja predsednik države, cinično – kot o gibanju za 'pravičnost in mir nam dajte' –, in ko duhovičiš, da je predsednik ta trenutek že nekje na duhovnih vajah v Indiji, me tvoje govorjenje kot predsednika LDS navdaja z nelagodjem. Ne morem verjeti, da kaj takšnega res slišim iz ust predsednika naše stranke, in sram me je,« je zapisal Gaber.

LDS »nisi dobil v last« Gaber se ne strinja niti z izjavami, ki jih je Kacin dajal ob izstopu Iva Vajgla in Bogdana Biščaka iz stranke. »Ob domnevno duhovitih razglabljanjih o Maximarketu in mulariji, ki se ti zapleta pod nogami, sem osupel verjel, da se pač nisi obvladal. Se zgodi. Toda kasneje, gospod predsednik, nisi zdržal ob izstopu dr. Drnovška, ob izstopu nekdanjega zunanjega ministra Iva Vajgla in dolgoletnega visokega funkcionarja stranke in osebe, ki je veliko naredila za človekove pravice v tej državi, Bogdana Biščaka. Za vse si dal vedeti, da ni prave škode, če so odšli, in da je 'vstopilo veliko novih'. Takrat sem imel občutek, danes pa sem prepričan, da s tem škodiš stranki,« je zapisal Gaber. In sklenil: »Moje pisanje te bo vznejevoljilo. Zanimalo te bo, kako nanj učinkovito odgovoriti – ga zavrniti. Ne trudi se. Ni te vrste. Najbolje bi bilo, da bi o njem premislil in spremenil svoj odnos do predsednika države in tistih, ki so bojda premalo pomembni, da bi se zamislil ob njihovih odhodih. Ne vem, ali se bo to zgodilo. Še več. Bojim se, da se ne bo. Če bo tako, ti/si v dobro LDS, ki je nisi dobil v last, ampak si zanjo predvsem odgovoren, želim, da se za hip ustaviš. Zaustavi se vsakič, ko

Slavko Gaber je ostro kritiziral Kacinove javne nastope.

»Za to, da LDS spraviš na obrobje, bo zadoščalo, če odide še nekaj tako 'pomembnih', kot so bili ti, ki so odšli. V tej stranki so namreč ljudje, ki menijo, da takšno ravnanje ni najbolj primerno za osebo, ki, če te povzamem, 'ni več Jelko Kacin, ampak institucija: predsednik LDS'.«
(Slavko Gaber v pismu Jelku Kacinu)

boš Borutu Pahorju povedal, da 'nima pojma' in da je pravzaprav opozicija pod B. Ne delaj mu tolikšnih in tako pogostih uslug. Zaustavi se, ko boš razlagal, da je dr. Drnovšek – predsednik države že spet nekje, in te veseli, da ne 'odgovarjaš za njegova neodgovorna dejanja', in tudi, ko se boš nameril povedati, da naj tisti, ki ne obnemijo od navdušenja ob tvojih odločnosti in hitrosti, le odidejo iz stranke. Znało bi se zgoditi, da ti bo še kdo ustregel. Za to, da LDS spraviš na obrobje, bo zadoščalo, če odide še nekaj tako 'pomembnih', kot so bili ti, ki so odšli. V tej stranki so namreč ljudje, ki menijo, da takšno ravnanje ni najbolj primerno za osebo, ki, če te povzamem, 'ni več Jelko Kacin, ampak institucija: predsednik LDS'.«

Ali je Gaber edini, ki so ga zmotile Kacinove izjave, nam ni uspelo izvedeti, saj ne Gaber ne nihče drug v stranki o tej zadevi noče dajati izjav. Vsekakor pa je takih, ki se ne strinjajo s Kacinovimi javnimi nastopi, najverjetneje več. Glede na to lahko v prihodnje pričakujemo podobno pismo, morda pa tudi kakšen nov izstop iz stranke. ■

Feniksovo vstajenje

Pavel Ferluga

Veliko je govora o mirovnih in humanitarnih dejavnostih predsednika Slovenije Janeza Drnovška.

Ta zares preseneča s svojimi nevsakdanjimi in pogostimi iniciativami, ki so velikokrat neskladne z njegovim specifičnim poslanstvom. Mešanje štren in nagajanje vladnim resorjem, ki niso v pristojnosti predsednika države, je malone odkrit poskus destabilizacije in diskreditacije Janševe vlade. Dvomim, da ga je bolezen tako prizadela, da je nenadoma zamenjal svojo znano premišljeno uravnoteženo metodo politiziranja s poniglivim in predrznim, skoraj najstniškim obnašanjem, ki je vse prej kot uravnovešeno in razumno.

Da je v zadnjih časih zaradi neozdravljive bolezni začel drugače razmišljati kot v preteklosti, močno dvomim, ker v tem primeru ne bi ustanavljal gibanja s humanističnim predznakom, ki se lahko sčasoma razvije v stranko in lahko destabilizira politični spekter današnje realnosti. Komu v prid to dela? To nedvomno niso poteze, ki bi naznanjale njegovo duhovno prenovo zaradi obrambe pred grozečo boleznijo z metodami nekonvencionalnega zdravljenja, iskanjem pomoči pri raznih šamanih v eksotičnih deželah ter zapravljanjem davkoplačevalskega denarja. Namen je globlji in tudi strašljiv. Ker dobro pozna psihologijo svojih državljanov, saj je z njo zelo uspešno manipuliral v svoji dolgi politični karieri v času diktature, prav nič humanitarne, se dobro zaveda, da take zvijače, kot so problem Darfurja, humanitarna zavzetost za miroljubno reševanje problemov, ki tarejo naš planet, in ne nazadnje zatekanje k šamanom, edinstveno čustveno učinkujejo na labilno psihično prilagodljivost tistih Slovencev, ki so predolgo kimali vsaki odločitvi kontinuitetnih politikov, ki jim je tudi sam pripadal. Danes smo priče njegovi veliki priljubljenosti med Slovenci, prakticiranju polnitve »duhovnih« lukenj preteklosti, zato so njegove eksotične šamanske terapije in humanitarne izjave, ki ga predstavljajo kot borca za pravico in mir ter duhovno prenovu, naletele na tak odmev v javnosti.

Kdo ne bi volil tako izjemnega človeka? Da bi zameglil svoje prave namere, je še izstopil iz LDS (saj se zaveda, da ta nima prihodnosti), da s tem dokaže svojo politično neangažiranost in »novo pot« zveličanja v dobro človeštva in v ponos slovenstvu. Kateri indoktriniranec (in teh je v Sloveniji še veliko) ne bo čustveno podlegel taki sladki vabi? Če ta dobi še blagoslov prijateljčka v Murglah, bo postalo jasno (upajmo, da ne bo prepozno), kaj je bil glavni namen predsednikovih burk. Bo iz pepela LDS vzletel Drnovškov mitični »FENIKS« kot zadnja njegova politična zmagaja?

LDS se spreneveda

Vida Kocjan

Pretekli teden se je v DZ razvnela vroča razprava o graditvi drugega železniškega tira Divača–Koper.

LDS z Markom Pavliho, priložnostno pa tudi z Jelkom Kacinom spet površinsko rovari po projektu graditve drugega tira železniške proge med Koprom in Divačo. Tako kot vsa leta doslej, ko LDS za uresničitev tega pomembnega projekta ni naredila skoraj nič drugega kot to, da si je občasno na tem projektu poskušala nabirati politične točke. Višek cinizma smo doživeli pretekli teden, ko so poslanci zaradi nedorečenega in nepopolnega predloga zavrnili t. i. Pavlihov predlog zakona (prvi podpisani so bili sicer poslanci SNS) o ureditvi nekaterih vprašanj, povezanih z graditvijo. Pavliha je vsem, ki so ga hoteli poslušati, razlagal, da je projekt nujen, namen zdajšnje vlade je mlačen, resorni minister Janez Božič pa naj bi iz za LDS nerazumljivih razlogov odlagal graditev. Pri vsej skrbi LDS je treba poudariti, da jedrugi tir železniške proge res nujen, vendar LDS pozablja, da je sama vse od leta 1995 dalje, ko je bil sprejet nacionalni program razvoja železniške infrastrukture, ta projekt ignorirala. Ni pripravila ne projektov ne finančnih virov, na podlagi katerih bi lahko kandidirala na mednarodnem razpisu. Leta 2003, pred volitvami v evropski parlament, je sicer razglašala domnevno lobiranje za uvrstitev drugega tira na hitri seznam financiranja s strani EU, vendar se je to kmalu pokazalo za zavajanje javnosti. Pri uvrščanju drugega tira Divača–Koper na omenjeni seznam so namreč naredili napako. Na razpis EU bi morali prijaviti projekt Trst–Koper–Divača (prijavili so samo odsek Koper–Divača), s čimer bi izpolnili formalne kriterije mednarodnega razpisa, hkrati pa bi si pridobili tudi italijansko podporo, kar ni bilo nepomembno, saj je bil Italijan takrat predsednik evropske komisije, Italija pa je predsedovala EU. Ob tem je treba dodati, da je prav Pavliha kot nekdanji minister zdajšnjemu ministru Božiču zapustil 29 milijard tolarjev veliko finančno luknjo. Božič je bil prvi, ki je razkril, da bo za graditev drugega tira potrebnih 168 milijard tolarjev in ne 114, kot je prejšnja vlada sporočila v Bruselj, saj v izračunu ni upoštevala vseh stroškov varnostne signalizacije in opreme, ampak le gradbena dela. To je popravila zdajšnja vlada, ki si hkrati intenzivno prizadeva, da se bo projekt, ki je tudi ena izmed prednostnih nalog prometne politike EU, kmalu začel izvajati. Projekta se je torej resno lotila zdajšnja vlada, zato je vse govorjenje LDS veliko sprenevedanje.

Podpora z Downing streeta

Mag. Klemen Jaklič

Začetniki in glavni akterji evropskega povezovanja so videli v gospodarskem in kasneje čedalje tesnejšem političnem sodelovanju v Evropi ključno sredstvo za preprečitev ponovitve nečesa, kar se je Evropi zgodilo z obema svetovnima vojnoma.

Evropa je bila in je odgovor na pepel, na katerem je zrasla, slišimo še danes med vodilnimi akterji (politiki) in opazovalci (akademiki) evropske povezave. To je njena najmočnejša zagon-ska ideja, ki je del njene ustave v vsebinskem smislu ne glede na to, ali Evropa ima formalno pisano ustavno besedilo ali pa ga nima.

A razen te zagonske ideje je koncept vsebinske ustave Evrope (concept of substantive constitution, materia constitutionis europaea) še vedno izjemno prazen. Bistvo koncepta vsebinske ustave je, da vsebuje le tiste vsebine, ki so za ljudi neke družbe dolgoročno najpomembnejše, najbolj ključne. Take, ki naj bodo že po svoji naravi zato ustavna materija tiste družbe. Zagon-ska ideja je brez dvoma bila in je še ena takih. A je praktično edina, ki je bila do sedaj zares prepričljivo izdelana in deluje. Današnjim generacijam sama ni dovolj kot razlog za nadaljnjo nadgradnjo evropske ustavnosti, kot je npr. sprejetje nove (prve pisane) ustave Evrope. Za to bi morali najti nove močne vsebinske ideje, ki bi prepričale, kajti samo s formalizmom ne bo šlo.

Ali kot je razlagal Tony Blair v svojem nedavnem predavanju na Oxfordu: »Dve ali tri leta smo intenzivno razpravljali o dokumentu evropske ustave. Giscardu je z njegovo značilno briljantnostjo uspelo izpogajati predlog. Imeli smo 'le' eno pomanjkljivost.

Razen izboljšanja pravil v zvezi z vodenjem nihče v Evropi ni vedel, kaj naj bi ustava sploh rešila. Medtem ko postajajo problemi državljanov čedalje večji, smo se mi – namesto da bi razmišljali o drznih in bolj ključnih spremembah – zaklenili v sobo na vrhu stolpa in debatirali o stvarih, ki jih običajni državljan ne more razumeti. In

naj spomnim, projekt ustave je bil začel pod geslom 'Evropo bliže njenim državljanom'... Nato sta se zgodila francoski in nizozemski ne.«

Zares, pri ustavi je med Evropejci začel prevladovati občutek, da se je Evropa, ker ni zmožna reševati dejanskih problemov, začela ukvarjati z

namišljenimi. Ljudje ne soglašajo z več Evrope kot ciljem samim zase. Vprašajo zakaj, čemu. Najdimo dobre odgovore na ta vprašanja in soglašali bodo – z evropsko ustavo kot sredstvom za uresničitev bistvenih ciljev, ki jih razumejo.

In v Evropi, ki je bolj medsebojno odvisna kot kadar koli prej, nam ni treba daleč, da bi našli prepričljive, jasne cilje, je hkrati menil Blair. »Dajmo Evropejcem vseevropski program za preprečitev organiziranega kriminala, ki prihaja iz evropskih meja, in podpri ga bodo.« Tu je grožnja terorizma, ki zadeva nas vse – »samo skupaj smo ji lahko kos«. Ali pri zunanji politiki – od globalne revščine in razvoja do bližnjevzhodne krize, skupnih mirovnih misij in obrambnih strategij: »Evropa ima dolžnost, da svet tu občuti njeno navzočnost, njene vrednote in cilje. Poživimo to.« Tu je tudi gospodarska reforma: »Vsi pravimo, da je potrebna. Vsi vemo, da je pomembna. Naši ljudje jo potrebujejo. Napravimo to.« Pa podobne spremembe in stvari okoli energije, ki vse bolj postaja instrument moči, Evropa pa tu nima izoblikovane strategije. »Napravimo energijsko politiko za prioriteto v svojih zunanjih odnosih.«

Če se strinjamo s konkretnimi cilji ali ne, načelna strategija je prava in kaže – vsaj z vidika napredka v smislu evropske ustave – edino mogočo pot. Namreč le za cilji, ki jih ljudje razumejo in občutijo kot bistvene, ležijo

dovolj močne globlje ideje, ki bi bile lahko dobre kandidatk za zapolnitev skoraj povsem praznega prostora v konceptu vsebinske ustave Evrope. In zapolnitev na tej ustavni ravni je edino, kar lahko v resnici pomeni projekt evropske ustave naprej. Vse drugo bi bil voltel ustavni formalizem.

Če se ne bo kaj v tem smislu zgodilo že pred slo-

venskim predsedovanjem (Avstrija je prav v teh dneh napovedala oživitve ustavne pogodbe kot prednostno nalogo svojega predsedovanja), bi lahko imela naša država takrat izjemno priložnost za prispevek k tovrstnemu napredku. Na Downing streetu bi pri tem, kot vidimo, imela pomembne zaveznike. ■

Pri ustavi je med Evropejci začel prevladovati občutek, da se je Evropa, ker ni zmožna reševati dejanskih problemov, začela ukvarjati z namišljenimi.

Barrosov načrt D

Mitja Volčanšek, foto: Gregor Pohleven, Reuters

Prejšnji teden se je predsednik evropske komisije José Manuel Barroso prvič mudil v Sloveniji in pokazal, da Bruselj ni tako oddaljen. Našo državo, ki bo v kratkem zaznamovala dve leti od vstopa v EU, je postavil za zgled vsem novim članicam.

Obisk lahko razumemo kot del prizadevanj komisije za približevanje unije državljanom. Pomanjkanje dialoga je bil morda glavni razlog za neuspeh pri potrjevanju evropske ustavne pogodbe. Z Barroso sta Slovenijo obiskala tudi podpredsednica komisije in komisarka za komunikacijsko strategijo Margot Wallström ter komisar za znanost in raziskave Janez Potočnik, ki sta med drugim v pogovoru z mladimi predstavila t. i. načrt D, ki se opira na tri temelje – dialog, demokracijo in debato –, predstavlja pa strategijo komisije za premostitev prepada

med EU in njenimi državljani. Kot je dejala Wallströmova, izhaja načrt iz želje ljudi, da tudi sami dobijo besedo, saj »danes ni več dovolj, da odloča samo majhna politična elita«.

Slovenija v EU Da bi razumeli razloge za obisk predsednika evropske komisije, je prav, da na kratko predstavimo, kako smo se znašli tam, kjer smo. Začetek Evropske unije, kot jo danes pojmujemo, sega v leto 1992, ko je bila podpisana maastrichtska pogodba, veljati pa je začela 1. novembra 1993. Dotedanja dvanaestčlanska Evropska gospo-

darska skupnost je prek pogodbe ustanovila unijo na treh stebrih, in sicer na evropskih skupnostih (evropska skupnost za premog in jeklo, evropska gospodarska skupnost in evropska skupnost za jedrsko energijo), skupni zunanji in varnostni politiki ter na sodelovanju na področju pravosodja in notranjih zadev. Maastrichtska pogodba je bila podlaga za uvedbo evropskega državljanstva ter ekonomske in monetarne unije. Uveljavila so se načela prostega pretoka blaga, kapitala, storitev in ljudi.

Slovenska politika je vse od osamosvojitve težila k vključitvi

v evropske povezave, na poti do njih pa je morala privoliti tudi v marsikateri kompromis. Slovenija je februarja 1999 podpisala pridružitveni sporazum, temu je sledila pot prilagajanja in izpeljave zahtevanih političnih in zakonskih kriterijev. Ob koncu te poti in po uspešnem referendumu, s katerim so volivci izrazili jasno voljo po skupni evropski prihodnosti, je naša država 1. maja 2004 vstopila v razširjeno, 25-člansko evropsko družino.

(Ne)znana komisija Treba pa je tudi razumeti vlogo in pomen evropske komisije, ki ji pred-

Prvi maj 2004 je bil za Slovenijo zgodovinski dan.

Sedež evropske komisije v Bruslju

Komisarka Margot Wallström in Janez Potočnik

seduje Barroso. Komisija je namreč najpomembnejša ustanova EU, lahko bi rekli njena vlada, saj predlaga zakone v obravnavo parlamentu in svetu EU. V skladu s pogodbo iz Nice ima vsaka članica po enega komisarja oziroma ministra (njihovo število se po vstopu 27. države ne bo več povečevalo). Komisija ima izvršilno vlogo pri skrbi za izvajanje zakonodaje in sprejemanju potrebnih podzakonskih aktov, ključno vlogo igra tudi pri oblikovanju skupnih politik in nadzorovanju proračuna. Komisija uživa status »varuha pogodb«, kar pomeni, da lahko v skrbi za uresničevanje ustanovitvenih pogojev EU pred evropskim sodiščem toži vse skupne ustanove kot tudi posamezne države članice oziroma njihove pravne osebe. Komisija predstavlja unijo navzven in se v njenem imenu pogaja o širitvi, trgovinskih in drugih sporazumih, ki jih nato potrdi svet unije. Kot prava vlada je odgovorna evropskemu parlamentu, ki ji z dvetretjinsko večino lahko izglasuje nezaupnico.

Potrjen optimizem Obisk predsednika komisije pa je pomemben tudi v luči skorajšnje druge obletnice vstopa naše države v EU. Prehojena pot Slovence navdaja z optimizmom, saj bo Slovenija najverjetneje kot prva država izmed novih članic 1. januarja 2007 prevzela evro (skupno valuto uporablja 12 članic), prav tako pa bomo vključeni v mejni režim, predviden s schengenskim sporazumom. V prvi polovici leta 2008 pa nas čaka morda največji izziv – predsedovanje petindvajseterici. V tem bomo

T. i. načrt D (dialog, demokracija, debata) je strategija evropske komisije za premostitev prepada med EU in njenimi državljani.

prav tako prvi med novimi članicami povezave.

Barroso, ki je začel svoj obisk v sredo zvečer z gostovanjem v posebni oddaji nacionalne televizije in ga sklenil še pred pol dnevom naslednjega dne z obiskom državnega zbora, je imel natrpan urnik. Kljub temu ali pa prav zaradi tega obisk lahko ocenimo kot izredno plodnega in pomenljivega.

Prvi »osebni« stik s predsednikom Barrosom smo Slovenci dobili v televizijski oddaji Sprajujemo predsednika. V skoraj dveurni debati so poleg predsednika in obeh komisarjev sodelovali tudi slovenski premier Janez Janša ter ministra Jože P. Damjanin in Jure Zupan. Predstavniki politike, gospodarstva, sindikatov

in kulture so postavljali konkretna in mestoma tudi spetakljiva vprašanja, ki se jim Barroso ni izognil. Poglavitni namen oddaje je bil približati evropsko komisijo in unijo slovenskim državljanom in čim bolj konkretizirati vprašanja, ki jih povprečni državljan pozna le v najbolj grobih okvirjih.

Naslednji dan se je Barroso srečal s premierjem Janšo, predsednikom države Drnovškom in predsednikom DZ Cukjatičem. Pri tem je izrazil optimizem in zadovoljstvo z dosedanjimi dosežki naše države, ki po Barrosovo predstavlja dokaz o uspešnosti širitve iz Evrope petnajstih na Evropo petindvajsetih. Slovenski zgled bo ključnega pomena tudi pri strateški nalogi EU, to je vključitvi zahodnega Balkana

v evropske povezave. Nekdanji portugalski premier je presodil, da lahko pri tem Slovenija s svojim poznavanjem specifičnosti območja odigra izredno svetovalno vlogo.

Nujne reforme Visoki gost se v televizijskem pogovoru ni izognil nujnim reformam, ki so ključ za soočenje z izzivi globalizacije in nezadržnega staranja evropskega prebivalstva. Pri tem je znova poudaril, da so posamezne članice povsem neodvisne pri odločanju o načinu izpeljave gospodarskih in socialnih reform. Lizbonska strategija, vodilo reformne strategije, je v tem smislu le okvir, vendar je Barroso program, ki ga je predložila Slovenija, ocenil kot pozitivnega: »Sedaj pa upamo, da bodo sledili tudi konkretni rezultati,« je dejal predsednik komisije. V razpravi glede finančne perspektive od 2007 do 2013 je na očitke predsednika LDS in evropskega poslanca Jelka Kacina o premalo ambicioznem načrtu Barroso dejal, da sprejetje razvojno naravnane proračuna ni odvisno le od komisije, saj EU deluje na podlagi konsenza, zato potrebuje tudi podporo sveta EU, torej vlad vseh 25 članic. Prav tako se je delež proračuna, namenjenega raziskavam in razvoju, povečal, so ugotavljali sogovorniki, s čimer se EU ni poslovala od ciljev lizbonske strategije, ki so narediti iz EU najkonkurenčnejše in na znanju temelječe gospodarstvo. Ob tem ne gre prezreti, kot je ugotavljal ▶

Kdo je José Manuel Durao Barroso?

SedANJI predsednik evropske komisije se je rodil v Lizboni leta 1956, kjer je tudi diplomiral iz prava. V Ženevi se je nato izpopolnjeval v političnih vedah. Kasneje je bil gostujoči predavatelj v ZDA. Leta 1985 je postal poslanec v vrstah socialdemokratske stranke (danes članice EPP – Evropske ljudske stranke), med drugim je zasedal mesti državnega sekretarja za notranje zadeve in ministra za zunanje zadeve. Leta 1999 je postal predsednik stranke in jo leta 2002 popeljal do zmage na volitvah, po katerih je zasedel premierski položaj. Od novembra 2004 vodi evropsko komisijo.

Cilj »načrta D« je približati institucije unije ljudem.

▶ slovenski premier, da sedemletni evropski proračun predstavlja le en odstotek javne porabe EU in da torej uresničevanje lizbonske strategije ni toliko odvisno od finančne perspektive kot od tega, kako razvojno bodo naravnani nacionalni proračuni. in da torej uresničevanje lizbonske strategije ni odvisno od finančne perspektive, ampak je odločitev »v rokah tistih, ki spre-

jemajo nacionalne proračune«. Vsi pa so izrazili potrebo po čim-prejšnjem dokončnem sprejetju prihodnje finančne perspektive v luči črpanja evropskih sredstev.

Tako Barroso kot Janša sta poudarila tudi potrebo po zaupanju znotraj petindvajsetice. Ta je v času, ko je vprašanje obrambe pred terorizmom tako občutljivo, še posebej pomembna, nadnacionalna usklajenost pa se je v primeru evropskega naloga za prijetje že izkazala za pomembno prednost.

Vloga članic Kot smo zapisali na začetku, je komisija spoznala določeno stopnjo odtujenosti državljanov od evropskih ustanov. Zato se je bilo, kot je Barroso priznal ob vprašanju vodje poslanske skupine SDS Jožeta Tanka, po dvojnem »ne« evropski ustavni pogodbi treba zamisliti. Gast je priznal, da se je komisija prej bolj osredinjala na sam evropski parlament. Vendar se je slika obrnila, kot dokazuje tudi ta in številni drugi obiski nacionalnih parlamentov, ki predstavljajo privilegiranega sogovornika Bruslja pri iskanju konsenza o razvoju unije.

Predstavniki opozicije so svoja vprašanja izkoristili za posredno kritiko politike slovenske vlade. Tako je Marko Pavliha (LDS) spraševal Barrosa o nadaljnji evropski prioriteti graditve drugega železniškega tira med Koprom in Divačo, Miran Potrč (SD) pa je problematiziral sodelovanje slovenskih vojaških inštruktorjev v Iraku. Predsednik evropske

Evropa je rešitev in ne problem

Iz govora predsednika evropske komisije Joséja Manuela Barrosa pred slovenskim državnim zborom

»Pomembno je, da imamo neposredni stik z izvoljenimi predstavniki ljudstva in državljani ... Po dveh letih, ko ste vstopili v Evropsko unijo, vas pozdravljam. To je bil dogodek zgodovinskega pomena za vse in to je bil vrhunec dolgih prizadevanj in za to slovenskemu ljudstvu čestitam. Slovenija se je vedno imela za zelo evropsko državo in še več od tega; ker pokriva ozemlje od Alp do Sredozemlja in tudi del Panonske nižine, lahko pravzaprav vidimo Slovenijo kot mikrokozmos Evrope ...

Skozi zgodovino ste prav gotovo skrbeli predvsem za svoj jezik in kulturo, na kar ste še posebej ponosni. Dolgo ste čakali na neodvisnost in popolnoma jasno je, da ste želeli svojo usodo povezati z usodo Evrope. Prav gotovo vam lahko čestitam za izreden uspeh države pri gospodarski in politični integraciji v Evropsko unijo in seveda pri vključevanju v tekoče tokove v Evropski uniji. Leto 2005 je bilo ključno za Evropo, bili smo priče mnogim problemom, vendar nam jih je skupaj uspelo preseči. Dobili smo dogovor o finančni perspektivi in sedaj vemo, da je prišel čas, da smiselno in globoko premislimo o tem, kaj želimo doseči in kako bomo to dosegli.

Kar se tiče ustavne pogodbe, je to dokument, ki zahteva razmislek ... Prisluhniti moramo državljanom, kaj slišimo. Vemo, da so skoraj vse države članice zaskrbljene predvsem glede delovnih mest, glede zdravstva, socialnega varstva, dostopa otrok do izobraževanja, zlasti visokega izobraževanja, glede kakovosti življenja, kakovosti okolja in naša naloga je, da tem državljanom povemo, da je Evropa dejansko del rešitve vseh teh problemov. Nobena država članica sama nima dovolj moči, zato se je z vsemi temi izzivi mogoče ustrezno spopasti edino na evropski ravni.

Vprašanje je, kako lahko spet pridobimo zaupanje naših državljanov ... Če želimo demokracijo, svobodo, solidarnost, socialno kohezijo, vse tisto, kar podpirajo od Lizbone do Stockholma, lahko to zagotovimo le, če se spopademo z globalizacijo, jo obvladamo, po drugi strani pa povečamo družbeno blaginjo.

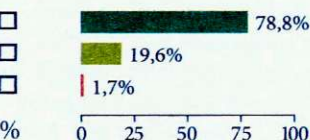
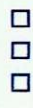
... Nova lizbonska strategija naj temelji na nacionalnih programih. Naj poudarim, da države članice igrajo pomembno vlogo pri tako imenovanem Road Mapu ... Slovenski program se v naših očeh kaže kot uspešen ... Veliko pa je treba še izboljšati, kot je na primer razvoj na znanju temelječega gospodarstva ...

Bistvo je prisluhniti ljudem po vseh državah članicah, da dosežemo nov konsenz o politikah, s katerimi bomo zgradili Evropo, ki se bo spopadla z izzivi 21. stoletja ... Zato smo oblikovali posebno orodje in prav ta načrt hočemo uporabiti, da slišimo od državljanov, kaj si želijo, pa tudi, da jim razložimo, za kaj v Evropi gre. Nacionalni parlamenti so pri tem po definiciji naši temeljni partnerji ...«

komisije seveda ni mogel dati jasnih odgovorov, saj v prvem primeru prednost drugega tira še ni zagotovljena, v drugem pa gre za izrecno nacionalno odločitev.

Tudi Sašo Peče v imenu evroskeptične SNS ni prizanesel Barrosu, saj je v ospredje svoje kritike postavil neizpolnjena pričakovanja Slovencev po vstopu v EU, omejitve pretoka delavcev in nezmanjšane teritorialne pretenzije Hrvaške, pri čemer naj EU ne bi skrbela za interese svoje članice. Barroso je

spomnil na neverjetne premike na bolje, do katerih je prišlo v Evropi od konca 2. svetovne vojne in ki so iz EU naredili stabilno, demokratično in dobro stoječo skupnost. Prav zato moramo biti optimisti pri reševanju težav, je menil Barroso in poudaril zavze-manje komisije za odpravo omejitev s strani posameznih držav članic ter njeno diplomatsko delo pri blažitvi sporov med Slovenijo in Hrvaško, katerih rešitev pa ostaja strogo dvostranske narave. **D**

DEMOKRACIJA

Minister za slovenske rojake

Mitja Volčanšek; foto: Gregor Pohleven

Državni zbor je v drugi obravnavi zakona o odnosih Slovenije s Slovenci zunaj njenih meja prejšnji četrtek sprejel pomembno odločitev. V naslednjem mandatu bo za to področje namesto državnega sekretarja odgovoren minister brez listnice.

Ne gre pa le za simbolno potezo, temveč za enega iz vrste ukrepov, ki jih predvideva zakon. Ta je v drugi obravnavi doživel več kot deset dopolnil, s čimer je DZ poskušal upoštevati pomisleke, ki so jih izrazile zamejske organizacije.

Parlamentarna razprava je bila izrednega pomena tudi zato, ker sta bila na njej prvič navzoča predstavnik slovenske narodne skupnosti Rudi Pavšič in Branko Zorn, ki sta tudi nagovorila poslance. Pavšič, predsednik Slovenske manjšinske koordinacije, je nastopil v imenu zamejcev, udeležbo na seji pa označil kot znak zблиževanja s Slovenci zunaj meja. Predstavnik Slovencev po svetu Zorn je pozdravil repatriacijo kot simbolno vabilo Slovincem, naj se vrnejo v domovino, hkrati pa obžaloval, da zakon predvideva repatriacijo le za tiste rojake, ki se vračajo iz držav v krizi ali lahko pripomorejo k razvoju Slovenije.

Večina sprejetih dopolnil je črtala pojem »priseljavanje« in ohranila le izraz »repatriacija«. Razlog je nejasnost, ki bi jo beseda priseljavanje utegnila prinesiti. Repatriacija bo namreč v sklopu zakona pomenila tisto priseljavanje Slovencev v domovino, ki ga

organizira in financira Slovenija. O upravičenosti do repatriacije bo Urad za Slovence v zamejstvu in po svetu odločal tudi na podlagi mnenj slovenskih katoliških misij in misij drugih verskih skupnosti. Z zakonom bosta nastala tudi sveta za Slovence v zamejstvu in za Slovence po svetu, sestavljena iz državnih in civilnih ustanov tako iz Slovenije kot iz zamejstva oz. izseljenstva.

Deljeno o azbestnih bolnikih

Parlamentarna kopja so se prejšnji teden najočitneje lomila ob sprejemanju vladnega zakona o odpravljanju posledic dela z azbestom. Glasovanje je bilo tesno, saj je za zakon glasovalo 40 poslancev, proti pa le šest manj. Zakon, ki ureja odškodninske in pokojninske pravice azbestnih bolnikov, bo zajel le poklicno obolele. Opozicijska dopolnila, s katerimi bi omenjene pravice razširili na vse osebe, ki so bile tako ali drugače izpostavljene azbestu, so bila neuspešna.

Kritike opozicijskih LDS, SD IN SNS (zakonu sta nasprotovala tudi poslanca DeSUS Franc Žnidaršič in Vasja Klavara) so letele na po njihovo neupravičeno izločitev prebivalstva, ki živi na onesnaženih območjih, iz zakonske-

ga besedila. Sprejetim rešitvam so nasprotovali tudi organizacije azbestnih bolnikov, ki se zavzemajo za podaljšanje veljavnosti dosedanjega zakona.

V koaliciji so predlagana dopolnila označili za politično všečna. Poglavitni pomislek vlade in koalicije nad takšno rešitvijo je bil, da bi razširitev kroga upravičencev pomenila ne le precejšen finančni izdatek, ampak bi povzročila učinek »domin« in podobne finančne zahteve drugih bolnikov.

Zakon zagotavlja večji obseg pravic kot za druge bolnike, ki so zboleli za rakom zaradi vplivov okolja, krog upravičencev pa je primerjalno širši kot drugod po Evropi, je poudaril minister za delo, družino in socialne zadeve Janez Drobnič. Drugi državljani bodo lahko, kot pravi minister, uveljavljali odškodninske zahteve pri povzročiteljih po načelu odgovornosti in bodo prav tako deležni pravic iz pokojninskega, invalidskega in zdravstvenega zavarovanja.

Omejitve za nadzornike

Skozi drugo obravnavo je šel tudi vladni predlog zakona o gospodarskih družbah, ki naj bi ga dokončno

sprejeli na naslednji redni seji DZ. Osrednja pozornost pri tem obsežnem zakonu, saj obsega več kot 700 členov, je bila namenjena omejitvi števila članstev v nadzornih svetih ali odborih, števila predstavnikov delavcev v upravnih odborih ter uvedbi enotirnega sistema uprave.

Večina poslancev se je strinjala, da se število članstev skrči na tri, temu pa so nasprotovali v LDS, saj bi Slovenija tako imela najnižje postavljeno mejo na tem področju med vsemi državami EU. V LDS so zato (neuspešno) predlagali, naj se omejitev ne šteje do zasedbe največ petih članstev v hčerinskih družbah istega podjetja. Glede števila predstavnikov delavcev je bil sprejet kompromis med predlogoma sindikatov in delodajalcev, po katerem bodo delavci v upravnih odbore imenovali po enega svojega predstavnika in še enega na vsakokratne tri dodatne člane. Zavržen pa je bil predlog SD, da bi delavci sestavljali najmanj tretjino članov. Pomembna novost zakona je možnost enotirnega upravljanja delniških družb. To pomeni, da se bodo delničarji lahko odločili, da bo družbo vodil le upravni odbor. **D**

Kolumnist z Marxovo filozofijo

Gašper Blažič, foto: arhiv Demokracije

Dr. Vlado Miheljak je slovenski javnosti znan kot kolumnist in politični komentator, manj pa kot profesor in raziskovalec na FDV. Postavlja se vprašanje, kakšna je v resnici njegova vloga v slovenski politiki.

O Miheljakovem življenju in delu v javnosti ni veliko podatkov. Rodil se je leta 1954 v Prlekiji. Po končani gimnaziji v Ljutomeru je študiral psihologijo v Ljubljani in Berlinu. V osemdesetih letih prejšnjega stoletja je diplomiral in leta 1989 opravil še magistriraj. Leta 1994 je doktoriral na temo Konstrukcija in rekonstrukcija teorij v psihologiji, njegov mentor pa je bil prof. dr. Janek Musek. Že pred tem je pisal za Mladino, Dnevnik in Republiko. Po opravljenem doktoratu je ostal na FDV, kjer je kasneje postal docent, sedaj pa je izredni profesor. Predava socialno in politično psihologijo ter psihologijo osebnosti in organizacije. Ves čas je pisal kolumne,

najprej za Dnevnik (torkova kolumna »Pogled skozi ključavnico«), nato za Delo in sedaj spet za Dnevnik (»Iz maneže«).

Dvorni kolumnist Miheljak naj bi bil s publicistično dejavnostjo začel na Mladini sredi osemdesetih let, ko naj bi si bil (po lastnem pripovedovanju) prislužil oster »ukor« s strani tedanjega predavatelja na FSPN (sedaj FDV) dr. Dimitrija Rupla, sedanjega zunanjega ministra. Bolj znan pa je postal s svojimi komentarji po osamosvojitvi, zlasti od leta 1994 naprej, ko je bil z mesta obrambnega ministra odstavljen Janez Janša. V tistem času je namreč dobil stalno tedensko kolumno v Dnevniku, ki je bil pri komentar-

jih tedaj zelo enostranski. Hkrati je Miheljak nekaj časa skrbel za komentiranje Dnevnikovih javnomnenjskih raziskav, ki jih je izvajalo podjetje Ninamedia, katere direktor je Nikola Damjanič, redni

Dr. Mišo Mrkač, Miheljakov nasprotnik

kolumnist Nedeljskega dnevnika in dogmatični levičar, ki podobno kot Miheljak politikom desnega tabora v svojih kolumnah nikoli ne prizanaša. Miheljak je izbor svojih kolumen izdal v treh knjigah, in sicer »Pogled skozi ključavnico«, »Kako deluje kurja farma« in »Slovenci padajo v nebo«.

S svojimi političnimi komentarji se Miheljak uvršča tako rekoč na skrajno levo, natančneje v vrednostno polje Foruma za levo in v bližino Foruma 21 ter Mirovnega inštituta, kar se vidi predvsem iz izrazitega odpora do pomladnih (sredinskih in desnosredinskih) strank pa tudi do Cerkve, novorevijaškega kroga ter zmernih liberalcev. Med drugim je nasprotoval vključitvi

Slovenije v Nato in ostro kritiziral politiko ZDA. Njegov odpor do ZDA pa tudi do slovenske policije je bržkone podžgal neprijeten dogodek, ki se mu je pripetil 22. oktobra 2001 pozno zvečer. Tedaj se je namreč v spremstvu Zorana Štrbca, Nade Kirn Špolar in Sreča Kirna (znanega iz afere Rdeči križ) vračal iz PEN kluba, v bližini ameriškega veleposlaništva v Ljubljani pa so naleteli na policista, ki sta zahtevala, naj se četverica legitimira. Ker tega niso storili, jih je policijska patrulja z intervencijskim vozilom odpeljala na policijsko postajo Ljubljana-Center. Mihelj je tedaj izrazil prepričanje, da je bila omenjena poteza povezana z njegovim kritičnim pisanjem o delu policije, katere direktor je bil tedaj Marko Pogorelec. Sicer pa je Mihelj doslej v televizijskem komentiranju volilnih izidov – navadno so ga povabili skupaj z dr. Bernardom Nežmahom – deloval umirjeno, medtem ko je bil v kolumnah izjemno oster in neprizanesljiv. Nič nenavadnega torej, da je eden od novinarjev novembra 2000 v Magu o Mihelju zapisal: »Vedno je bil nekako plašen, ustrežljiv in razpoložljiv, tako da sem se kasneje spraševal, kaj ga v kolumnah pripravi, da postane fanatično popadljiv.«

Alergičen na Janšo in Cerkev

Ena glavnih rdečih niti Miheljkovega pisanja je vsekakor alergija na Janeza Janšo, ki je v zadnjem času, odkar je Janša postal predsednik vlade, nekoliko manj izrazita, morda tudi zato, ker je Janševa zmaga na volitvah in njegova drža nekako presegla Miheljkova pričakovanja. Kljub temu pa Janša ostaja za Mihelja-

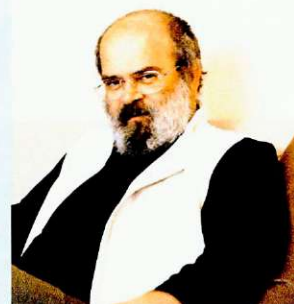
ka izrazito negativna osebnost, kar je bilo posebej očitno v času Bajukove vlade leta 2000. Miheljkove kolumne iz tistega časa je analiziral sociolog dr. Janez Jerovšek, analiza pa je bila objavljena v reviji Dignitas (»Medijska konstrukcija slovenske realnosti«, 2002). Podobno se je Mihelj loteval tudi nekaterih drugih politikov iz desnosredinskih strank, pri čemer ni ostal dolžan niti Dimitriju Ruplu. Domnevno naj bi k temu pripomoglo že omenjeno Ruplovo »žuganje« v osemdesetih letih pa tudi njegova proameriška in pronatavska usmerjenost. Do LDS je bil Mihelj kritičen le tedaj, kadar je bila premalo radikalna in je preveč popuščala nasprotniku, na primer pri vprašanju izbranih. Po Miheljkovem mnenju naj bi bila LDS doživela poraz prav zaradi prevelike popustljivosti desni opoziciji.

Posebno pozornost si zasluži tudi Miheljakov odnos do Katoške cerkve. V zvezi z njo je bil posebej angažiran v času, ko je ljubljansko nadškofijo vodil Franc Rode (od leta 1997 do 2004). Posebej rad je komentiral njegove javne nastope, vendar je običajno njegove govore precej površno citiral, na primer v kolumni »Metropolit pasje dežele – kdo bo vodil vzrejne knjige?« (26. 1. 2006). Tedaj se je namreč žolčno odzval na Rodetovo predavanje v koprskem gledališču, kjer je nadškof med drugim omenil »dresuro nemških ovčarjev«, pri tem pa je Mihelj na koncu kolumne cinično zapisal: »Če Rodeta slovenski RKC niso podtaknile sile kontinuitete, ampak je od Boga poslan, potem je Bog zanesljivo na strani liberalne Slovenije.« Dva tedna kasneje pa je o Cerkvu zapisal, da predstavlja

Mihelj je nenavadno pristranski

Viktor Gerkman, klinični psiholog

»Številni Miheljkovi politični komentarji so se mi zdeli nenavadno pristranski, včasih pa so bili že tako posmehljivi in podcenjevalni, da so zbujali sum na hude in povsem neobvladane osebne zamere. Človek s čustveno tako obremenjenimi stališči vse prerad priliva olja na ogenj našega znamenitega 'kulturnega boja', ne more pa ali pa noče biti uravnotežen analitik političnih situacij, ki bi medijski prostor bogatil s premišljenimi in treznimi ocenami. Še posebej nenavadno je razkazovanje močnih odporov do nekaterih oseb in institucij spričo dejstva, da je Mihelj profesor na FDV. Človek bi mislil, da je kot tak prvi poklican k opazovalski distanci in analitični objektivnosti. Da je kljub povedanemu tako pogosto navzoč v medijih, kaže na popolno neizdelanost koncepta političnega komentatorja pri nas in na to, da uredniki verjamejo, da publiko bolj kot jasnost in treznost mišljenja zanimajo pikantna mnenja, ki grede včasih tudi preko meje pamfletizma in pristanejo v hujskaški banalnosti. Seveda pa je Mihelj dovolj inteligenten, da svojo nenaklonjenost plasira le takrat in tam, kadar se mu to zdi oportuno.«

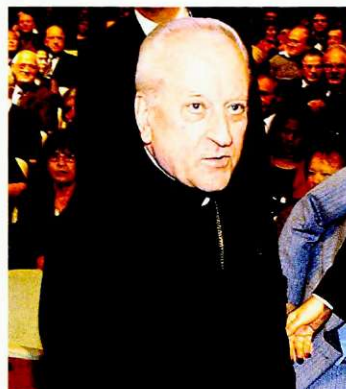

dolgoročno »največjo nevarnost za ranljivo slovensko demokracijo«. Znano je, da se Mihelj le nerad spušča v neposredne polemike s cerkvenimi dostojanstveniki, na primer s svojim rojakom iz Prlekije dr. Ivanom J. Štuhcem, s katerim skupaj sedita v programskem svetu RTV (Mihelj že drugi mandat v tem organu zastopa LDS). Dosedanja TV Omizja, na katerih sta sodelovala oba, so namreč pokazala, da se zelo dobro poznata še iz mladih let, saj naj bi bila celo skupaj ministrirala.

Znanstvena pasivnost na FDV?

Čeprav najdemo v sistemu Cobiss v povezavi z Miheljakom skoraj 800 zadetkov, jih velika večina (blizu 750) obsega politične ko-

mentarje, le manjši del pa izrazi to znanstvene prispevke, zaradi katerih je Mihelj dosegel naziv izrednega profesorja. Tako mu je dr. Mičo Mrkač decembra lani v Financah očital, da je doslej napisal vsega skupaj sedem znanstvenih člankov, zadnji naj bi bil objavljen leta 1997. Za napredovanje v izrednega profesorja je po sedanjem pravilniku Univerze v Ljubljani potrebno mentorstvo pri enem že končanem magistratu, uspešno pedagoško ali raziskovalno delo, pozitivna ocena poročevalcev in študentov, objava vsaj šestih del z mednarodno pomembnostjo itd. Med Miheljkove znanstvene dosežke v novjšem času lahko štejemo knjigo »Spoznalni temelji psihologije« (2001) in zbornik »Mladina 2000«, ki ga je uredil. Druge monografije so starejšega datuma, medtem ko mednarodnih objav, razen enega članka v nemščini, ni bilo mogoče zaslediti. Tudi večina evidentiranih diplomskih nalog, pri katerih je bil Mihelj mentor, je bila opravljena od leta 2004 naprej, ko je bil že izredni profesor. S tem se seveda postavlja vprašanje, po kakšnih merilih je Mihelj postal izredni profesor na FDV. Je odločala politika? ■

Janez Janša, Dimitrij Rupel in Franc Rode, priljubljene Miheljkove tarče

Planika je bila na dobri poti

Vida Kocjan, foto: Bor Slana, arhiv Demokracije

O tem, kaj se je dogajalo v Planiki, zakaj je morala ta družba v stečaj, smo se pogovarjali z Bojanom Starmanom, nekdanjim kriznim menedžerjem Planike (danes poslancem).

Potem ko je prvo sanacijo brez vsakršne državne pomoči praktično opravil že v Alpini Žiri, ki danes počasi, a zanesljivo prehaja v zasebne roke vodstvenega kadra, je prevzel sanacijo kranjske Planike in nato odšel v škofjeloško Jelovico.

V Planiko Kranj ste prišli leta 1996. Kaj ste prevzeli?

Ko sem v Alpini leta 1988 prevzel mesto direktorja, smo imeli za 40 odstotkov nižje plače kot v Planiki, ta nam je tudi posojala denar. Ko pa sem po osmih letih, to je leta 1996, odšel v Planiko, so imeli v Planiki za 40 odstotkov nižje plače kot v Alpini, hkrati pa so bili že čez glavo zadolženi. Zaposlenih je bilo 2.400 ljudi. Planika je bila vse do leta 1992 zelo uspešno podjetje. Imela je dobre programe in svetovno zelo uspešne partnerje. Večji del proizvodnega programa so predstavljali kooperacijski posli, pri katerih so bili kupci nosilci ter ustvarjalci programa in razvoja. Eden od velikih kupcev in partnerjev je bila

svetovno znana firma Adidas, ki je v proizvodnji Planike pokrivala velik del zmogljivosti.

V času velikih pritiskov na cenejšo dobavo je tedanje vodstvo Planike presodilo, da je treba sodelovanje s tem partnerjem pretrgati.

To se je res zgodilo, na žalost pa velikega izpada naročil niso nadomestili z novimi programi. To je pomenilo, da je v podjetju z več kot 2.500 zaposlenimi ostala brez dela skoraj polovica ljudi. Normalno je torej, da je prišlo do ogromnih izgub.

Pred tem Planika ni bila zadolžena, v nekaj letih do leta 1996 pa se je zadolženost povečala na več kot 30 milijonov takratnih nemških mark.

Kako ste se lotili sanacije?

Vseh sanacij podjetij sem se vedno lotil tako, da sem poiskal in ugotovil, ali kakor sem jaz temu rekel, kako zamašiti luknje, kjer kri odteka, in kako pripeljati novo kri. To pomeni, kako pripeljati nove posle, četudi bi bili ti dohodkovno nekoliko slabši. Vedno sem zagovarjal tezo, da je bolje, če zaslužimo

vsaj nekaj na minuto, kot da čakamo na dela, pri katerih bi zaslužili več, vmes pa bodo ljudje čakali doma in mi jih bomo za to čakanje plačevali. Ko sem prišel v Planiko, smo veliko truda vložili v iskanje novih poslov, celo z Adidasom smo spet obnovili pogodbo. Imeli

Bojan Starman

smo tudi nekaj velikih kooperantov, za katere smo izdelovali zelo kakovostne in zahtevne programe (planinsko in športno obutev). Ob tem naj dodam, da je družina Adidas, ki je lastnica istoimenske družbe, veliko pozornosti namenjala anatomiji noge, stremeli so k temu, da so imeli njihovi izdelki prava čevljska kopita. Na tem so gradili svoj imidž, mi in naši kooperanti smo jim pri tem sledili.

Ampak Planika je šla že enkrat prej v stečaj ...

Po treh letih, ko sem bil v Planiki, je bilo veliko postorjenega, zasedene smo imeli vse proizvodne zmogljivosti, dodano vrednost smo povečali za več kot 100 odstotkov na zaposlenega in prišli do tega, da je podjetje tekoče pozitivno poslovalo. Pred tem smo se z ministrstvom za gospodarstvo, državnimi skladi in bankami dogovorili za izdelavo celovitega programa finančnega in poslovnega prestrukturiranja, katerega končni cilj je bila poslovna in finančna sanacija Planike. Da bi sanacijo čim hitreje izpeljali, smo se odločili za stečaj, ta pa je bil ob dobrem sodelovanju in vodenju s strani kranjskega sodišča v enem letu končan. Ugotovljeno je bilo, da je podjetje spet zmožno normalno poslovati. Na začetku stečaja je bilo v Planiki zaposlenih približno 1.900 delavcev. Na koncu preobrazbe in prestrukturiranja je delovno mesto ohranilo 1.600 zaposlenih. Podjetje se je s pomočjo države, banke in drugih partnerjev finančno konsolidiralo in ni bilo čezmerno zadolženo.

Kaj se je dogajalo potem?

Po ureditvi zadev je bila kapitalska sestava podjetja v trenutku, ko je Planika iz stečajnega postopka prestopila v t. i. normalno poslovanje, takšna, da bi morali samo nadaljevati, obdržati proizvodne programe in ne delati večjih neumnosti. Po tem procesu so me lastniki vprašali, koga predlagam za člane nove uprave. Povedal sem jim ime človeka, šlo je za mladega in izobraženega človeka, ki je v Planiki preživel celoten proces, šel skozi krute bitke v podjetju in je bil z vsem seznanjen. Lastnikom sem rekel naslednje: če boste postavili tega človeka, bo podjetje šlo naprej. Niso me poslušali, za direktorja so imenovali nekoga drugega, ki niti približno ni vedel, kako težko je takšno stvar sanirati. Prejel je čisto stanje in podjetje, ki je imelo spet možnost najemanja posojil in podobno. Novo vodstvo se je nato bolj usmerilo v trgovino in velik dokup obutve, ta pa potem niso prodali. Neučinkovito so se znova prezadlužili in odprodali veliko premoženja.

Kako pri tem ocenjujete vlogo države kot lastnice?

Država, ki je v fazi preoblikovanja postala pretežna lastnica, ni niti približno opravila svoje nadzorstvene funkcije v tem procesu in ni ustrezno reagirala na nerazumne poteze vodstva.

To pomeni, da bi Planika lahko obstala?

To podjetje bi lahko v malo manjšem obsegu ne glede na globalizacijo in s tem povezanimi težavami še vedno zaposlovalo večje število ljudi, saj je imelo specifičen in dober program, res pa je, da so bili nekateri segmenti manj donosni. Postopek je bil premlačen.

Kakšen je bil vaš recept za sanacijo?

Praktično je bilo treba razpoloviti režijo v podjetju, ki je bila prevelika, in organizirati delo tako, da je potekalo, kot je moralo. Nekateri v Planiki so mi večkrat dejali, da je produktivnost pri njih enaka kot v Nemčiji. Pa sem vprašal, kaj če bi na to produktivnost pogledali malo drugače. Podjetje na Zahodu je na primer delalo od 12 do 20 parov na zaposlenega v podjetju, v Planiki je bilo to od dva do dva in pol para na zaposlenega. Ko sem jim to predstavil, sem jih vprašal, kakšna je torej produktivnost pri nas. Seveda je bilo število tistih, ki so delali za stroji, majhno, drugače pa je bilo v režijskih službah. Ljudje so se sprehajali, bilo je ogromno bolniških, organizacija dela je bila slaba, materiali so bili preplačani. Praktično v vseh naših podjetjih smo preplačevali. Strošek materiala je bil ena od točk, po katerih sem hotel znižati cene, pri tem pa sem vztrajal pri isti kvaliteti. V Alpini na primer sem si zadal 30-odstotno znižanje, in ko smo to dosegli, sem naredil analizo na svoj način in ugotovil, da so rezerve še ogromne. Podobno je bilo v Planiki. Stvari so ponavadi dokaj preproste: izvesti je treba ukrepe, se rešiti nepotrebnih stroškov in balasta, pridobiti nove posle, poskrbeti za material in podobno.

Je bilo tudi v Jelovici tako?

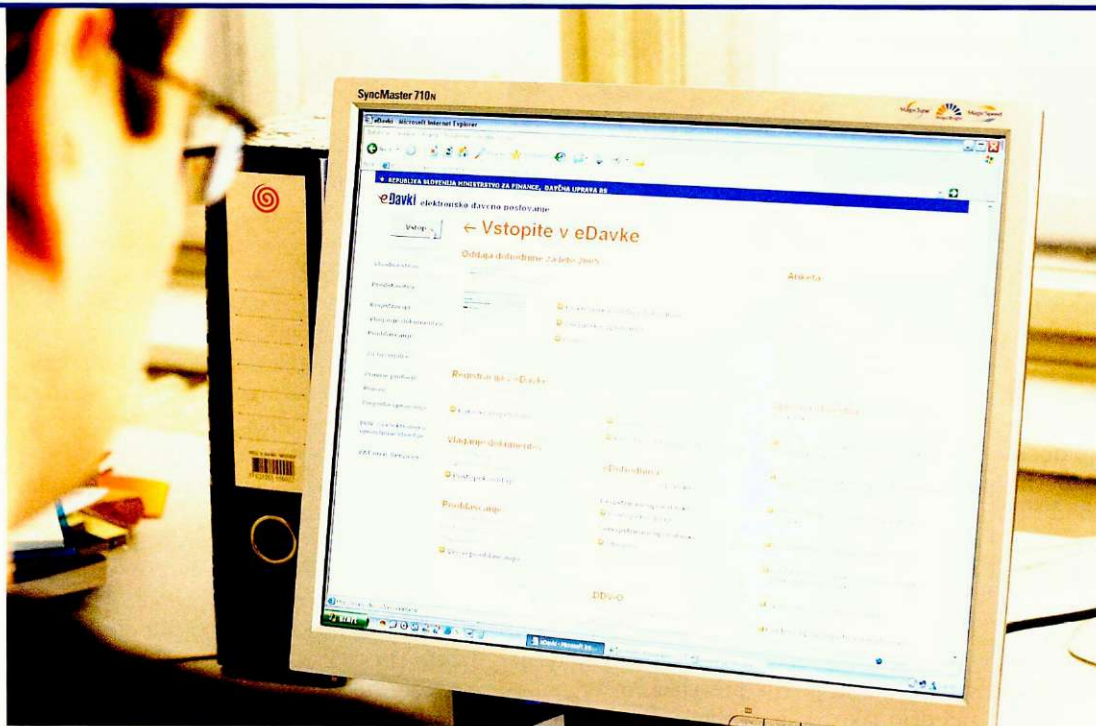
Ja. Isto sem naredil v Jelovici, ki je bila, čeprav so lastniki iskali direktorja, tik pred prisilno poravnavo ali stečajem. Sam sem šel po drugi poti, lastniki in nadzorniki so upoštevali moje nasvete, podjetje je danes sanirano in na dobri poti, čeprav je še vedno zadolženo in šibko. Seveda nekaj časa traja, da se stvari uredijo. Predlagal pa sem jim veliko previdnost in manjše, vendar stabilnejše korake v prihodnje. Tako so lani po vseh kriterijih dosegli že pozitivni izid, skupaj z invalidskim podjetjem imajo 570 zaposlenih. Smo v stalnem stiku in z veseljem jim še vedno svetujem, če me poiščejo. V Planiki pa je bilo žal drugače. Delali so po svoje in podjetje zavozili. **D**

Planika v stečaju

V drugi polovici leta 2004 je bil za delniško družbo Planika Kranj, ki je bila v večinski državni lasti, uveden stečajni postopek. Kranjsko sodišče je za stečajnega upravitelja imenovalo Andreja Marinca. Z uvedbo stečajnega postopka so bila vsa pooblastila z upravnih organov prenesena na stečajnega upravitelja. Ko danes odpremo spletno stran kranjske Planike, je podoba precej žalostna. Poleg zaščitene cvetlice je napisano obvestilo o stečaju. Drugih informacij o nekdanjem kranjskem gospodarskem ponosu ni več. Pretekli teden pa je Slovenska tiskovna agencija objavila podatek, da nekdanji delavci še vedno čakajo na odločitev kranjskega delovnega in socialnega sodišča o izplačilu odpravnin. Leto in pol po uvedbi stečajnega postopka stečajni upravitelj namreč ni zmožni nekdanjim zaposlenim izplačati odpravnine v celoti, ampak je odločitev o

tem, ali jim kot odpravnina pripadajo dve ali tri brutoplače, prepustil sodišču, nekdanje zaposlene pa prisilil v tožbe. Po njegovo naj bi bila dilema v tem, ali naj jim izplača odpravnine na podlagi kolektivne pogodbe ali na podlagi zakona, pri čemer po kolektivni pogodbi delavcem pripada odpravnina v višini treh brutoplač, po zakonu pa le dveh. Na delovnem in socialnem sodišču, kamor se je obrnilo nekaj manj kot sto nekdanjih zaposlenih, zdaj čakajo na odgovor s strani tožene stranke. Dodajmo, da so nekdanji zaposleni tožbe vložili konec lanskega decembra, ko bi moral stečajni upravitelj v skladu s kolektivno pogodbo izplačati tretji del odpravnine, a se je slednji odločil, da zadostuje odpravnina v višini dveh brutoplač. STA je tudi poročala, da veliko nekdanjih zaposlenih še ni našlo nove zaposlitve, veliko jih je v težkem finančnem položaju. Poleg tega so nov šok doživeli tudi nekdanji Planikini delavci, ki jih je po propadu kranjske družbe skupaj z najetjem kranjskega proizvodnega obrata zaposlil italijanski podjetnik. Ta je namreč še pred iztekom delovnih pogodb za določen čas že v začetku februarja izpraznil delavnice in izginil. Petindvajset delavcev, ki so izdelovali obutev za Kopitarno Sevnica, Gervinio in podjetje The Best, je našlo le prazno proizvodno halo, ostali so brez januarske in februarske plače, zdaj pa so spet na zavodu za zaposlovanje.

Dohodninske zagate

Vida Kocjan, foto: Gregor Pohleven

Pri izpolnjevanju napovedi za odmero dohodnine za leto 2005 je precej novosti. Nekaj nasvetov in odgovorov na vprašanja.

Novo je na primer to, da med olajšavami za različne namene lahko uveljavljamo tudi odplačila posojila za nakup stanovanja ali stanovanjske hiše, s katerim si prvič rešujemo stanovanjski problem. Pri tem v okviru točke A 4 uveljavljamo samo med letom plačane zneske odplačane glavnice. Znesek odplačanih obresti od teh posojil pa lahko uveljavljamo pod točko B 1. V tem delu gre

za olajšave v okviru 2 odstotkov priznanih olajšav (prejšnja leta je bilo to 3 odstotke), v kar sodijo tudi olajšave za druge stvari. Plačane stroške za nakup ali graditev hiše oziroma stanovanja lahko uveljavljamo tudi pod točko C 1, med letom plačano glavnico in obresti za te namene pa pod točko C 2. Pri obeh (C1 in C2) nam bo davčna uprava priznala 4 odstotke od davčne osnove, plačane stroške pa je mogoče razdeliti na

15 let. Če uveljavljamo olajšavo pod točko C, ne moremo uveljavljati hkrati olajšave pod A 4 in B 1, kar pomeni, da si moramo preračunati, kaj se nam bolj splača.

Dijaki in študentje Letos morajo biti na obdavčitev pozorni tudi dijaki in študentje. Po novem morajo v obrazec vpisati obdobje (to je mesece in dneve v letu 2005), v

katerem so imeli status študenta. Potem morajo vpisati podatek, koliko dohodkov so prejeli prek študentskih servisov oziroma posredovanih organizacij za posredovanje tovrstnega dela. Posebej vpišejo podatke, koliko prejemkov so prejeli v času, ko so imeli status, in koliko v času, ko tega niso imeli. Temu sta namenjeni rubriki 1211 in 1212. Pri tem je pomembno vedeti, da davčna uprava prizna posebne olajšave za študente (1,2 milijona tolarjev). Pri tem je dobro poudariti, da na področju pogojev za uveljavljanje olajšav za vzdrževane osebe sicer ni bistvenih sprememb. Sprememba je v tem, da po novem rubrike lastnih sredstev vzdrževanih družinskih članov ni več, ampak mora vzdrževani družinski član oddati lastno napoved za odmero dohodnine, če je lani zaslužil več kot 564.400 tolarjev. Če je zaslužil manj, mu napovedi ni treba oddati. Če starši (ali eden od njiju) uveljavljajo otroka kot vzdrževanega družinskega člana, hkrati pa otrok sam vlaga napoved za odmero dohodnine, davčni urad vzdrževanemu članu ne bo priznal splošne olajšave pri odmeri dohodnine (564.400 tolarjev). To je novo, zaradi tega je treba dobro premisliti in tudi preračunati, kdaj se kaj izplača in kdaj ne. **D**

1. VPRAŠANJE: Otrok, mlajši od 26 let, je imel lani celo leto status študenta. Prejel je 870.000 tolarjev bruto, akontacija dohodnine je bila 40.000, stroški pa 84.120 tolarjev. Kaj naj naredimo?

ODGOVOR: Otrok mora oddati svojo dohodninsko napoved, v katero bo vpisal dohodek, ki ga je dobil z delom prek študentskega servisa, normirane stroške in akontacijo dohodnine. (rubrika 1211). Lahko bo uveljavljal tudi olajšave za različne namene (npr. nakup študijske literature in podobno), če ima dokazila. Ker izpolnjuje pogoje (ima status in ni zaslužil več kot 1,6 milijona tolarjev), se mu bo davčna osnova zmanjšala za 1,2 milijona tolarjev. Vi ga lahko uveljavljate kot vzdrževanega družinskega člana vseh 12 mesecev. Njegov zaslužek prek ŠS na to ne vpliva in ga ne vpisujete nikamor.

2. VPRAŠANJE: Hčerka je bila lani od januarja do septembra brez statusa študenta, nato je bila prijavljena na zavodu za zaposlovanje. Delala je prek študentskega servisa in zaslužila nekaj manj kot 500.000 tolarjev, akontacija dohodnine je bila nekaj več kot 20.000 tolarjev. Kaj naj naredim?

ODGOVOR: Če je prejela plačilo prek študentskega servisa v času, ko ni imela statusa, ji ne pripada posebna olajšava v višini 1,2 milijona tolarjev, prav tako ostane brez splošne olajšave (564.400 tolarjev), če jo eden od staršev prijavi kot vzdrževanega člana. Po naših izračunih akontacije ne bo dobila vrnjene. Najbolje je, da hčerko uveljavljate kot vzdrževanega člana, in sicer samo za čas, ko je bila prijavljena na zavodu (oktober – december), saj vam v tem primeru pripada sorazmerni delež olajšave za otroka. Hčerka pa naj vloži svojo dohodninsko napoved, kjer ji bo pripadal sorazmerni del splošne olajšave za prvih devet mesecev, ko je bila brez statusa. V tem primeru bo dobila vrnjeno dohodnino, vendar samo če bo hkrati uveljavljala 2-odstotne olajšave, za kar pa mora imeti račune. Teh nam ni treba poslati na DURS, moramo pa jih hraniti za primer kontrole.

Centralne banke krojijo borze

Boštjan Kramberger, Kapitalska družba, d.d.

Čeprav svetovni borzni indeksi pretekli teden niso imeli jasnega trenda, ga investitorji zaradi potez svetovnih centralnih bank ne bodo kmalu pozabili.

PORTFELJ 11 DELNIC NA DAN 03.03. 2006

VREDNOSTNI PAPIR	TRG	INDEKS	VALUTA	ŠT. LOTOV	NAKUPNI TEČAJ	TEČAJ 3.3.2006	RAST DELNIC V %	SKUPAJ V SIT
1 ETF Japonska	Amerika	ASQ	USD	411	12.26	13.53	10.36	1,108,607
2 Pif BIG	BIH	BIFX	BAM	811	10.06	9.77	-2.88	970,570
3 Intel	Amerika	NMS	USD	191	26.37	20.32	-22.94	773,740
4 China Life	Hong Kong	HKG	HKD	5176	7.4	9.1	22.97	1,224,171
5 Oberthur card system	Francija	PAR	EUR	542	7.69	7.1	-7.67	921,913
6 DJ Stoxx sm 600 oil&gas	Nem_ija	GER	EUR	98	42.52	41.4	-2.63	971,983
7 Diamond offshore	Amerika	NYQ	USD	91	82.08	82.77	0.84	1,501,593
8 MS India invest	Amerika	NYQ	USD	106	47.49	51.29	8.00	1,083,868
9 Pfleiderer	Nem_ija	GER	EUR	201	20.7	21.68	4.73	1,043,969
10 FJH AG	Nem_ija	GER	EUR	1073	3.89	3.77	-3.08	969,111
11 FJH AG nova	Nem_ija	GER	EUR	357	3	3	0.00	256,579

Denar v SIT 281,246 • Skupaj 11,107,351

Vrednost portfelja 04.11.2005 → 10,023,326 • Vrednost portfelja 03.03.2006 → 11,107,35 • Donosnost portfelja v odstotkih → 10.82 • Donos portfelja v SIT → 1,084,025
EUR → 239.57 • USD → 199.36 • HKD → 25.99 • BOB → 122.493

Ameriškim indeksom je pretekli teden zmanjkalo »goriva« za večjo rast, za kar imata največ zaslug Google in Intel, ki sta z negativnimi objavami ustavila rast delniškega trga. Intel je zmanjšal pričakovanja glede izidov prvega četrtletja, Google pa se za svoj padec lahko zahvali finančnemu direktorju in njegovim komentarjem. Analitiki, ki spremljajo ameriški borzni trg, skrbijo dejstvo, da se pomembnejša borzna indeksa Nasdaq in Dow Jones nista odlepila od trenutne mejne vrednosti, ki za Nasdaq znaša 2.300 točk, za Dow Jones pa 11.000 točk. Tehnična analiza po njihovem mnenju namreč kaže, naj bi bili naslednji dnevi zelo pomembni pri določanju smeri trga v prihodnje. Spremenilo pa se bo tudi »gorivo«, ki je doslej napajalo tečaje, saj je konec obdobja objavljanja poslovnih izidov podjetij. Od sedaj bodo smer tečajem znova dajali makroekonomski podatki.

Takt evropskim indeksom je ta teden dajala Evropska centralna banka z Jean-Claudom Trichetom

na čelu, ki je zvišala ključno obrestno mero na 2,5 odstotka. Poleg zvišanja pa se je iz izjav najvišjih evropskih bankirjev dalo razbrati, da lahko letos do podobnega zvišanja pride še dvakrat. Borzni tečaji so reagirali negativno, vendar pa je dvig obrestne mere značenje, da je evropsko gospodarstvo v vzponu. Dvig obrestne mere bo najbolj prizadel banke in zavarovalnice, saj znižuje vrednost obveznic, ki jih imajo v lasti, poleg tega pa se zmanjšuje tudi povpraševanje po posojilih. Bančni index Stox 600 Banks je prejšnji teden padel za 2,2 odstotka, kar je največji padec v zadnjih šestih mesecih. Tečaji pomembnejših zavarovalnic pa so padli za 1,8 odstotka. Allianz, Prudential Plc je padel za 3,8, ING Groep NV, največja nizozemska finančna družba, pa za 2,8 odstotka.

V zadnji boj z deflacijo

Japonski indeks Nikkei 225 je pretekli teden padel na 15.663,34 točke. Vzrok za padec so ekonomski in-

dikatorji, ki kažejo, da je deflacija v zadnjih vzdihljajih in da se Japonska centralna banka pripravlja na zadnji obračun z njo. Scenarij, ki ga bo ubrala, ni popolnoma znan, pričakujejo pa, da bo omejila denar v obtoku, s čimer bo omejila banke pri posojanju denarja. Glede na to, da se bo, kot kaže, posojilna politika bank zaostрила, so pretekli teden padali predvsem tečaji delnic nepremičninskih podjetij, ki so močno vezane na dostopnost posojil potrošnikom.

Na koncu se ustavimo še pri nafti, katere cena je na najvišji ravni v zadnjem mesecu. Nadaljujejo se stare zgodbe o Iranu in Nigeriji. Analitiki opozarjajo, da je glede na vnovično zaostrovanje okoli

iranskega jedrskega progama le še vprašanje časa, kdaj bo Iran potegnil iz rokava najmočnejšo karto, ki se ji reče nafta. Glede na to, da je obravnava pred varnostnim svetom Združenih narodov le še vprašanje časa, pa čedalje več naftnih trgovcev stavi na višjo ceno nafte v prihodnosti.

Náš portfelj je kljub padcu svetovnih indeksov zrasel, tako da njegova vrednost sedaj znaša 11.107.351 tolarjev, kar pomeni, da je od nastanka zrasel za 1.084.025 tolarjev ali za 10,82 odstotka. Zadnji nakupi so se izkazali za uspešne, saj sta največjo rast dosegla Diamond offshore in Pfleiderer, pri FJH AG pa smo prejeli pravice do novih delnic, ki jih lahko v razmerju 1:3 zamenjamo za obstoječe. To pomeni, da bomo za 1.073 obstoječih delnic dobili 357 delnic po 3 evre. Z novimi delnicami se nekaj časa še ne bo trgovalo. Dosedanja praksa pri tej delnici pa kaže, da bi lahko bil tečaj na novo vpisanih delnic za 10 do 20 odstotkov višji. Do dneva trgovanja bomo nove delnice (FJH – nova) vodili po ceni 3 evre. **D**

Uničujoča plačilna nedisciplina

Denis Vengust, foto: Bor Slana, arhiv Demokracije

Plačilna nedisciplina je rakasta rana slovenskega gospodarstva, ki je uničila že številna podjetja. Poleg tega je ena ključnih ovir za razmah podjetništva. Potiskanje v kot ter nekakšno zastraševanje in izsiljevanje je del boja.

Dejansko plačilna nedisciplina povzroča eno večjih težav malemu gospodarstvu. »Rad delam in želim iti na svoje. Želim delati s svojimi strankami, si sam načrtovati delo ter sam voditi delavnico in skupino ljudi. Na začetku verjetno kot samostojni podjetnik, lahko tudi kot družba z omejeno odgovornostjo. Imam željo in idejo, rad delam ta posel, a me je rahlo strah. Pogosta aroganca, zaničevanje malih obrtnikov in predvsem plačilna nedisciplina sta pri tem delu dejstvo, kjer moraš stiskati zobe. Potiskanje v kot ter nekakšno zastraševanje in izsiljevanje je del boja. Nihče nam tukaj ne pomaga. Vem, da me čaka ta peklenski krst in dodatno vlaganje prihrankov za sprotno plačevanje računov, če bom želel sploh nekaj časa samostojno

delovati. Upam, da mi po odhodu na svoje ne bo treba prav kmalu že zapirati delavnice in iskati nove zaposlitve ali se celo s sklonjeno glavo vračati k zdajšnjemu delodajalcu. Zaradi drugih izpadeš po krivem kot poraženec.«

Tako razmišlja človek, ki se želi podati na svoje. To je dnevna izkušnja mnogih obrtnikov in podjetnikov, ki stopajo po tej poti. Mala podjetja se poleg visokih začetnih vložkov, visokih stroškov dela ter težav pri pridobivanju poslov srečujejo tudi s problemom, ki v razvitem in razumnem poslovnem okolju ne bi smel biti eden ključnih za njihov obstanek – plačilna nedisciplina.

Izkoriščanje moči Vsako podjetje si želi čim večji manevrski prostor. In del svobode je finanč-

na neodvisnost. S tem si namreč izboljšuje svoj tržni položaj. Opazni trendi, s katerimi se srečujejo predvsem mala podjetja, so v podaljševanju plačilnih rokov s strani kupcev in skrajševanju plačilnih rokov do dobaviteljev. Če želiš stranko obdržati, ji moraš ponuditi ugodne pogoje, sicer izbere nekoga drugega. Na drugi strani zahtevajo dobavitelji čedalje krajše roke. Splošno nezaupanje je privelo celo tako daleč, da nekateri zahtevajo visoke avanse ali stoodstotna plačila, ko opravijo storitev oziroma dobavijo material.

Ker so mala podjetja razpeta med dolgo čakanje in kratke plačilne roke, se jim povečuje del vezanih sredstev. Ker pogosto ta del financirajo s premostitvenimi bančnimi posojili ali pa jih kreditirajo kar dobavitelji, to dodatno obre-

menjuje njihovo poslovanje. Zaradi tega morajo del teh stroškov vključiti v končno ceno izdelka. A ko bi to imelo vsaj neke zunanje okvirje. Teh ni in v tržni ekonomiji bi to pomenilo omejevanje. Prihaja celo tako daleč, da se nekateri ob večkratnih zahtevah po plačilu le nasmihajo, drugi pa izkoriščajo to stanje za dodatne pritiske in s tem povečujejo vojni plen.

Veliki kupci imajo vedno na razpolago večje število dobaviteljev oz. ponudnikov. Nasprotno pa je velik del manjših podjetij odvisen pretežno od manjšega števila pomembnih večjih kupcev – pogosto le enega, dveh ali morda treh. Velika podjetja so v tem kmalu opazila priložnost za večji prihranek (ter s tem dodatni zaslužek). Ker imajo velik denarni tok, lahko z njim plaču-

jejo ob dobavi ali celo v obliki avansov ter s tem pritiskajo na še višje popuste. Mala podjetja tako postavljajo dejansko kar pred dejstvo – bodisi večdesetdnevni rok za plačilo (ponavadi 60- ali celo 90-dnevni), bodisi večji rabat na takojšnje plačilo. Ker morajo mala podjetja plačevati sprotne obveznosti in jim vezava sredstev pomeni težko breme, so v sprejete te pogojev skoraj prisiljena. Praktično se nekateri odreka skoraj celotnemu zaslužku ali pa krajši čas poslujejo z izgubo, da s pridobljenim poslom pokrivajo del vsakomesečnih stroškov.

Boleče tudi za zaposlene Poslovanje podjetij pa spremljajo tudi banke. Preverjajo posojilno tveganje svojih komitentov in jim na podlagi ugotovitev odobravajo kratkoročno in dolgoročno zadolževanje. Le tako namreč zavarujejo dana posojila. Ker se podjetjem zaradi plačilne nediscipline podaljšujejo terjatve, na drugi strani pa krajšajo obveznosti, se jim doba vezave sredstev počasi, a vztrajno podaljšuje. S tem se jim počasi slabša likvidnostni položaj. Izračunani kazalci likvidnosti, ki rabijo za odločanje, kmalu dosežejo minimalne vrednosti in banke jim dodelijo slabo boniteto. To pa onemogoča nadaljnje kreditiranje. Počasi sledijo temu občasne blokade računa in nazadnje stečaj.

Plačilna nedisciplin prejš ali slej udari tudi po zaposlenih. Zaradi čakanja na plačila in kopičenja stroškov delodajalci kaj kmalu ne zmorejo več tekoče financirati poslovanja. Banke jih že veliko prej odslovijo in pusti-

V gradbeništvu so zamude s plačili izrazito vidne.

Na koncu mnogi zaposleni pristanejo na cesti.

jo pred vrati. Zato delodajalci v upanju na izhod iščejo načine za obstanek. Začnejo neredno plačevati zaposlene ali jih plačujejo z večmesečnimi zamudami. Regresi so izplačani ob koncu leta, včasih tudi v naslednjem. Minule zgodbe pričajo o večletnih neplačevanjih prispevkov za zdravstveno in socialno zavarovanje,

saj zaposleni to kasneje opazijo. Pogosto ko je že prepozno.

Spreminjanje na bolje Pošteno in razumno plačevanje mora postati del poslovne etike. Velika podjetja morajo v korektnem poslovanju prepoznati prednost, saj s tem povečujejo svoj ugled in pridobivajo zaupanje strank. Za-

radi lastne moči svojih dobaviteljev ne smejo grobo in nemoralno potiskati v kot in jih izsiljevati, temveč morajo skupaj z njimi sooblikovati poslovno politiko – oblikovanje zalog, investicije, logistiko ter prodajo. Poleg tega so ti dobavitelji pogosto tudi njihovi posredni kupci. In pretrganje kroga dolgoročno izčrpa vire.

Poleg tega bi se morali poslovnega vedenja naučiti tudi mnogi podjetniki, ki spretno izkoriščajo dolgotrajne sodne poti. Za hitrejše poplačilo dolgotrajnih dolgov namreč zahtevajo dodatne popuste. In mnogi upniki v to pogosto privolijo, saj le tako dobijo plačilo in se izognejo dragemu ter dolgotrajnemu tožarjenju. Tak način izsiljevanja bi morali sistemsko omejiti in kaznovati.

Ko govorimo o strategiji razvoja malega gospodarstva, o podjetniški pobudi, večji samozaposlenosti in odpiranju manjših podjetij, moramo v ta koncept vključiti tudi etiko poslovnega okolja. Eden večjih zaviralnih dejavnikov postaja prav plačilna nedisciplin in strategija odpravljanja te težave bi morala biti vključena v prihajajoče razvojne koncepte. **D**

Pomembno je vedeti

Agencija Republike Slovenije za javnopravne evidence in storitve (AJPES) objavlja podatke tistih pravnih oseb (brez samostojnih podjetnikov), ki imajo račun blokiran vsaj 5 dni in imajo obveznosti le do države ter sodno izterjane obveznosti, ne pa drugih zapadlih obveznosti na podlagi upniško-dolžniških razmerij. Iz podatkov je razvidno, da je bilo decembra 2003 pravnih oseb z dospelimi neporavnanimi obveznostmi 2.349, septembra 2005 pa 3.328. Povprečni dnevni znesek dospelih neporavnanih obveznosti je v istem obdobju narasel s 14,2 na 26,7 milijarde tolarjev. Še nazornejša je primerjava deleža neporavnanih obveznosti v bruto domačem proizvodu (BDP), ki znaša za december 2003 0,24, septembra 2005 pa okoli 0,41 odstotka. Pomembno pa je omeniti, da AJPES dejansko ne objavlja celotne količine zapadlih obveznosti (ne upošteva samostojnih podjetnikov in zapadlih obveznosti med podjetji samimi), saj mnoga podjetja zaradi morebitnih inšpekcijskih nadzorov prednostno poplačujejo prav dolgove do države. Nezajeto področje je od navedenih števil še bistveno večje, kar poraja skrb, da gre za sistemsko plačilno nedisciplino.

PRIMORKA
tv

Trstelj - 67. kanal

Obala - S23 - kabelski sistem v Kopru

DAVČNI KOTIČEK

Vse kar morate vedeti o napovedi dohodnine!

vsak ponedeljek ob 20.30

Nasilje med štirimi stenami

Peter Avsenik, foto: Gregor Pohleven, Bor Slana

Vlada zagotavlja, da bo problematiko nasilja v družinah uredila v okviru nacionalnih usmeritev za njegovo preprečevanje, in tako zavrača predlog varuha človekovih pravic o ureditvi sistemskega zakona za to področje.

Problematika raznovrstnega nasilja v družinah – od psihičnega pa vse do njegovih skrajnih fizičnih oblik – zajema mnogo področij. Žal se večina služb (centri za socialno delo, zdravniške službe, policija itd.) ukvarja predvsem s posledicami dejanj, ko so ta že storjena. Pravzaprav ni tako pomembno, na kakšen način namerava vlada oziroma ministrstvo za delo, družino in socialne zadeve to problematiko urediti; bistveno je, da dobimo ureditev, ki bo takšno ravnanje zatrla že v kali. In pri tem je treba prisluhniti tudi stroki.

Nacionalna usmeritev V začetku leta 2003 sta varuh člove-

kovih pravic Matjaž Hanžek in takratna generalna državna tožilka Zdenka Cerar predstavnike institucij, ki imajo v svoji zakonodaji opredeljeno dolžnost bojevati se proti nasilju v družini, povabila na soočenje mnenj. Sestanka so se med drugim udeležili predstavniki različnih ministrstev, na katere se ta problematika navezuje. Dogovorili so se, da bi področje obdelali

celostno, vsak s svojega vidika, in nato sestavili ustrezno zakonsko ureditev. Najresneje se je problema lotilo ministrstvo za notranje zadeve, najmanj resno pa ministrstvo, ki ga to področje še najbolj zadeva – to je ministrstvo za delo, družino in socialne zadeve. Do konca leta 2004, ko je prišlo do menjave v slovenskem političnem vrhu, se ni zgodilo praktično

nič konkretnega. Lahko rečemo, da je reševanje družinske problematike ena prednostnih nalog nove vlade (primer tega je denimo višji dodatek za tri ali več otrok). Zdi pa se, da bi bilo kljub temu dobro čim prej urediti tudi področje nasilja v družinah. Vlada namerava omenjeno področje urediti v okviru nacionalnih usmeritev za preprečevanje nasilja v družini, ki jih bo ministrstvo predložilo do jeseni 2006. Posebej namerava urediti področje nasilja nad otroki, in sicer v okviru družinskega zakonika.

Obširnost problema Nasilje v družini se pojavlja v različnih oblikah – od psihičnega (npr.

Država bi morala s primerno zakonodajo najti pravo razmerje med svojimi pristojnostmi in intimnostjo, ki jo vsaka družina potrebuje.

izsiljevanje) do skrajnih oblik psihofizičnega nasilja (pedofilija). Po mnenju psihiatrinje dr. Maje Rus Makovec želimo družinsko okolje vsi doživljati kot »temeljni varnostni sistem«. »Izdajstva varnosti v tem sistemu najbolj bolijo in tudi

Sicer pa je problematika vezana na različna področja delovanja družbe. Tako se z nasiljem v družini ukvarjajo zdravniki, policija, sodstvo, učitelji, socialni delavci ipd. Seveda pa tudi varuh človekovih pravic. V nadaljevanju objavljamo povzetek pogovora z njegovim namestnikom.

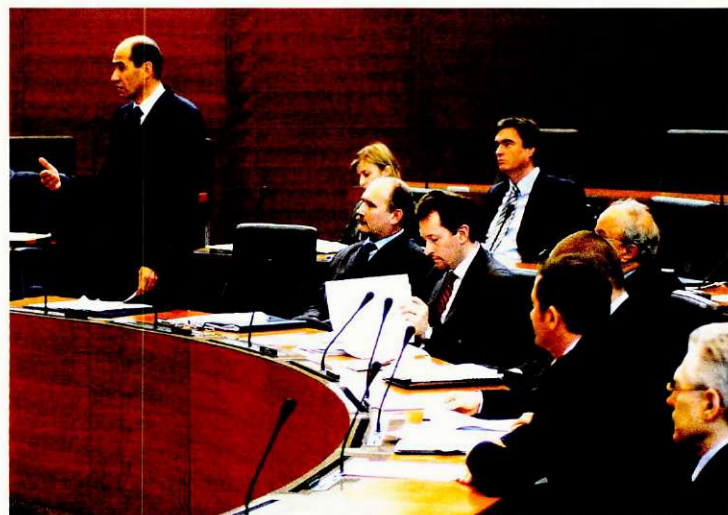
Primerna kombinacija V luči obširnosti problematike je torej treba to področje temeljito urediti. Ali je to lažje doseči s sistemskim zakonom ali z nacionalnimi usmeritvami, je težko reči. Odvisno je od rezultatov (podatek, da je bilo med letoma 1988 in 1994 zaradi namernih poškodb hospitaliziranih 1.106 otrok in mladostnikov in da jih je 33 za posledicami takšnega ravnanja umrlo, je gotovo zelo zaskrbljivo). Kljub temu pa se zdi pametno, da se nasilje nad otroki in nasilje med partnerjema obravnava ločeno, saj gre za povsem drugačno situacijo.

Večkrat radi poudarjamo, da je družina temeljna celica človeške družbe. In če nekaj v temelju deluje slabo, potem deluje slabo tudi navzven; tako je večina drugotnega odklonskega vedenja v veliko primerih posledica neurejenih razmer v družinah. Prav zato bi morala država s primerno zakonodajo najti pravo kombinacijo med svojimi pristojnostmi za poseganje v družinsko problematiko in intimnostjo, ki jo vsaka družina v neki meri vendarle potrebuje. **D**

Najpogostejše žrtve so ženske in otroci.

škodujejo,« meni Makovecva in dodaja, da je lahko dom prav zaradi širšega socialnega okolja, ki je do nasilja v družini zelo strpno, tudi nevaren kraj. Seveda pa so različne tudi vloge, v katerih se storilec in žrtev pojavljata. Nasilje se izvaja nad otroki, nad ženskami (čemur dostikrat botruje alkohol) in v zelo majhnem odstotku tudi nad moškimi.

Ureditev družinskih razmer je tudi naloga vlade.

Koordinacija odgovornih služb

Pogovarjali smo se z namestnikom varuha človekovih pravic Tonetom Dolčičem.

Tone Dolčič

Kaj je podlaga vaših prizadevanj za krovni zakon, ki bi urejal področje nasilja v družini?

Ocenili smo, da se s to problematiko sicer ukvarja kar nekaj zakonodaje, nekaj kadrovske, nekaj šolske, nekaj zdravstvene; ampak to pomeni, da je vse razpršeno. Tudi službe, ki se s tem ukvarjajo, gledajo na problematiko vsaka iz svojega zornega kota. Ni pa medsebojne koordinacije, ki bi omogočila naslednje: ko pride do nasilja, se začne delo z nasilnežem in z žrtvijo. Naš predlog je bil, da bi nasilneža denimo takoj odstranili iz družine. Moteči element je namreč on, ne pa (kot se dogaja v praksi), da se družina odseli, nasilnež pa ostane v svojem stanovanju.

Kaj bi po vašem mnenju morala vsebovati zakonodaja, ki bi urejala to področje?

Zakonodaja bi morala urediti več stvari. Kot rečeno, nasilneža bi bilo treba odstraniti iz družine ter ga hitro in učinkovito spraviti v postopek, da se stvari razčistijo, da dobi ustrezno kazen. Drugo področje je delo z žrtvami, psihološko, sociološko pa tudi materialno, če potrebujejo pomoč (če je na primer oče edini zaposleni, kar je lahko razlog, da ga ne prijavijo). Hkrati bi bilo treba tudi storilcu omogočiti psihosocialno pomoč, da spozna, da ga je polomil ... Naša zamisel je tudi, da bi imeli specializirane oddelke na sodiščih (ne gre za reformo sodstva), da bi imeli za to problematiko specializirane sodnike, tožilce in odvetnike. Na sodiščih z otroki pač ne moremo ravnati tako kot z odraslimi. Koordinacijo vseh služb bi lahko vodil nekdo, ki bi bil zakonsko pooblaščen. Osebnostno menim, da bi to nalogo lahko prevzeli centri za socialno delo.

Kakšna bi bila torej njihova vloga?

Center za socialno delo bi moral imeti ljudi, ki bi žrtvi znali prisluhniti. Na ta način bi se lahko razrešilo veliko primerov, ne pa vseh. Menim namreč, da bi bilo treba obravnavati tako žrtev kot storilca (v primerih, kjer je denimo vzrok alkohol, bi bilo treba delati tudi z alkoholikom). V Sloveniji sicer že imamo široko mrežo organizacij, ki so za te stvari usposobljene. Imamo denimo Društvo za nenasilno komunikacijo, društvo Klic v sili ipd. Skratka, imamo organizacije, ki se ukvarjajo bodisi z žrtvami, bodisi s storilci. Vse te organizacije bi morale priti do storilca, imeti bi morale pooblastilo, da se z njim lahko pogovarjajo. Za zdaj je to dobra volja policije ... Skratka, vedeti bi morali, kdo v teh postopkih lahko kaj stori. Koordinacijo nad službami bi lahko, kot sem omenil, prevzeli centri za socialno delo.

Omenili ste, da si ženska ali otrok morebitnega nasilja večkrat ne upata prijaviti.

Takšne primere poznamo. Če bi službe, ki bi po našem mnenju morale sodelovati s storilcem in z žrtvami, delovale, kot je treba, bi bilo tega strahu verjetno manj. Ne gre za to, da bi morali zagotoviti prav drastične kazni za te storilce, gre bolj za to, da bi tudi storilci vedeli, da pretepanje družine ni družbeno sprejemljiv vzorec obnašanja.

Nad občino Dobrovnik se zgrinjajo temni oblaki.

Predvolilne igre v Dobrovniku?

Gregor Drnovšek, foto: arhiv Demokracije

V Demokraciji smo pred nekaj meseci poročali o neurejenem stanju v občini Dobrovnik. Krivdo za takšno stanje naj bi nosil predvsem župan Marjan Kardinar (LDS). Pred dnevi je suspendiral tajnika občinske uprave Štefana Korena.

Očitno županu pred lokalnimi in županskimi volitvami zmanjkuje idej, kako bi ljudi prepričal, da bi tudi na letošnjih volitvah glasovali zanj, zato se je odločil, da bo s svojimi morebitnimi nasprotniki obračunal s trdo roko. Ena od domnev, zakaj se je župan lotil Korena na tak način, je namreč morebitna Korenova kandidatura na prihajajočih županskih volitvah, kjer bi bil tekmeč sedanjemu županu.

Zaradi opozoril v suspenzu Štefan Koren je službo tajnika občinske uprave nastopil pred letom in pol, od sprejemanja občinskega proračuna marca 2005 pa je opozarjal župana, da njegova finančna politika ni ustrezna in vodi v prezadolženost občine. Koren pravi, da so se prva nesoglasja z županom začela septembra lani, ko je finančno ministrstvo obvestilo župana Kardinarja, da je občina prezadol-

žena in mora nemudoma sprejeti varčevalne ukrepe ter pripraviti sanacijski program. Koren, ki se je po suspenzu odločil spregovoriti za našo revijo, je o tem dejal: »Na podlagi omenjenega dopisa sem delavcem v občinski upravi naročil, da sledimo navodilu oziroma naročilu ministrstva za finance in pripravimo sanacijski program. Zaradi tega so se pojavile prve razpoke v najinem odnosu, saj sem želel izpeljati sanacijski program, župan pa je začel iskati krivca za nastalo situacijo. Kljub temu, da se je že pred mojim prihodom na čelo občinske uprave med občani občine Dobrovnik šušljalo o finančnih nepravilnostih v naši občini, krivi mene, da je prišlo v javnost zaskrbljivo finančno stanje občine. Župan je nato na odborih in občinskih svetih naznanil članom, da sem jaz tisti, ki je kriv za tako stanje v občini. Prav tako je začel z gonjo, poniževanjem, šikaniranjem, obrekovanjem mene in

sodelavke iz računovodstva (tudi ona je opozarjala na nepravilnosti v računovodstvu in kmalu po Korenovem suspenzu je bil tudi njej vročen sklep o razdrtnju pogodbe o delovnem razmerju, op. p.).« V svojem iskanju krivca, ki naj bi bil v javnost spravil podatke, ki so prikazovali stanje občinskih financ, je šel celo tako daleč, da je v času Korenove bolniške odsotnosti (med 24. 1. in 22. 2. 2006) izdal sklep, s katerim pri vseh občinskih uslužbencih v navzočnosti zasebnega detektiva lahko odklene in pregleda vsebino računalnikov. Župan naj tega sklepa brez sodnega naloga (po naših podatkih ga ni pridobil) ne bi mogel izvršiti. Koren je župana med drugim opozoril, da je kršil določila zakona, ker je kot uradna oseba pri opravljanju službe z zlorabo svojega uradnega položaja ali uradnih pravic grdo ravnal, ga šikaniral in sploh ravnal z njim tako, da je prizadel njegovo človeško do-

stojanstvo, ker ga je od septembra 2005 na sejah občinskega sveta, odborov, komisij in kolegij obtoževal, poniževal, žaljivo obdolževal, izsiljeval podpise, obrekoval na tak način, da je moral zaradi tega iskati zdravniško pomoč.

Koren je zato vložil kazensko ovadbo zoper župana Kardinarja, ker je kot uradna oseba izdal sklep, v katerem je komisiji naročil, da pregleda Korenov računalnik in na njem tudi zamenja gesla. Županov sklep je po njegovem mnenju kaznivo dejanje, saj Ustava RS v 2. odstavku 37. člena jasno opredeljuje pogoje dopustnega posega v tajnost pisem in drugih občil, kadar gre pri tem tudi za poseg v nedotakljivost človekove zasebnosti. Zakon v tem delu pravi, da je poseg mogoč samo na podlagi določenega zakonskega pooblastila, »ex ante« ga mora odobriti sodišče, biti mora časovno omejen in je dopusten, če je to nujno za uvedbo ali

Štefan Koren je suspendiran.

Župan Marjan Kardinar

potek kazenskega postopka ali za varnost države. Navedena določila so kumulativne narave, kar pomeni, da mora biti izpolnjena vsaka izmed navedenih točk, česar pa v omenjenem primeru ni bilo. V zakonu je torej jasno opredeljeno, da je poseg v tajnost občil dopusten samo omenjenim državnim organom na podlagi sodne odredbe in pod drugimi pogoji. Samo lastništvo računalnika naj ne bi bil zadosten razlog za samovoljne preglede njegove vsebine.

Župan odgovarja Župan Marjan Kardinar nam je najprej poslal izjavo za javnost, v kateri, zanimivo, sploh ne omenja pregleda Korenovega računalnika, ampak o konfliktu s Korenom pravi samo, da mu je nesporno zaupal in ga imel za svojo desno roko. Dodaja: »Ker po nekaj mesecih strpnega dialoga in poskusov uskladitve morebitnih neskladij rezultata ni bilo, sem se po dolgem in tehtnem premisleku moral odločiti in gospodu Korenu predati v skladu z veljavno zakonodajo – ZJU (zakon o javni upravi, op. p.) in ZDR (zakon o delovnih razmerjih, op. p.) – sklep o začasni prepovedi opravljanja dela za čas trajanja postopka zaradi naklepne hujše kršitve pogodbenih obveznosti in drugih pravic iz delovnega razmerja, storjene naklepoma.« Zanimivo je, da se župan nikjer ne dotakne dejanskega stanja občinskih financ, temveč hoče le odkriti, kdo je zanj neprijetne podatke poslal na ministrstvo za finance oz. Računsko sodišče RS, ki še vedno opravlja revizijo poslovanja občine. Na naše vprašanje o zakonski podlagi, po kateri je odredil pregled računalnikov delavcev v občinski upravi, nam je odgovoril: »Občina Dobrovnik je lastnik vseh računal-

nikov kakor tudi druge tehnične opreme in delovnih sredstev. Računalniki in druga delovna sredstva uslužbenci uporabljajo v službene namene, medtem ko uporaba delovnih sredstev v zasebne namene brez posebnega dovoljenja ni dovoljena. Občina Dobrovnik kot delodajalec posebnega dovoljenja za pregled lastnih računalnikov in delovnih sredstev ne potrebuje.« O morebitnem predvolilnem ozadju zadnjih dogodkov Kardinar dodaja, da zanj velja samo trdo delo za razvoj njihove občine, zato ta čas nima časa misliti na volitve, temveč želi s sodelavci kreirati nadaljnji razvoj Dobrovnika.

Občani molčijo O problemih v Dobrovniku smo želeli govoriti tudi z domačini, vendar ti o tej temi nikakor niso želeli govoriti. Pri dogajanju v Dobrovniku v oči najbolj bode odločenost župana, da najde krivce, ki so obupno finančno stanje občine razkrili v javnosti. Očitno ga ne skrbi, kako bo občina sploh še delovala, ampak želi na vsak način preprečiti, da bi informacije o njegovem poraznem vodenju občine prišle v javnost. V Dobrovniku je to sicer že javna skrivnost, vendar o tem žal nihče ne želi govoriti na glas. Govori se tudi o odstopu nekaterih občinskih svetnikov, ki se ne strinjajo z županovo politiko, vendar niti tega nihče ni želel potrditi na glas. Zanimivo pa bo videti, ali bodo kljub splošnemu nezadovoljstvu, ki vlada v občini, občani znova podelili mandat sedanjemu županu ali se bodo vendarle odločili za novega človeka, ki bi občini lahko dal nov zagon. Naslednik bi seveda moral najprej popraviti stanje, ki ga bo zapustil sedanji župan Kardinar. **D**

Po Jurčičevi poti

Igor Gošte, slika ETV

»Jurčičeva pot ni le pohodništvo, ampak je tudi svojevrsna literarna pot, na kateri ne gre le za prehojene kilometre.

V prvi vrsti gre za ohranjanje literarne dediščine in spomina na velikega pisatelja, publicista in časnika Josipa Jurčiča, nam je na koncu poti na Jurčičevi Muljavi dejal župan Ivančne Gorice Jernej Lampret. Ideja o Jurčičevi literarni poti s startom v Višnji Gori, kjer stoji spomenik Janeza Ciglerja, avtorja prve slovenske povesti Sreča v nesreči, in z sklepnim delom na Muljavi, kjer stoji domačija Josipa Jurčiča, avtorja prvega slovenskega romana Deseti brat, se je porodila pred 13 leti ob 150. obletnici Jurčičevega rojstva. Pohodnike, ki se jim je prvokrat doslej pridružil tudi predsednik državnega zbora France Cukjati, sta že v Višnji Gori pozdravili razstavi likovnih del Jožice Šket in starih razglednic, med potjo do Muljave pa še razvaline starega gradu gospodov Višnjegorskih, vasici Pristava in Zavrtache. Še pred prihodom na Polzevo, kjer so lani pripravili veličastno slovesnost ob dnevu državnosti, so se lahko pohodniki okrepčali z dobrotami, ki so jih pripravile članice Društva podeželskih žena iz Ivančne Gorice. Pot se je po snegu nadaljevala do 630 metrov visoke planote z nekoč romarsko cerkvijo Svetega Duha z imenitnim gotskim portalom. Sledil je spust po travniku do vasi Male Vrhe, blizu krajev, kjer je Jurčič postavil večino svojih pripovedi. Marsikdo se je ustavil pri komaj vidnih razvalinah gradu Roje in na tamkajšnjem počivališču, kjer si je med drugim lahko ogledal črno kuhinjo. Po delu poti, ki je bila najbolj blatna, je udeležence pozdravil še na pol zaledenel ribnik Laškovec, nedaleč stran od Oslice in Jurčičeve Muljave, kjer je vse, ki so bili tam okrog dvanajste ure,

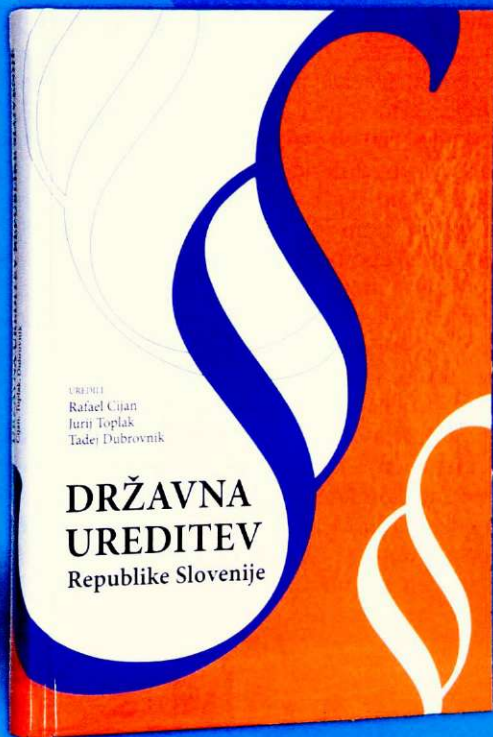

nagovoril pisatelj in ravnatelj Dušan Merc. Po oceni organizatorjev se je pohoda kljub ne prav prijetnemu vremenu udeležilo med 4 in 5 tisoč pohodnikov iz Dolenjske in drugih slovenskih pokrajin. Ko so svoje odpele še Čompe z znanim dramskim igralcem Janezom Škofom, se je množica počasi začela redčiti. Organizatorji so namreč poskrbeli za brezplačni avtobusni prevoz nazaj do Višnje Gore. Župan Jernej Lampret in Pavel Groznik, ki sta slab teden prej na tiskovni konferenci na Muljavi izrazila željo, da bi bilo prav, če bi pohodniki še pred začetkom 13. Jurčičeve poti znova prebrali katero izmed njegovih del, bi bila verjetno nad mnogimi vsaj malce razočarana. Večina pohodnikov, ki smo jih vprašali, kdaj so nazadnje prebrali kakšno njegovo delo, je odgovorila, da je bilo to v času, ko so guli šolske poti. Zagotovo pa ni bil nihče razočaran nad prijetnim razpoloženjem, ki je pohodnike spremljalo vse od starta do cilja, za kar so poskrbeli organizatorji in tudi pohodniki sami. **D**

DRŽAVNA UREDITEV REPUBLIKE SLOVENIJE

UREDILI: Rafael Cijan, Jurij Toplak, Tadej Dubrovnik

NOVO!

Aktualen pregled zakonodaje s področja državne in ustavne ureditve Republike Slovenije.

Poleg besedila najpomembnejših predpisov s področja državne ureditve, organov oblasti, človekovih pravic, volitev in referendumov ter ustavnega sodstva daje tudi pregled nad postopkom pred ustavnim sodiščem in nekaterimi njegovimi odločitvami. Knjiga je opremljena tudi z vzorci vlog pred ustavnim sodiščem in z uvodnimi pojasnili prof. dr. Rafaela Cijana, mag. Jurija Toplaka in Tadeja Dubrovnika.

O urednikih

Prof. dr. Rafael Cijan, doktor pravnih znanosti, je profesor ustavnega prava, upravnega prava, javne uprave, zdravstvenega prava ter prava varstva okolja na Univerzi v Mariboru. Znan je kot edini Slovenec, ki je bil predsednik Zveznega sodišča SFRJ. Je član Republiške volilne komisije in avtor številnih knjig.

Mag. Jurij Toplak predava ustavno pravo na Pravni fakulteti Univerze v Mariboru in je generalni sekretar Evropskega združenja za volilno pravo ter član Republiške volilne komisije. Je nekdanji Fulbrightov štipendist in je med drugim raziskoval na Univerzah UCLA, Georgetown in Oxford. Je avtor in urednik petih knjig ter številnih člankov.

Tadej Dubrovnik je sourednik dveh knjig in pobudnik več postopkov pred Ustavnim sodiščem RS.

Obseg: 376 strani. Format: 17x24 cm. Trda vezava.

CENA: 8.500 SIT / 35,46 EUR

Informativne cene vključujejo prevoznino in pakiranje, ne pa prevoznine pošte. Cena vključuje DDV.

Knjigi je priložena zgoščenka z vzorcem za pobudo za začetek postopka za presojo ustavnosti oz. zakonitosti predpisa in ustavno pritožbo ter z opisanimi pristojnostmi ustavnega sodišča s primeri odločitev.

**Dodatnih
115 strani!**

knjigarna
DEMOKRACIJA

☐ **Naročam knjigo Državna ureditev Republike Slovenije**

Število izvodov: _____

Ime in priimek (ime podjetja): _____

Datum naročila: _____

Datum rojstva (samo fizične osebe): _____

Ulica: _____

Podpis in žig naročnika (samo pravne osebe): _____

Kraj, poštna št.: _____

Kontaktna oseba (samo pravne osebe): _____

Davčni zavezanec: ☐ NE ☐ DA ID za DDV: _____

Izpolnjeno naročilnico pošljite na naslov: **Demokracija, p.p. 4315, 1000 Ljubljana ali na faks 01 43 45 462.**

Poštino po veljavnem ceniku Pošte Slovenije plača naslovnik ob prevzemu. Vse cene vsebujejo 8,5% DDV.

www.demokracija.si/knjigarna

Nova obzorja d. o. o., Komenskega 11, Ljubljana

Agonija predmestij

Ana Müllner, foto: Reuters

Ob obisku pariških predmestij se lahko prepričamo, da stanje po lanskem valu nasilja še zdaleč ni pod nadzorom, kakor je videti na prvi pogled. Začarani krog, v katerem so ujeti njihovi prebivalci, je težko pretrgati.

Če se s primestnim vlakom linije D odpraviš iz pariških predmestij v francosko prestolnico ali obratno, dobiš nasvet: »Sedi blizu izhoda in nikogar ne glej v oči.« Ob tem te dobronamerni sogovornik opozori na zadnji incident pred nekaj tedni, ko so mlado žensko arabskega rodu prav na tem vlaku pretepli in jo nato med postajami vrgli z nje. Razlog? Krvno maščevanje oziroma umivanje družinskega imena. Tovrstni dogodki niso redki niti v Franciji niti v drugih zahodnih državah, spomini pa so na kraju zločina le še bolj boleči. Še bolj živi so spomini na lanske izbruhe nasilja med priseljenci v pariških predmestjih, čeprav o njih nihče več ne govori naglas. Vlak linije D te popelje v srce enega najbolj nemirnih območij pariškega departmaja, okrožje Saint-Denis.

Blišč in beda To pa je prav okrožje, kjer kraljuje objekt, ki je v zadnjih letih postal predmet francoskega ponosa – stadion Stade de France. Zgradili so ga v rekordnem času, velja za enega najmodernejših na svetu, na njem pa so francoski nogometaši leta 1998 postali svetovni prvaki. Morda je bila do nedavnega prva asociacija na Saint-Denis prav omenjeni objekt, a po lanski jeseni ni nič več tako, kot je bilo. Le nekaj sto metrov od blišča in ponosa francoskega ljudstva se raztezajo stanovanjska naselja, ki pri povprečnem Francozu vzbudijo prav nasprotno občutke. Pogled sprva pritegnejo ostanki avtomobilov, razmetani po bližnji zelenici, poleg katerih kraljujejo zažgane pnevmatike, od katerih se še vedno širi vonj po zažganem. Tla so prekrita s takšnimi in drugačnimi smetmi, med njimi je veliko ogorkov cigaret z marihuano, katere vonj še vedno visi v zraku.

Naselje je šolski primer naselja, ki ga Francozi imenujejo HLM (stanovanja z nizko najemnino), zgrajeno pa je bilo sredi šestdesetih let prejšnjega stoletja. Namen? Zagotoviti čim cenejša stanovanja za priseljence nekdanih francoskih kolonij, ki so v tem času množično prihajali v Francijo. Stanovanjski bloki stojijo precej skupaj, skupno površino pa bi lahko primerjali

z območjem ljubljanskih Črnuč. Vmes ni nikakršnega objekta, ki bi omogočal druženje stanovalcev – kulturnih dvoran, mladinskih domov, igralnih površin ipd. Praktično samo betonska džungla, ki priča, da so idejni načrtovalci tovrstne arhitekture želeli čim bolj izkoristiti vsak meter površine za graditev stanovanj.

Stopnja brezposelnosti na tem območju presega 30 odstotkov, uspeh pri maturi je 58-odstoten, francosko povprečje je 79 odstotkov. V času, ko večina guli šolske klopi, otroci predmestij postavajo po stopniških blokov. Morda je francoski notranji minister Nicholas Sarkozy mislil prav nanje, ko je mladež njihovega kova označil za izmečke in s tem dal povod za val nasilja, ki je kmalu preseglo meje pariškega okrožja in se s svetlobno hitrostjo razširilo po Franciji. Sedaj francoske oblasti očitno stavijo na rek »preventiva je boljše kot kurativa«, zaradi česar je nemogoče prezreti za naše razmere nenormalno število policijskih enot, ki nadzorujejo območje. Ko zaide sonce, se

jim pridružijo še pripadniki specialnih enot francoske vojske.

Situacija je tako navidezno pod nadzorom, a nezadovoljstvo je mogoče čutiti na vsakem koraku, prav tako tudi napetost. Če naselja, kot je Saint-Denis, simbolizirajo moderni geto, je treba opozoriti tudi na »gete znotraj geta«. Znotraj naselij bi lahko potegnili črto, ki deli prebivalce glede na njihov izvor; na naseljence iz držav Magreba, ki so večinoma muslimani, in prebivalce, katerih korenine segajo v države osrednje Afrike. Število drugih priseljencev je zanemarljivo, nekaj jih prihaja le iz držav vzhodne Evrope ter revnejših azijskih držav. Možnost za vnovični odhod na ulice so pred kratkim izkoristili predstavniki muslimanske skupnosti, ki so se v velikem številu zbrali z istim namenom kot njihovi sovorniki po svetu – protestirati proti evropskim časnikom, ki so objavljali karikature preroka Mohameda.

Milo za drago Začarani krog, v katerem so ujeti prebivalci omenjene in podobnih četrti in ki obsega tako problematiko zaposlovanja, pomanjkljivo izobrazbo, problem mamil ter nasilja, je težko pretrgati. Ponuja se več možnosti, a katero bo izbral francoski politični vrh, je težko reči. Če ne drugega, se lahko lanskim nemirom zahvali vsaj za začetek iskanja rešitve, ki bi ustavila agonijo predmestij. V zadnjem času pa je na čedalje več zidovih v tovrstnih naseljih mogoče opaziti grafit, ki se zaslovel v osemdesetih letih, ko se je prvič pojavil na nekem pariškem zidu in so ga priseljenci vzeli za svojega: »Nekoč ste vi vdrli v naše dežele, sedaj smo mi prišli k vam.« Tako preteklost kot sedanjost bi težko razložili bolje. Milo za drago? Odgovor prepuščamo vam. **D**

Italijanski premier Silvio Berlusconi se bo znova potegoval za mandat.

Italijanska predvolilna vročica

Ana Müllner, foto: Reuters

Mesec dni pred parlamentarnimi volitvami v Italiji je predvolilna kampanja že v polnem razmahu in nam obljublja živahno volilno dogajanje. Se bo Silviu Berlusconiju uspelo obdržati na premierskem stolčku ali bo to mesto zasedel Romano Prodi?

Kot je bilo pričakovati, se bo na volitvah, ki bodo potekale 9. in 10. aprila, bil hud boj med Berlusconijsvo stranko Naprej, Italija in levosredinsko unijo pod vodstvom Romana Prodijsa, nekdanjega predsednika evropske komisije. Volilna kampanja se je uradno začela prejšnjo soboto, neformalno pa poteka že dobro leto. Če opozicija zdajšnjemu premierju Silviu Berlusconiju lahko očita marsikateri politični spodrsrlaj, pa se vsi strinjajo, da je zdajšnja vlada prva po drugi svetovni voj-

ni, ki ji je zaupani petletni mandat uspelo končati brez predčasnih parlamentarnih volitev.

Kampanja v polnem teku Italijanski mediji so ob začetku predvolilne kampanje napovedali, da je eden izmed mogočih volilnih scenarijev ta, da bo Berlusconi

znova izvoljen, a ne zaradi svojih političnih idej, ampak zaradi svojih neenotnih tekmecev. Levosredinska unija je namreč notranje vse prej kot enotna in zdi se, da je edina stvar, ki združuje zdajšnjo opozicijo, nasprotovanje Berlusconiju. Koalicija levosredinskih strank se razhaja predvsem v po-

membnih vprašanjih, ki se tičejo družine, gospodarstva in sociale. Medtem pa s kritikami na račun zdajšnje vlade ne skopari Prodi, ki je prevzel vlogo vodje opozicijskih strank. »Upad, ki ga je povzročila desnica v teh petih letih, je težko izmerljiv. Prednost se je dajala lažem namesto resnici in domišljavosti namesto razumu. Na volitvah bodo Italijani sprejeli dokončno in neovrgljivo odločitev, s katero se bo končala zima, dolga celih pet let,« je v svojem govoru ob predstavitvi strankinega predvolilnega programa dejal

Mnogi Italijani menijo, da Berlusconi lahko vodi državo zaradi svoje uspešne poslovne kariere.

Prodi. Ključne točke strankinega programa obljubljaajo znižanje stroškov dela, 2.500 evrov letne podpore revnim družinam in prizadevanja za ustavitev višanja najemnin za stanovanja.

Volilni program je predstavila tudi stranka Naprej, Italija, ki v nasprotju z 270-stranskim programom Prodijeve unije obsega le dvajset strani, sestavlja pa ga je gospodarski minister Giulio Tremonti. Prednosti stranke še naprej sestavljata gospodarstvo in sociala, po Berlusconijevih besedah naj bi program samo opredeljeval tiste točke, ki jih zdajšnji vladi ni uspelo uresničiti v preteklem mandatu. Za povečanje gospodarske rasti predvidevajo sklenitev infrastrukturnega programa, ki je bil začel leta 2001, načrtovano pa je tudi znižanje stroškov dela. Gospodarska rast naj bi se povečala tudi s prodajo javnega premoženja in z nižanjem preseljevanja zaradi nižjih davkov. Med programskimi točkami so zapisani tudi dvig najnižje pokojnine na 800 evrov mesečno, krajšanje čakalnih dob v javnem zdravstvu, pospeševanje naložb ter graditev stanovanj. Zaradi socialne naravnosti programa želi stranka na svojo stran pred volitvami pridobiti predvsem gospodinje in upokojeince.

Sklepanje zavezništva Pred parlamentarnimi volitvami pa se že sklepajo prva politična zavezništva z namenom izboljšanja volilnega izida. Stranka Naprej, Italija je sklenila zavezništvo z neofašističnim gibanjem Socialna alternativa, ki ga vodi Alessandra Mussolini, vnukinja nekdanjega

Opozicijo vodi Romano Prodi

diktatorja. S podpisom sporazuma o sodelovanju na volitvah so se začela ugibanja, ali je desno-sredinska koalicija za zmago na volitvah pripravljena sprejeti tudi skrajne desničarje. V stranki te govornice sicer zanikajo, bržkone pa do sporazuma sploh ne bi prišlo, če ne bi bila Roberto Fiore, vodja neofašistične Nove sile, in Adriano Tilher, vodja Nacionalne socialne fronte, sporočila, da ne bosta kandidirala na volitvah. Ti dve stranki prav tako sestavljata zavezništvo z Mussolinijevim, a v nasprotju s slednjo obe zelo radi uporabljata skrajna fašistična sredstva.

Milijarder med politiki Četudi si zdajšnji premier 9. aprila ne bi pridobil novega petletnega mandata, se mu za prihodnost ni treba bati, saj še vedno uspešno brani položaj najbogatejšega moža v Italiji. Zaradi njegove nadvse uspešne poslovne kariere pa mnogi Italijani menijo, da je to le razlog več za njegovo vodenje države. Njegov poslovni imperij obsega medije, gradbeništvo, nogomet, oglaševanje, zavarovanje in prehrano. Danes sicer večina podjetij ni več v njegovi neposredni lasti, a vsi vedo, da

ima v omenjenih podjetjih velik vpliv in večinski lastniški delež.

Njegovo poslovanje je bilo že velikokrat deležno obtožb o korupciji, zato je spisek sodnih procesov proti Berlusconiju dolg skoraj tako kot njegova kariera. Največ prahu je dvignil sodni proces proti njegovemu nekdanjemu odvetniku Cesaru Previtiju, ki ga je sodišče spoznalo za krivega podkupovanja sodnikov, s čimer naj bi bil varoval Berlusconija. Še vedno pa traja sodni proces, ki aktualnega premierja obtožuje podkupovanja v osemdesetih letih, ko je poskušal prevzeti državno družbo SME. Ti in podobni procesi, ki vključujejo tudi sodbe proti njegovim sodelavcem, so po

Berlusconijevem mnenju zarota »komunističnih sodnikov«, ki ga poskušajo z lažnimi obtožnicami spraviti za zapahe. Zato ne zamudi niti ene priložnosti, da ne bi javno napadal t. i. levih sodnikov. Sicer pa Berlusconi pozornost javnosti večino časa vzbuja tudi z dejanji in izjavami, ki si jih v političnem svetu privoščijo le malokdo. Tako je pred kratkim izjavil, da se bo do volitev vzdrljal spolnosti, kar naj bi pripomoglo k boljšemu uspehu na volitvah. V britanskem Timesu so to novico opremili z naslovom »Mogoče le v Italiji«, v njem pa pišejo, da bi moral Tony Blair v primeru take izjave zapustiti premierski stolček v največ enem tednu. **D**

Opozicija in koalicija se zavzemata za večjo gospodarsko rast.

Sporen obisk Vatikana

V predvolilno kampanjo se je posredno vmešala tudi Rimskokatoliška cerkev, saj je uradni Vatikan pred nekaj dnevi sporočil, da bo papež Benedikt XVI. konec marca v avdienco sprejel Silvia Berlusconija. Tu je treba omeniti, da ne gre za zasebno srečanje, temveč bo papež sprejel okoli 200 članov Evropske ljudske stranke (EPP), katere članica je tudi Berlusconijska Naprej, Italija. Opozicija pa to razume kot znamenje podpore Vatikana desnosredinski vladi, kar bi utegnilo vplivati na razplet parlamentarnih volitev, kajti Katoliška cerkev ima pri večini Italijanov velik vpliv. »Tako papež kot tudi drugi ljudje s politično, versko ali institucionalno odgovornostjo ne bi smeli dovoliti, da z njimi manipulirajo v predvolilni kampanji,« meni Piero Fassino, prvi mož stranke Levi demokrati.

STIMULATIVNO NAGRAJEVANJE, DODATNO POKOJNINSKO ZAVAROVANJE IN MOŽNOST NAPREDOVANJA

Pridruži se nam!

Kot vojak v policijski vojski, pogodbeni rezervni ali na prostovoljnem usposabljanju za obrambo boš odlično politično in telesno pripravljen. Uni se boš za preživetje v najhujših okoliščinah ter spoznal veščine modernega bojevanja.

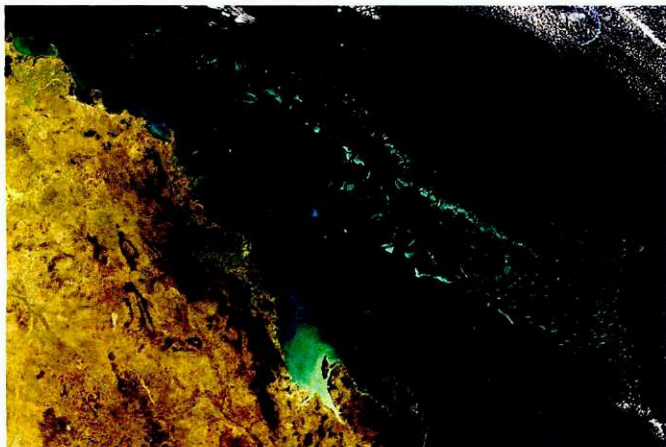
Si pripravljen na pravo stvar?

Pokliči na brezplačno telefonsko številko 080 13 22 ali pošlji elektronsko pošto na naslov naborna.plisarna@mors.si

www.slovenskavojaska.si

REPUBLIKA SLOVENIJA
MINISTRSTVO ZA OBRAMBO

SLOVENSKA VOJSKA
V službi domovine.

Brez koral

Strokovnjaki z avstralskega inštituta za morske študije trdijo, da bo čudoviti avstralski Veliki koralni greben, ki na leto privabi dva milijona turistov, do leta 2025 popolnoma izginil, če bo temperatura morja zaradi globalnega segrevanja še rasla. Poleg tega pravijo, da korale nimajo mehanizma, ki bi jim omogočil, da se zavarujejo pred visokimi temperaturami, ki uničujejo hranljive snovi. Zaradi temperatur, ki vsako poletje dosežejo kritično točko, bo prihajalo do postopnega propadanja oziroma izginjanja koralnih območij. Grebeni bodo ostali brez koral, na njihovem mestu bodo zrastle druge, manj zanimive vrste morske flore in favne, kot so makroalge in nekatere vrste morske trave.

Ustavili reševanje Na Filipinih so ustavili reševalne akcije, s katerimi so po katastrofalnem plazu v vasi Guinsaugon 17. februarja, ki je sprožil ogromne gmote blata, dva tedna iskali preživele.

Predstavniki oblasti so ocenili, da je 973 še pogrešanih ljudi skoraj zanesljivo mrtvih. Reševalcem je uspelo rešiti le 22 ljudi, več kot sto pa so jih našli mrtvih. Veliko vaščanov je pobegnilo s tega območja. Lokalne oblasti so tudi

odredile evakuacijo petih bližnjih vasi, saj bi lahko prišlo do novih plazov. Reševalci so se med iskanjem preživelih osredinili na iskanje osnovne šole, ki jo je z okoli 250 učenci in učitelji zasul plaz, kar pa je bilo zaradi debele plasti blata izjemno težko delo.

Potrebna pomoči Ostarela Jovanka Broz, vdova nekdanjega jugoslovanskega predsednika, je po skoraj 20 letih dobila gretje v svoji hiši v beograjskem elitnem naselju Dedinje. Po napovedih bodo oblasti spomladi obnovile streho na nekdanji luksuzni, danes pa že močno dotrajani stavbi. Oblasti na tem območju so se nekoliko zganile, potem ko je Jovanko, ki nima nobenih prihodkov in niti osebne izkaznice ne, obiskal član

vlade in ugotovil, v kakšnih razmerah živi. Zdaj je dejal, da so ga po tem klicali predstavniki številnih podjetij z območja nekdanje Jugoslavije in ponujali pomoč za obnovo propadajoče hiše.

Obnovili ga bodo Pergamonski muzej na berlinskem Muzejskem otoku, ki je tudi eden najbolj obi-

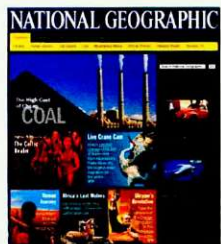
skanih svetovnih muzejev, bodo prenovili, projekt prenove, ki se bo začela leta 2011, pa bo stal 351 mi-

ljiona evrov. Prenovitevna dela na leta 1930 zgrajeni in v drugi svetovni vojni močno poškodovani stavbi bodo potekala po delih, zao bo muzej ves čas prenove deloma odprt za javnost. Prenova Pergamonskega muzeja bo celotnemu Muzejskemu otoku dvignila vrednost. S tem ko je država prevzela stroške prenove, je prevzela tudi odgovornost za ta spomenik kul-

TUJI TISK

National Geographic Afriški predniki

Zdaj to potrjuje tudi DNK: naši daljni predniki so prišli iz Afrike in v vsakem od nas je kapljica »črne« krvi. Takšni so izsledki ambicioznega projekta Genographic project, rekonstrukcije geneološkega drevesa vsega človeštva, ki so ga začeli pred enim letom in bo trajal

pet let. Vse se je začelo pred okoli 200.000 leti na črnem kontinentu s skupino lovcev in nabiralcev, nekaj sto moških in žensk, iz katerih je izšlo 6,5 milijarde ljudi, ki zdaj živijo na Zemlji. DNK sodobnih ljudi je ohranila sledove teh davnih migracij. Samo 0,1 odstotka genoma predstavljajo naše osebne lastnosti, vse drugo je enako pri vseh ljudeh. Skupne prednike so ugotavljali s pomočjo naključnih mutacij. Skupine ameriških znanstvenikov so preiskale genske kode več kot tisoč plemen pa tudi več kot 100.000 različnih vzorcev, ki so jih poslali prostovoljci z vsega sveta. Ti testi pričajo o genskih razlikah, ki ločijo vsako skupino prebivalcev. S primerjavo so rekonstruirali zgodovino prednikov – potrdila se je zgodba afriške Eve.

The Independent Najstniki

Desetletja so veljali za pionirje kreativnosti, ki so za seboj pustili bogato dediščino umetniškega izražanja. Nedavna raziskava pa je pokazala, da se pradedninski ustvarjalci preprostejših risb na skalah iz kamene dobe skoraj v ničemer niso razlikovali od najstnikov, ki danda-

nes zganjajo vandalizem. V legendarnih francoskih jamah v Franciji pri mestu Montignac je zares mogoče videti čudovite upodobitve jelenov in mamutov, toda velika večina slik so v kamen gobo izpraskane podobe – človeških genitalij. Podobne, kot jih je videti kjer koli na svetu, na primer v javnih straniščih. To so ugotovili po pregledu najmanj tri tisoč jamskih podob. Zakaj so tako risali? Za zabavo, pravijo strokovnjaki, nič drugače kot sodobni najstniki. Da so bili avtorji teh risb predvsem najstniki, so potrdili s forenzično metodo – z jemanjem prastarih prstnih odtisov. Seveda pa to ne zmanjšuje umetniškega pomena slikarjev, ki so veliko bolj zapletene – teh zagotovo niso naslikali ljudje, ki jim je v nekem trenutku postalo dolgčas.

turne dediščine. Muzejske zbirke antične umetnosti veljajo za največje antične zbirke na svetu.

Zdravilno zelje Švedski strokovnjaki so objavili, naj bi nas veliko zelja, cvetače, brstičnega ohrovtu ali brokolija obvarovalo pred rakom trebušne slinavke. Raziskavo so opravljali dobrih sedem let, opazovali pa so prehranjevalne navade 40 tisoč žensk in 49 tisoč

moških. Od vseh teh ljudi jih je le 135 zbolelo za rakom trebušne slinavke. Znanstveniki sicer niso ugotovili neposredne povezave med pojavom raka in uživanjem sadja in zelenjave, vendar so bili tisti, ki so jedli veliko zelja, manj nagnjeni k tej bolezni.

Odškodnine Ameriška administracija je zaradi množičnih aretacij ljudi po terorističnih napadih na ZDA 11. septembra 2001 privolila v prvo zunajsočno poravnavo. Administracija je na zveznem sodišču privolila v plačilo 300.000 dolarjev odškodnine Egipčanu, ki je bil po nedolžnem zaprt skoraj leto dni. Za priprte-

ga Egipčana, ki je vložil tožbo, so najprej ovrgli sum terorizma, nato pa so mu naprtili poneverbe kreditnih kartic in ga izgnali. Odškodnino mora sedaj potrditi še zvezno sodišče. Ta tožba pa je le ena izmed številnih, s katerimi

se bodo morali ukvarjati sodni mlini, potem ko je sodišče zavrnilo poskus ameriškega pravosodnega ministrstva, da bi jih blokirali z utemeljitvijo, da v vojnem času veljajo drugačna pravila. V centru za priprte v Brooklynu je priprtih še približno 100 ljudi.

Svetleča se stena Japonska podjetja so razvila stekleno steno, ki dnevno svetlobo pretvarja v električno energijo in se tako zvečer sveti. Steklena stena je debela 1,6 mm, vsebuje 0,002-milimetrske silikonske sončne baterije in do 320 svetlobnih diod. Doslej so v poslovne stavbe v pokrajini Čiba namestili že 80 tovrstnih steklenih sten. S pretvorbo sončne energije v električno stavbe ponoči svetijo več kot štiri ure.

Norčavosti V ameriškem New Orleansu so tudi letos praznovali tradicionalni praznik Mardi Gras oziroma pustni torek. Enoteden festival je sicer potekal z manj udeleženci in obiskovalci zabav ter parad, vendar pa vseeno živahno in v tradicionalnem slogu, ki so mu dodali norčevanje iz polomije odgovora zvezne vlade na orkan Katrina. Tradicionalnih parad maškar po mestu so se tokrat udeleževali ljudje, ki so s svojimi preoblekami obujali spomin na tragedijo. Orkan Katrina je 29.

avgusta lani razdejal območje držav ob Mehikiškem zalivu, povzročil smrt 1.300 ljudi, najhuje pa je trpel prav New Orleans, ki je bil skoraj povsem pod vodo. V mestu je ta čas le polovica od okrog 500.000 prebivalcev, kolikor jih je živel v njem pred Katrino.

Prva kanclerka

Nemci so s svojo prvo kanclerko v nemški zgo-

dovini očitno zadovoljni, saj v javnomnenjskih raziskavah ljubljene politikah zaseda prvo mesto. Ta čas so ji naklonjeni ča javnost kot številni tuji prižav in vlad. Pridobila si je tudi vrste gospodarstvenikov, ki nanjo gledali s precejšnjo me. Ne nazadnje pa je opazna sprememba tudi v slogu njenega oblačenja – pisane barve jopičev je zamenjala za poslovno temne barve, kar diši po pripravljenosti na trdo delo in je čisto v skladu z geslom njene predkampanje: Želim služiti Nem-

Vir: STA

TUJI TISK

Corriere della Sera

Bo kdaj prav

Ameriška zveza sociologov je izvedla raziskavo, iz katere sklepajo, da so ljudje, ki nimajo otrok, manj podvrženi depresijam kot ljudje, ki imajo otroke. Starši občutijo višjo raven stresa, pogostejše v depresijo padajo starši majhnih otrok, pretrpe doživljajo starši

najstnikov, v najgloblji depresiji pa se lahko znajdejo starši otrok, starejših od 18 let. Tako se mladi čedalje redkeje odločajo za otroke, hkrati pa neplodnost spet pomeni pravo gorje. Zgodi se lahko celo, da neplodne ženske ne prenesejo pogleda na predstavnice svojega spola, ki pričakujejo otroka. Toda nobena ženska se ne bi rada spremenila v kmetico iz 19. stoletja v svoji osemnajsti nosečnosti. Danes je imeti več otrok večji prestiž kot voziti terenca, ker je to izraz trdne ekonomske in emocionalne podlage. Družbeni pritisk včasih prisili samske ženske, da si omislijo otroka kot samohranilke, ali pa koga vznemiri izjava znanca, ki pravi: »Zdaj vodimo 3:2!«

Le Monde

Pomoč vojakom

Tretjina ameriških vojakov, ki se vrnejo iz Iraka, potrebuje najmanj pogovore pri psihoterapevtih, pri okoli 19 odstotkih pa so se pojavile psihične težave. O tem govorijo izsledki raziskave, ki so jo objavili v ZDA. Med vojak, ki so se vrnili iz Afganistana, je bilo

»le« 11 odstotkov takšnih s psihičnimi težavami, med vojaki, ki so bili na drugih lokacijah, pa 8,5 odstotka. Raziskava je zajela 303.905 vojakov v prvem letu po vrnitvi s kriznih žarišč, od teh se jih je 222.620 vrnilo iz Iraka, 16.318 iz Afganistana in 64.967 s Kosova ter nekaterih drugih območij. Kmalu po začetku vojne v Iraku leta 2003 je Pentagon za vojake povratnike iz Iraka predpisal izpolnjevanje vprašalnikov, da bi preprečili večje psihične travme, kakršnim so bili priče v preteklosti, ko so nekdanji vojaki izpolnjevali takšne vprašalnike šele nekaj let po vrnitvi s fronte, ko so že imeli velike psihične in druge, iz tega izvirajoče težave.

INTERVJU

Dr. Peter Jambrek

Zbor za republiko je postal žrtev svojega uspeha

Metod Berlec, foto: Bor Slana

Dr. Peter Jambrek spada med ustanovitelje slovenske države. Dolgo časa je predaval na Pravni fakulteti Univerze v Ljubljani, bil sodnik Ustavnega sodišča RS, sodnik Evropskega ustavnega sodišča za človekove pravice Sveta Evrope, predaval je na različnih tujih fakultetah. Leta 2000 je bil minister za notranje zadeve v Bajkovi vladi. Danes je prodekan Fakultete za podiplomske državne in evropske študije, predava pa tudi na Evropski pravni fakulteti v Novi Gorici. Predseduje Svetu RS za visoko šolstvo. Je avtor številnih knjig in strokovnih člankov. Ima šest otrok in živi na Bledu.

Gospod Jambrek, nedavno je predsednik vlade Janez Janša predstavil pobudo Partnerstvo za razvoj, s katero je pozval parlamentarne politične stranke k sodelovanju pri izvajanju strategije razvoja Slovenije. Se vam zdi, da je splošen družbeni konsenz za tako obsežne reforme nujen?

V Sloveniji že vrsto let potekajo pogovori o celovitem razvojnem načrtu za državo. Od časa do časa je bil objavljen tudi bolj ali manj zavezujoč programski dokument, ki je povzemal ali samostojno oblikoval tovrstne pogovore. Objavljale so ga vlade, Drnovškova in Ropova. Na pobudo predsednika republike so se pogovori nadaljevali v obliki Konvencije o prihodnosti Slovenije. Sam sem še pred parlamentarnimi volitvami jeseni leta 2004 sodeloval pri dveh podobnih projektih. Razprave s tribuna Zbora za republiko v letu 2004 so bile objavljene pod naslovom Sproščena Slovenija, v istem času pa so potekale tudi razprave, ki jih je o strategiji razvoja Slovenije organiziral strokovni svet Slovenske demokratske stranke. Vse to niso bili izrazito strankarski projekti ali pa to sploh niso bili niti glede na namen niti glede na vsebino ustreznih razprav. To pomeni, da obstajajo nekatere pomembne in strateške razvojne usmeritve, ki presegajo koristi, programe, cilje in domet delovanja političnih strank ali celo nekaterih strokovnih in civilnodružbenih skupin.

Reforme, katerih pobudnik je aktualna vlada, nadaljujejo navedene tokove javnih razmišljanj, še posebej tiste, pri katerih so dejavno sodelovali tudi člani sedanje vlade. Vendar

pa je njen razvojni program, ki tvori vsebino ponudbe Partnerstva za razvoj, pomembno različen od vseh dosedanjih: preveden je v konkretne zakonodajne in vladne ukrepe, predvideva dovolj natančen časovni okvir in je opredeljen znotraj razvojne »lizbonske« strategije Evropske unije. Pomeni torej resno in odgovorno ponudbo, enako zavezujoča bi bila tudi zavrnitev ponujenega partnerstva.

Partnerstvo za razvoj po razlagi predsednika vlade ne predpostavlja konsenza, gotovo pa širi sedanjo vladno koalicijo na bistveno večji javni prostor in zajema vse tiste dejavnike, ki se opredeljujejo na pozitivni, razvojni, napredni strani slovenske osi »tradicionalno – moderno«, »konservativno – progresivno«, »birokratsko – liberalno«, skratka, »zavrto – sproščeno«.

Cilj reform je v skladu z lizbonsko strategijo oblikovati bolj dinamično in inovativno gospodarstvo, katerega opora bo družba, ki temelji na znanju. Ob tem obstaja velik izziv, kako v novem modelu ohraniti evropske vrednote blaginje, socialne varnosti ter dostopnosti do zdravstva in izobraževanja, hkrati pa postati v globalizirnem svetu bolj konkurenčen. Nekateri se bojijo, da to ni mogoče.

Za potrebe prepričevanja javnosti in pridobivanja političnega kapitala vsi previdni in »pametni« slovenski politiki hitijo zagotavljati, kako trdno in enako odgovorno stojijo za vrednotama »socialne varnosti« in »podjetniške svobode«. Pogoj za javno higieno in za pošteno nacionalno razpravo se mi zdi ugotovitev, da sta ti dve vrednoti načeloma v konfliktu. Različni so njihovi nosilci, konkretni cilji in strategije za njihovo realizacijo. Politiki bi delovali bolj prepričljivo, če ne bi v isti sapi ponavljali, kako se zavzemajo za oboje, ali celo, da sta obe vrednosti povsem združljivi, ampak bi najprej priznali, da gre za dve različni stvari. Problem je, kako ustvariti pravila igre za reševanje nastajajočih sporov in kako spoštovati dogovore, ki so posledica trdih pogajanj. Namesto slabih plakatov, ideoloških pouličnih protestov in diskvalifikacij nasprotnika predlagam strpno soočanje argumentov na podlagi nasprotnih podatkov, pa čeprav se to zdi psihološko in časovno na-

poren proces, ki ne prinaša hitrih in na videz lahko pridobljenih političnih nagrad.

Na katerih področjih se vam zdijo predvidene reforme v Sloveniji še posebej potrebne?

Če gre za institucionalne reforme področij, kot so šolstvo, univerze, tehnologija, sodstvo, državna uprava, graditev mreže razvojnih regij, širjenje možnosti za zasebno podjetniško pobudo in številne druge, potem ne vidim možnosti za rangiranje prioritet. Vsi reformni ukrepi so enako pomembni, ker tvorijo del sistemske celote – če eno področje razvojno zaostaja, to povzroča motnje in zastoje na praktično vseh drugih področjih. Po drugi strani pa se mi zdi osrednjega pomena – to je po mojem mnenju ključno vprašanje – osebnost in značaj nas vseh, ki smo kot državljani usodno odvisni od življenjskih razmer, ki nam jih zagotavlja Slovenija. Želel bi si, da bi bili Slovenci in Slovenke bolj pogumni in manj previdni, bolj zaupljivi in manj zaprti, da bi si upali povedati svoje mnenje bolj naravnost, sproščeno in samozavestno – z manj previdnega pačenja, da bi bili odprti za dejstva in podatke – čeprav nove in nenavadne, ne da bi se oklepali ustaljenih navad in predstav, da bi si upali povedati, kaj mislimo, in da bi pogostejše storili, kar obljubimo ... Če bo živelo v državi veliko sproščenih ljudi, potem bo prej ali slej sproščena tudi vsa Slovenija.

S prvim marcem je prišlo v skladu z odlokom o plačah funkcionarjev do znižanja večine funkcionarskih plač. Sprememba vpliva tudi na sodno vejo oblasti. Za odtene so se s tem znižale plače sodnikom. Večina sodnikov na ljubljanskem okrožnem sodišču se je zato že odločila za tako imenovano belo stavko, razmišljajo pa celo o pravi stavki. V sodniškem društvu menijo, da se z novimi plačnimi razmerji posega v njihovo neodvisnost, v ustavno načelo delitve oblasti, ustavno načelo zakonitosti in enakosti pred zakonom. So sodniki lahko povsem izvzeti iz reforme plač v javnem sektorju, ki je hkrati tudi varčevalno naravnana?

Sistem zavor in ravovesij med tremi vejami oblasti v državi predpostavlja neodvisnost sodnikov pri izvajanju sodne funkcije in nji-

hovo relativno odvisnost od zakonodajne in izvršilne veje oblasti pri njihovem imenovanju in financiranju. Gotovo sta izvršilna in zakonodajna veja oblasti odgovorni in pristojni, da uredita plačni sistem tudi za sodstvo v celoti. Kot predsednik ustavnega sodišča pa sem vendarle poskušal zagotoviti tudi v tem pogledu čim večjo raven samostojnosti za ustavno sodišče kot najvišje sodišče v državi. Seveda bi bilo absurdno trditi, da si lahko sodstvo samostojno in neodvisno odreže tak kos proračunske pogače, kot se mu zdi pravično in prav. Tudi sodstvo ima v tem in v vseh drugih bistvenih pogledih svojega nespornega gospodarja – to pa je ljudstvo kot nosilec in izvrševalec demokratične oblasti v državi. Nihče ni nad ljudstvom, ki samo vlada – posredno prek svojih izvoljenih poslancev in neposredno prek referendumov in drugih oblik neposredne demokracije. Res pa je oblast ljudstva omejena z ustavo, konkretno prek nadzora ustavnega sodišča. Kolikor vem, bo tudi v tem konfliktu moralo slovensko ustavno sodišče presoditi na podlagi konkretnih podatkov, navedb ter stvarnih in pravnih razlogov, kdo ima v sporu prav – sodniki ali vlada. Ali je šlo res za znižanje plač ali morda samo za drugačno, bolj stimulatивно razporeditev istega kosa proračunskega kolača, ali je bilo morebitno znižanje res nujno potrebno, ali ni bilo morda nesorazmerno s cilji, ki jih je poskušala doseči vlada, ali istih ciljev ne bi mogli doseči na druge načine, ali ni bilo morebitno znižanje nesorazmerno glede na obseg ali hitrost prehoda ...

Kako gledate na sodne zaostanke?

Z očmi nekdanjega sodnika Evropskega sodišča za človekove pravice – da pomenijo neopravičljiv poseg v pravico vsakogar do poštenega sodnega postopka, ko presežejo »razumni rok sojenja«. Ni opravičila za katero koli, še tako majhno obdobje sodnikove neaktivnosti – ko spis leži v predalu ali v omari, medtem pa traja protipravno stanje, katerega zatrjevana žrtev je znana. Niti sodniki niti država se pri tem ne morejo sklicovati na »preobremenjenost« sodnikov, na njihovo premajhno število, na zaostanke iz prejšnjih let itd.

Bili ste prvi predsednik Ustavnega sodišča RS. Kako vidite poplavo pobud za presojo ustavnosti zakonov, ki smo jim priče v zadnjem času predvsem s strani opozicije? Ali ni nekoliko nenavadno, da se gre za vsako „malenkost“ kar na ustavno sodišče?

Je že res, da je za parlamentarne stranke prva in z njihovo sistemsko vlogo najbolj skladna naloga javno politično delovanje – v parlamentu in med volivci. Vendar je prav tako legitimna pravica opozicijskih strank, da vlagajo na ustavno sodišče toliko pobud za ustavnosodno kontrolo predpisov, kot želijo. Na ustavno sodišče se lahko obrnejo tudi »za vsako malenkost«, množično vlaganje pobud

lahko označimo tudi za »poplavo«. V vsakem primeru pa je v pristojnosti sodišča, da se odziva skladno s svojo sistemsko vlogo. Že od antičnih rimskih časov dalje velja, da sodnika ne smejo zanimati »malenkosti«, ampak zares pomembne zadeve – »de minimis non curat praetor«. Ustavno sodišče ima dovolj orodij na razpolago, da se izogne pretirani politizaciji svoje vloge, da ne poseže v pristojnosti drugih vej oblasti in da se osredotoči predvsem na važna ustavno-sistemska vprašanja.

Zelo aktualne in žgoče so razprave, povezane z ustanavljanjem novih občin. Pred vsakimi lokalnimi volitvami dobimo nekaj novih. Koliko občin naj ima Slovenija?

Skoraj prepričan sem, da v Sloveniji sploh ne bi bila uvedena sodobna lokalna samouprava na podlagi nove ustave, če ne bi tako

gi strani pomenijo še več birokracije in dodatno obremenjevanje državnega proračuna?

Sedanjo dinamično in potrebam lokalnega prebivalstva v veliki meri prilagojeno mrežo slovenskih občin štejem za enega večjih uspehov slovenske demokracije. Naslednje vprašanje pa je organizacija druge, vmesne ravni lokalne samouprave – pokrajin, na ravni države pa upravnih okrajev. V obeh pogledih Slovenija zdaj zaostaja, vendar ne dvomim, da bo na podlagi političnega in strokovnega soglasja kmalu prišlo do pretehtane ustanovitve nacionalnega sistema pokrajin in druge ravni teritorialne organizacije države. To bi morala biti prednostna naloga sedanje vlade in koalicije.

Ste predsednik Zbora za republiko, ki je v letu 2004 odigral pomembno vlogo pri zmagi takratne opozicije oziroma strank, ki so

Ni opravičila za katero koli, še tako majhno obdobje sodnikove neaktivnosti – ko spis leži v predalu ...

ukazalo Ustavno sodišče RS v svoji znameniti sodbi iz leta 1994, ampak bi se ohranila kontinuiteta Kardeljevih komun. Tako pa je kljub močnemu odporu vseh iz starega režima podedovanih struktur vendarle zaživela in se uveljavila slovenska lokalna demokracija. Kjer koli je bila kljub odporom ustanovljena nova občina, se je začel kraj na novo razvijati, ljudje pa so občino praviloma sprejeli za svojo.

V kakšni smeri naj gre razvoj lokalne samouprave? Nekateri se namreč bojijo, da bomo imeli preveč majhnih občin. Je rešitev v pokrajinah, ki jih še vedno nimamo, ali pa te po dru-

sedaj na oblasti. Je Zbor za republiko s tem izpolnil svoje poslanstvo?

Zbor za republiko je nastajal od začetka leta 2004 dalje, ustanovljen je bil iz več ključnih in med seboj povezanih razlogov. Najprej za to, da poveže med seboj vse tiste angažirane ljudi, ki so si v tem volilnem letu želeli, da bi končno, po dvanajstih letih, spet prišlo do spremembe oblasti, da bi spet prišli do besede ljudje, ki so se v prelomnih letih 1989, 1990 in 1991 istovetili s slovenskim pomladnim gibanjem in se pridruževali tedanji koaliciji Demos pod Pučnikovim vodstvom. Zboru za republiko je uspelo v novih razmerah in časih oživiti duha

slovenske politične pomladi, znova združiti ljudi, ki so bili razočarani zaradi razpada Demosa in sporov znotraj pomladnega gibanja. Zbor za republiko je dal ljudem novo upanje, pogum in perspektivo. Izoblikoval je tudi duhovne podlage za vnovično združitev, program sproščene Slovenije, na katerega bi bil gotovo ponosen tudi Rudi Šeligo, ki je še pred leti predlagal to sintagmo. Zboru za republiko se je uspelo izogniti nekaterim pastem in čerem, na katere je nasedel Demos. Skozi vse leto 2004 ni prihajalo do sporov med ambicioznimi posamezniki, radikalne pobude so ostale osamljene, zvijače in prevare nasprotnikov zbora so bile hitro razpoznane kot »že videne«. In to novo ozračje, ki je napovedovalo »zmagovito koalicijo«, so volivci jeseni istega leta tudi nagradili. Priznam, z oblikovanjem nove vlade, ki je zrasla iz Zbora za republiko, je zbor sam postal »žrtev lastnega uspeha«. Res je tudi, da je zbor v veliki meri »izpolnil svoje poslanstvo«. Ne dvomim, da bi znova zaživel v trenutku, ko bi njegovi udeleženci začutili, da sedanja »njihova« vlada, stranke in druge institucije ne delujejo več na podlagi izvirnega soglasja, poslanstva in programa. V tem primeru bi moral zbor opraviti vlogo kritika institucij in funkcij, ki so nastale iz njega samega. Sam za sedaj nimam tega občutka, ko pa bi ga ljudje, ki so iskreni udeleženci zbora, dovolj močno in prepričljivo izrazili, bi bilo gotovo treba spet »nekaj storiti«.

Kako vidite znotrajstrankarska razhajanja v LDS in SD? Je to normalna posledica izgube oblasti? Obstaja možnost, da LDS razpade?

Res nisem pravi naslov za ta vprašanja. Premalo vem o teh rečeh in premalo me zanimajo, da bi vam znal »kaj pametnega« povedati. Stranke niso bile nikoli področje mojega zanimanja in delovanja, razen v času ustanavljanja Slovenske demokratične zveze in nekajmesečnega obdobja pred aprilskimi volitvami leta 1990. Lahko pa bi se strinjal z vami, da stranke, ki so bile dolgo na oblasti, recimo več kot deset let na štirideset let podlage, pridejo v krizo, ko izgubijo oblast, ta dolgoletni smisel in interesni temelj svojega obstoja. Sedanja opozicija se bo torej morala »prizemljiti«, najti svojo realno interesno podlago. Ker so tudi minili časi, ko so »njeni mediji« lahko poljubno ustvarjali njeno »ideologijo«, in potem ko se je izkazalo, da je ta ideologija »umetna«, konstruirana in neprizemljena, bo morala na novo oblikovati tudi svoj program in vizijo. Zdi se mi, da v tem pogledu Pahor išče v pravo smer Blairove socialne demokracije, ki se ji je uspelo prepričljivo razločiti od preživelih sindikalnih, socialističnih in kolektivističnih idej in struktur, ki še vedno močno obremenjujejo in zavirajo francoske in nemške socialiste ter s tem ves kontinentalni del Evropske unije.

Spremembe se dogajajo tudi v strankah na oblasti. So se te stranke v vlogi pozicije ustrezno znašle?

Rekel bi, naj bi bila glavna predsednikova skrb varovanje in spoštovanje ustavnosti ...

Dolgoletna opozicijska drža predstavlja precejšnjo prednost osrednje strukture sedanje vladne koalicije, ki pa gotovo ni trajna. Drugo njeno prednost predstavlja okoliščina, da je prisiljena delovati v medijskem, sodnem in parlamentarnem okolju, ki ga niti približno ne nadzoruje tako, kot sta ga LDS in združena lista, ko sta bili na oblasti. Prepričan sem, da ga sedanja vladna koalicija nikoli kljub joku in stoku tistih, ki sedaj izgubljajo monopol nad »medijsko konstrukcijo realnosti«, ne bo obvladovala. Hočem reči, da bodo aktualno vlado do konca njenega mandata sproti in učinkovito kritizirali mediji in opozicija in da ne bo imela »svojega ustavnega sodišča«, kakršnega je imela od leta 1998 naprej tedanja vlada. Ponavljam, vse to sedanjo oblast sili, da deluje odgovorno in učinkovito, da se ne uspava – in je njena velika prednost! Nenehna kontrola sedanjo oblast tudi motivira za pridobivanje novih kadrov in zaveznikov, za prilagajanje novim situacijam, za občasno – delno ali bolj celovito – obnovo sestave vlade itd.

V medijih prihaja do sprememb. RTV Slovenija je dobila novega direktorja, Delo ima novega predsednika uprave in sedaj še novega urednika, novega direktorja ima tudi Večer.

Z vidika bralca in gledalca so vse te spremembe več kot dobrodošle. Sam sem bil in sem še med najbolj pogostimi in odločnimi kritiki slovenskih medijev. Najbolj jim zamerim neprofesionalnost, lagodnost in neodgovornost pisanja. Vsiljevanje osebnih ocen, pristranska stališča, prirojena osebna mnenja, komentiranje namesto informiranja. Nedopustna so javna poniževanja, ki si jih privoščijo novinarji iz političnih motivov, ko povsem očitno »navijajo« za svojo politično opcijo. Ne morem se sprijazniti s tem, da mi novinarji nenehno »solijo pamet« – namesto da bi me poskušali oskrbeti s celovitimi, no-

vimi dejstvi in okoliščinami. Mnenje si bom že sam znal ustvariti in se pri tem ne štejem za nič bolj pametnega od morebiti manj izobraženega bralca ali gledalca. Aktualne spremembe v uredništvih slovenskih medijev so bile dolgo pričakovane. Ne dvomim, da se bodo iztekle v bolj normalno, kvalitetno, nepristransko informiranje slovenske javnosti.

Zadnje mesece pozornost vzbuja predsednik republike Janez Drnovšek, ki je povsem spremenil svoj življenjski in politični slog. Nekateri se sprašujejo, ali s svojim novim slogom morda že presega svoja ustavna pooblastila.

Tudi v časih monarhij je dvorni protokol kot oklep omejeval osebne kaprice suverenov, čeprav seveda zgodovina pozna tudi neštete

primere njihovega zelo nenavadnega obnašanja. Vsaj v načelu pa predstavlja v republikah funkcija predsednika države najvišjo državno službo. Poudarjam, to ni osebni privilegij, ampak javna služba. Ni priložnost za izražanje in uveljavljanje zasebnih idej in pobud, ampak je konec koncev tudi poklic v smislu poslanstva in poklicanosti. Tudi predsednik je »civil servant«, v službi ljudstva torej. Rekel bi, naj bi bila njegova glavna skrb varovanje in spoštovanje ustavnosti ter negovanje soglasja o temeljnih vrednotah, ki osredotočajo življenje naroda in njegove države. To naj bi počel predsednik načrtno, zadržano, premišljeno in prepričljivo.

V preteklosti se je že večkrat ugibalo, ali boste kandidirali za predsednika republike. Vas ta funkcija zanima?

Prof. dr. Tine Hribar je pred leti v intervjuju za Sobotno prilogo Dela napovedal svoj »Črni scenarij: Janša – predsednik vlade, Rode – kardinal, Jambrek – predsednik države«. Prva dva dela tega scenarija sta uresničena, tretji ne. Sprašujete torej: »Še ne?« Samouresničujoče se napovedi, tudi črne, imajo pač svojo posebno logiko, na katero se ne da tako zlahka vplivati. Čeprav je politična magija, s katero se v prostem času ukvarja navedeni slovenski filozof, gotovo izjemna, se bojim, da ne bi prav filozofova nenavadna moč usmerjanja slovenskega vesolja vplivala na skrivnostne in samodejne energije, ki nadzorujejo tudi to njegovo »self-fulfilling prophecy«. V tem pogledu me podobno zaskrbljuje fatalizem dr. Iva Urbančiča, ki je prav te dni in v drugem kontekstu dejal, da je »način biti današnjih ljudi razpoložljivost za proizvajanje in upravljanje proizvajanja na mnogih funkcijah. In v to razpoložljivost so izzvani. Izzvanost je potem črtanje njihove dejanske svobode«.

(Celoten intervju je objavljen na spletni strani www.demokracija.si)

Slovenski šolski muzej

Slovenski šolski muzej v Ljubljani

Zgodovina slovenske šole

V. M., foto: Gregor Pohleven

Šolsko kroniko, zbornik za zgodovino šolstva in vzgoje, izdaja Slovenski šolski muzej v Ljubljani.

Ob sklepu razstave *Begunska šolstvo v 20. stoletju* so v Slovenskem šolskem muzeju oktobra 2003 organizirali pogovor o begunskem šolstvu v slovenski zgodovini. Nastopil je tudi akademik dr. Kajetan Gantar in predstavil nekaj svojih spominov na begunsko šolo v Peggezu pri Lienzu v letih 1945 in 1946. Naj predstavimo nekaj odlomkov tega pričevanja, ki je objavljeno v zborniku *Šolska kronika* (št. 2, 2004).

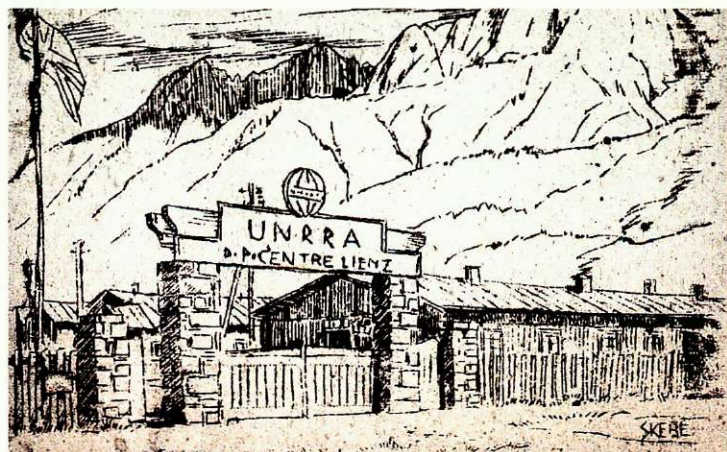
Gimnazija v Peggezu »Zaradi vojnih razmer in povojnih peripetij sem obiskoval veliko šol: dve osnovni šoli in štiri različne gimnazije. Moram pa reči, da me nobena med njimi ni tako

oblikovala, nobena ni imela tako globokega vpliva na moj intelektualni in življenjski razvoj, na moj zrelostni razvoj, kot ravno begunska gimnazija v Peggezu. Čeprav se mogoče zdi paradoks, to na zunaj ni bila videti ugledna šola. /.../ Danes bi vsaka higien-ska ali druga inšpekcija dala tej šoli negativno oceno. In vendar si upam trditi, da je bila to vrhun-ska šola. Prvič zato, ker je imela imenitne profesorje, ki so bili ne samo veliki in široko razgledani strokovnjaki, ampak tudi moralno motivirani. Skoraj polovica profesorjev je imela doktorat, nekateri so bili prej univerzitetni profesorji, kot recimo dr. Rajko Ložar, ki je bil pojem znanja in

učenosti, pionir slovenske narodpisne znanosti. Med profesorji je bilo več piscev raznih učbenikov. Skratka, gimnazija je imela najboljše možno učno osebje. In vsi profesorji na njej so delali, kot bi danes rekli, na moralni

pogon, s prav nepojmljivim pedagoškim erosom.

Psihoza negotovosti Seveda stvari niso primerljive z današnjimi šolami in z današnjimi šolskimi sistemi. Tudi dijaki, moji

Vhod v begunsko taborišče Peggez pri Lienzu

sošolci, so bili drugačni. Treba se je vživeti v takratno obdobje in okolje. Skoraj ni bilo sošolca, ki ne bi tiste mesece izgubil brata, očeta, koga od svojih najbližjih. Vse to je dijake življenjsko prekalilo, vse to se mi je nepozabno vtisnilo v spomin. /.../

Druga težava je bila, da je ta šola, vsaj v začetnem stadiju, kot tudi drugo begunsko šolstvo, nastala brez podpore oblasti. Angleške zasedbene oblasti so gimnazijo spočetka z neko nejevoljo tolerirale. Res pa je, da so se pozneje med njihovimi oficirji pojavili nekateri, ki so bili temu šolstvu zelo naklonjeni in imajo velike zasluge, da se je to šolstvo obdržalo in lepo razvijalo. Toda spočetka se je šola morala bojevati, kot mi je oče večkrat pripovedoval, z neverjetnimi birokratskimi preprekami. Vsak dan je prihajal oče z gimnazije s kakimi slabimi novicami: 'Jutri bodo šolo zaprli. Ne marajo nas. Pravijo: to šolo je treba zapreti.' Takšna je bila psihoza, bilo je grozljivo živeti v takšni negotovosti. /.../

John Corsellis Angleške zasedbene oblasti so si pozneje prizadevale, da bi za begunsko šolstvo veljali enaki kriteriji kakor za avstrijske šole. Veliko zaslug za to je imel John Corsellis, ki je uradoval v isti baraki kot angleški poveljnik begunskega taborišča. Čeprav ni bil ne oficir ne vojak, je hodil oblečen v oficirsko uniformo. Po prepričanju je bil kveker, pripadnik tiste verske skupnosti, ki je odklanjala nošenje orožja, in si prizadeval, da bi beguncem olajšala življenje. Corsellis je bil velik entuziast in nam zelo naklonjen, tako da se je celo naučil nekaj slovenščine. Sčasoma je dosegel, da je postala begunska gimnazija enakopravna avstrijskim gimnazijam in so se njeni maturanti lahko brez težav vpisovali na graško univerzo. Njegovo ime mora biti v zgodovini slovenskega begunskega šolstva zapisano z zlatimi črkami. V njem smo uživali veliko podporo.

Med angleško zasedbeno vojsko je bil določen sloj, ki nas je gledal zelo zviška, kot kako kolonialno pleme. Potem pa so pisli Corsellis in drugi inšpektorji

Šolska kronika

Zbornik *Šolska kronika* izdaja Slovenski šolski muzej v Ljubljani. Urednica je Marjetka Balkovec Debevec. Naj predstavimo izbor prispevkov iz zadnjih štirih zvezkov.

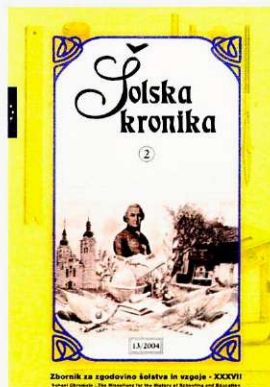
Številka 1 (2004): *Klasični jeziki v avstrijskem šolstvu 1849–1870* (Matej Hriberšek), *Opis pouka o tekočinah na višjih študijah v Ljubljani v 18. stoletju* (Stanislav Južnič), *Pokus obnovitve Slovenske šolske matice* (Tatjana Hojan), *130 let Srednje kmetijske šole v Mariboru (1872–2002)* (Mirjana Čokl), *Vzgojno-izobraževalne ustanove kot ustvarjalci in imetniki kulturne dediščine* (Ivanka Zajc Cizelj), *O zgodovini Osnovne šole Kotlje v luči šolske kronike* (Franček Lasbaher), *Pokrajinska kmetijsko-gospodinjstva šola na Mali Loki (1930–1944)* (Štefanija Rostohar, Nataša Polajnar Frelih), *Na osnovni šoli v Dobrovniku v letih 1946 in 1947* (Ciril Kavčič).

Številka 2 (2004): *Učenec Jurij in učitelj Vega* (Stanislav Južnič), *Pomen slovenskih šolskih knjig in učbenikov pri oblikovanju nacionalne identitete Slovencev v drugi polovici 19. stoletja* (Monika Govekar Okoliš), *Prvi slovenski priročniki in učbeniki za klasične jezike (1864–1886)* (Matej Hriberšek), *Učiteljski dom v Rogoški Slatini* (Tatjana Hojan), *Spomini na 35 let učiteljevanja in dogajanja v dvojezičnem šolstvu na avstrijskem Koroškem* (Franc Kukovica), *Spomini na šolski muzej na Ledini* (Judita Vodopivec). V tej številki so objavljeni tudi prispevki s pogovora o begunskem šolstvu v slovenski zgodovini: *Slovensko begunsko šolstvo med prvo svetovno vojno* (Petra Svobljak), *Slovensko begunsko šolstvo na ozemlju Avstrije med prvo svetovno vojno* (Gvido Stres), *Nekaj spominov na begunsko gimnazijo v Lienzu in Peggezu* (Kajetan Gantar), *Moji spomini na zgodnja šolska leta med vojno in po vojni v begunstvu* (Jaka Okorn),

Slovenske šolske knjige v begunskih taboriščih v Avstriji (1945–1948) (Rozina Švent), *Obnova tržaških slovenskih šol po drugi svetovni vojni in politična emigracija iz Slovenije* (Gorazd Bajc).

Številka 1 (2005): *Hallersteinova šolska leta na Kranjskem (ob 300. obletnici rojstva)* (Stanislav Južnič), *Položaj klasičnih jezikov po prvi svetovni vojni in prizadevanja za ohranitev humanistične izobrazbe* (Matej Hriberšek), *Zlate in črne knjige v Slovenskem šolskem muzeju* (Jože Ciperle), *Od krede in table do računalnika in interneta* (Ana Skerlovnik Štancar), *Prazniki, zbudite se!* (Danica Lorber), *Zgodba 'Zgodovine pedagoške kulture v antični dobi'* (Zvonko Perat), *K tradiciji slovenskega raznateljevanja – ob desetletnici Šole za ravnatelje 1995–2005* (Andrej Koren), *Spomini na 35 let učiteljevanja in dogajanja v dvojezičnem šolstvu na avstrijskem Koroškem (II. del)* (Franc Kukovica), *Spomini na Draga Rostoharja (1886–1950)* (Štefanija Rostohar).

Številka 2 (2005) je posvečena deseti obletnici mature: *Zrelostna izkušnja. O čem nam pripoveduje ta razstava in zbornik Matura X let* (Marjeta Balkovec Debevec), *Od mature do mature. (Zgodovinski razvoj mature na Slovenskem od 1849/50–1994/95)* (Mateja Ribarič), *Zgodba nekega upora ...* (Peter Vencelj), *Nova slovenska matura – od snovanja do desete izvedbe* (Jožko Budin), *Populacija kandidatov na desetih maturah in obseg dejavnosti* (Darko Zupanc), *Matura – prava pot na univerzo?* (Valentin Bucik), *Matura – državni izpit od leta 2002* (Zdenko Medveš), *Kako matura krmari šolsko ladjo?* (Barica Marentič Požarnik). Sledi še deset prispevkov na to temo. Pod naslovom *Šege in navade maturantov* so objavljeni trije prispevki, v razdelku *Spomini na maturo* pa še deset krajših spominskih utrinkov.

in so rekli, da je naša gimnazija imenitna šola, ki se lahko primerja tudi s kakim angleškim kolidžem. Vem, da je moral moj oče takrat na hitro napisati neko obsežno poročilo o gimnaziji in o modelu vsega slovenskega šolstva, iz katerega je zraslo tudi naše begunsko šolstvo. /.../

Iz Peggeza v Spittal Glede delovanja profesorjev iz begunskih taborišč na avstrijskem Koroškem je bil največji problem najbrž v tem, da so nas tudi Avstrijci zelo postrani gledali. Na Tirolskem

oziroma v Lienzu niti ne. /Angleži so novembra 1946 slovenske begunce iz Peggeza pri Lienzu preselili v Spittal ob Dravi./ V Spittalu pa smo občutili, tudi na

begunski gimnaziji, sovraštvo tamkajšnjih domačinov ali boljše, odpor avstrijskih prosvetnih oblasti. V Lienzu so si profesorji naše gimnazije izposojali knjige ▶

**RADIO
ZELENI VAL**
93.1 & 97.0 Mhz

ALPE ADRIA "ZELENI VAL" d.o.o., Spodnja Slivnica 16, 1290 Grosuplje

Slovenski šolski muzej v Ljubljani

► iz avstrijske državne gimnazije v Lienzu, odnosi so bili normalni in kolegialni. Spittal pa je najbrž že od nekdaj trdnjava Heimatdiensta (Spittal se je ponašal s tem, da je bil v bojih pred plebiscitom nekaka prestolnica Koroške, in Spittalčani so se imeli za steber odpora nemštva proti slovenstvu in plebiscitu). V Spittalu smo živo občutili neprijaznost meščanov in domačinov okoliških vasi, ki je včasih prerasla v pravo sovraštvo. Še bolj nas je prizadela nenaklonjenost tamkajšnjih angleških zasedbenih oblasti in komande begunskega taborišča. /.../

Rajko Ložar Vendar do takih napetosti ni prihajalo samo v Spittalu. Spominjam se, da je Unrra leta 1946 organizirala, nekje na narodnostno mešanem ozemlju, počitnice za begunske dijake. V bližini Hodiškega jezera je bilo taborišče, tam smo pod šotori taborili ob jezeru, teden ali deset dni. K nam so prišli domačini, kmetje, ki so govorili slovensko, in so nam rekli, naj jim zapojemo kako slovensko pesem. Potem pa so kmetje še dodali: 'Ampak preveč naglas pa nikar ne govorite slovensko, ker tukaj je tudi veliko hudih Nemcev.'

Na vprašanje, ali je obstajala kaka možnost zaposlovanja naših begunskih učiteljev in profesorjev na slovenskih manjšinskih šolah na Koroškem (kar bi brez dvoma okrepilo intelektualni potencial tamkajšnje manjšine), lahko odgovorim: Koroško nemško nacionalistično usmerjeni kolegi so vse takšne poskuse energično preprečevali, pri čemer so uživali tudi tiho podporo slovenskih protitovskih levičarjev. Edino nekaj duhovnikov slovenske narodnosti je tamkajšnja cerkvena oblast, seveda ne posvetna, nastavila na koroške šole. Slišal sem, da je bil moj profesor verouka Alojz Luskar pozneje župnik in katehet na neki koroški šoli. Zanimivo je, da se je dr. Rajko Ložar, ki je bil že v Ljubljani univerzitetni profesor in ugleden učenjak, po-

zneje na graški univerzi zanimal za profesuro na slavistiki, kjer sta bila svojčas profesorja Štrekelj in Murko, pa so ga odslovili. Rajko Ložar je govoril: 'To je tista smer slavistike in narodopisja, kjer sem

jaz strokovnjak,' pa ga niso sprejeli. Rajši so sprejeli ljudi, ki niso znali dobro slovanskih jezikov, še zlasti ne slovenščine.

Tihotapljenje učbenikov Mo- goče bi bilo dobro omeniti, ka- tere učbenike so izdajali učitelji, po katerih učbenikih so delali. Nekaj so jih napisali sami, nekaj starih učbenikov so razmnožili na ciklostil. Bili pa so tudi prime- ri, da so šli naši ljudje, zamislite (Angleži tega niso mogli verjeti), na črno v Slovenijo in prinesli čez mejo poln nahrbtnik šolskih učbenikov. Ko so jih Angleži pr- vič zasačili, so najprej mislili, da tovorijo tobak ali kaj drugega. Niso mogli verjeti, ko so videli v nahrbtniku učbenike, in so rekli, pa saj to so nori ljudje.«

To je bilo nekaj odlomkov spo- minov dr. Kajetana Gantarja v *Šolski kroniki* na begunsko šol- stvo po drugi svetovni vojni v Avstriji. Obširneje je o tem pisal v *Zavezi* in v svoji nadvse zani- mivi knjigi spominov *Utrinki ugaslih sanj*, ki je izšla lani jeseni pri Slovenski matici. **D**

FM 102.1
Radio
VIVA
99.5 stereo RDS
M.Sobota tel:02/537-1949

Slave Klavora 1
9000 Murska Sobota
Slovenija
tel.: 02/537 1949
fax.: 02/537 1948
GSM: 041/34 66 46
GSM: 031/34 51 51
<http://www.radio-viva.com>
e-mail: viva@radio-viva.com

1. radijski misijon "Spoznajte Gospoda!"

Radio Ognjišče, Trg Bryle 11, Koper, foto: Silva Zienker

Od 2. do 8. aprila
na Radiu Ognjišče.

Salvador Dalí, Sanje

Delajmo Evropo

V. M.

Založba / *cf je v tako imenovani Modri zbirki – Delajmo Evropo izdala že vrsto prevodov vidnih evropskih levo usmerjenih zgodovinarjev in sociologov.

Zbirko *Delajmo Evropo* ureja francoski zgodovinar Jacques Le Goff, v njih pa se skozi levo intelektualno optiko pripovedujejo zgodbe o Evropi skozi njeno »revolucionarno« zgodovino, od odkritja Amerike naprej. »Revolucija« naj bi tu pomenila prizorišče socialnih konfliktov, hkrati pa te konflikte različni avtorji teoretizirajo.

Urednik Le Goff je zapisal: »Evropa nastaja. Upanje je veliko. Uresničilo se bo, če bomo upoštevali zgodovino: Evropa brez zgodovine bi bila sirotina in nesrečna. Danes namreč izvira iz včeraj, jutri izhaja iz preteklosti. Iz preteklosti, ki ne sme omrtviti sedanjosti, ampak ji mora

pomagati, da bo drugačna, čeprav zvesta, in nova v svojem razvoju. Naša Evropa med Atlantikom, Azijo in Afriko je zelo stara, zarisan jo je zemljepis in zgnetla jo je zgodovina, odkar so ji Grki dali ime – ime, ki ga odtlej ves čas ponavljamo. Prihodnost se mora opreti na dediščino, zaradi katere je Evropa v svoji enotnosti in različnosti že od antike in celo od prazgodovine svet izjemnega bogastva in izredne ustvarjalnosti.« Te

misli so seveda dovolj splošne, da jih lahko nalepimo na marsikaj. V prizadevanjih za enotnost je celina doživljala nesporazume, spore, delitve in notranje razprtije. Zbirka

Delajmo Evropo jih ne prikriva: evropsko podjetje se mora uresničiti s poznavanjem celotne preteklosti in s pogledom v prihodnost, meni Le Goff. Odtod dejavni naslov zbirke. Zdi se namreč, da čas za sintezno zgodovino Evrope še ni prišel, pravi. »Poskusi, ki jih ponuja-

mo, so delo današnjih najboljših evropskih in neevropskih, priznanih ali še ne priznanih zgodovinarjev. Lotevajo se najpomembnejših vprašanj evropske zgodovine na gospodarskem, političnem, družabnem, verskem in kulturnem področju in se pri tem opirajo tako na dolgo zgodovinopisno izročilo od Herodota naprej kakor na nove zamisli, ki so se porodile v Evropi in so korenito prenovile zgodovinsko vedo še zlasti v zadnjih desetletjih 20. stoletja.«

V zbirki spremljamo obdobje razsvetljenstva, ki je postavljeno v širši socialni, politični in kulturni kontekst 18. stoletja. 19. in 20. stoletje spremljamo v luči procesa, ki je pripeljal do sekularizacije družbe, pri čemer sta poudarjena dva momenta: čas konflikta med laicizmom in katolicizmom okrog leta 1900 ter obdobje kompromisa med obema, vzpostavljen po izkušnji totalitarnih sistemov 20. stoletja. Avtorji se posvečajo zgodovini evropskega prebivalstva od leta 1000 do 2000 in njegovemu gibanju s posebnim pogledom v sodobni čas nizke rodnosti, nove smeri sodobnih migracij ter posledic obojega za Evropo prihodnosti.

Razsvetljenje Knjigo *Evropa v času razsvetljenstva* je napisal Ulrich Im Hof, v izvirniku pa je izšla v Münchnu leta 1993. Kot že naslov pove, v njej avtor prikazuje in razjasnjuje vlogo tega prelomnega časa v evropski novejši zgodovini, ki za levo politično in teoretično misel velja za pomemben korak naprej pri razvoju človeške zgodovine.

Charles Tilly v knjigi *Evropske revolucije 1492–1992* prikazuje vse pomembne prelome v evropski zgodovini v zadnjih petsto letih.

René Rémond pod naslovom *Religija in družba v Evropi* govori o odnosih med religijo in »družbo« (različnih nasprotnih religij), ki so bili od razsvetljenstva naprej vedno napeti in vir različnih konfliktov in nesporazumov.

V knjigi *Prebivalstvo v zgodovini Evrope* italijanski avtor Massimo Livi Bacci prikazuje gibanje in strukturiranje prebivalstvene slike Evrope. Podaja številke, orise prostora, hrano, bolezni, sisteme, rast v 19. stoletju in konec rasti v 20. stoletju. **D**

Ptuj

Petra Janša, foto: vir STO/ D. Mladenovič, A. Fevžer, Bobo

Na Ptujskem polju, po katerem se med travniki in žitnimi polji lagodno vije reka Drava ter ga mehko obrobajo Haloze in Slovenske gorice in kjer se že tisočletja križajo ceste, ki povezujejo sončno Italijo s prostranstvi Panonske nižine ter alpske doline s širjavami Balkana, leži 232 metrov visoko na levem rečnem obrežju najstarejše slovensko mesto Ptuj.

Zakladnica tisočletij Ptuj postaviti v okolje med Slovenske gorice in Haloze ter med Dravsko in Ptujsko polje je neprimerno laže kot napisati kratko zgodovino mesta. Bogata je, tako kot je mesto bogato spomenikov, ki kažejo nanjo. Zgodovina sega v mlajšo kameno dobo, a največji razcvet je mesto doživelo v rimskem času. Ime izvira iz časov cesarja Trajana, ki je naselbini podelil status mesta in se je imenovala Colonia Ulpia Traiana Poetovio. Leta 69 je bil na Ptuj izvoljen cesar Vespazijan in letnica 69 se navaja kot prvo leto pisne omembe mesta Ptuja. Rimska Poetovio se je razvila v pomemben vojaški, trgovski, carinski in upravni center; na območju Ptuja je tedaj živel 40.000 prebivalcev in te številke niso nikoli več dosegli. Nato so ga požgali Huni, zasedli Avari in Slovani, v času slovanskega kneza Pribe je prešel v okvir frankovske države, postal last salzburske nadškofije, doživel vpade Madžarov, a si je vedno znova opomogel. Z mestnimi pravicami je dobil pravico do obzidja, prvi statut iz leta 1376 je kazal na pravno urejenost mesta in s tem na njegovo gospodarsko moč, ki pa je plahnela po napadih Turkov in velikih požarih, poplavih, epidemijah. Danes živi to pomembno gospodarsko središče spodnjega Podravja kot semanje mesto, mesto izletov v nedotaknjeno naravo, mesto z bogato kulinarčno ponudbo, mesto na vinskih kletih in ob termalni vodi.

Ptujski grad Ptujski grajski grič je bil zaradi strateško pomembne lege poseljen že v prazgodovini in antiki. Prebivalci antične Petovione so si na njem postavili trdnjavo in svetišča, v zgodnjem srednjem veku je bilo tu grobišče.

Srednjeveška utrdba je začela nastajati v 11. stoletju, ko sta bila grad in mesto v posesti salzburske nadškofije. Nadškofi so grad oddali v zakup gospodom Ptujskim, plemičem, ki so se izkazali v bojih z Ogrji. V tristoletnem obdobju svojega bivanja na Ptuj so se izkazali tudi kot ustanovitelji dominikanskega in minoritskega samostana ter kot graditelji romarske cerkve na Ptujski Gori. Nagrobnik zadnjega gospoda Ptujskega, Friderika IX., je vzidan v grajsko pritličje. Med letoma 1656 in 1802 so na ptujskem gradu živeli grofje Leslie. Zadnji lastniki, grofje Herbersteini, so imeli grad

med letoma 1873 in 1945, ko je bil nacionaliziran in z bogato opremo priključen ptujskemu muzeju.

Srednjeveška utrdba je bila dvodelna: na vrhu griča so bili bivalne in gospodarske stavbe ter en ali dva stolpa, na zahodni ravnici pa so bile stavbe vojaškega značaja, med njimi zahodni stolp, ki je najstarejši ohranjeni element gradu. Osrednja stavba je nastala v 12. in 14. stoletju. Grajski videz so temeljito spremenili italijanski gradbeniki, ki so v 16. stoletju grad in mesto utrjevali pred Turki. Stavbi so prizidali renesančno stopnišče in dvorišče opremili z arkadami. V 17. stoletju so grad povečali in barokizirali. Na vzhodnem delu grajskega hriba so postavili konjušnico in vzhodni stolp. V 18. stoletju so ob južnem obzidju zgradili upravno poslopje, ob »turnirskem prostoru« na zahodni ravnici so postavili veliko žitnico in ob severnem vznožju pristavo.

Ptujski grad je danes urejen kot muzej. V pritličju si obiskovalci lahko ogledajo glasbila, s katerimi so pred stoletji igrali plemičem in meščanom. Instrumente iz različnih obdobjev oživljajo zvočni posnetki stare glasbe. V prvem nadstropju so najlepše grajske sobane. Ambientalna postavitve pohištva, tapiserij, slik in drobnega inventarja predstavlja fevdalno bivalno kulturo od druge polovice 16. do druge polovice 19. stoletja. V drugem nadstropju so predstavljene tradicionalne pustne maske in liki s Ptujkega in z Dravskega polja, Haloz in Slovenskih goric, kot so znameniti koranti, orači, ploharji in drugi. V grajski galeriji hrani

Mestni stolp

Orfejev spomenik

muzej še nekatere izjemne primerke gotških in baročnih umetnin na Slovenskem.

Sakralna dediščina Mestna župna cerkev sv. Jurija je zgrajena na vzhodnem obrobju najstarejšega dela Ptuja in kljub številnim prezidavam kaže predvsem gotški videz.

Leta 1863 je cerkev sv. Jurija postala proštjska. V podkorju je pod steklenim zvonom lesena gotška plastika sv. Jurija iz leta 1380, ki je zavetnik cerkve in mesta v celoti.

V mestnem jedru stoji sredi Mestnega trga **spomenik sv. Florijana**, ki so ga meščani postavili leta 1745 v strahu pred nenehnimi požari, ki so močno prizadejali mesto. Desetletje nazaj je hudo poškodovano izvirno plastiko iz sredine 18. stoletja nadomestila kopija.

Tako **dominikanski** kot **minoritski samostan** so ustanovili gospodje Ptujski. Prvi ubožni menihi, ki so se naselili na območju Ptuja in današnje Slovenije, so bili dominikanci. Mehtildis, vdova Friderika III. Ptujkega, jim je leta 1230 podarila zemljo na zahodnem robu mesta, pod Grajskim gričem. Leto kasneje so se v delno zgrajenem samostanu naselili menihi iz Brež na Koroškem. Odlika samostana je križni hodnik. Dominikanci so se na Ptuj ukvarjali s pridiganjem in dušnim pastirstvom, gospodarjenjem in šolstvom, imeli so tudi bogato knjižnico. Redovniki so

tukaj živeli do leta 1785, ko je bil samostan z jožefinskimi reformami odpravljen, v njem pa so se nastanili vojaki in pozneje obrtniki. Leta 1926 je samostan kupila občina. Stavbe so obnovili in preuredili za potrebe mestnega muzeja in stanovalcev. Kmalu za dominikanci so na Ptuj prišli minoriti. Njihov samostan je svojo današnjo podobo dobil v času baroka. **Cerkev sv. Petra in Pavla**, ki je veljala za najlepši baročni biser Ptuja, je bila ob koncu druge svetovne vojne porušena. Ogleda vredne so baročna jedilnica – refektorij, bogata samostanska knjižnica in rekonstruirana cerkev.

Arhitekturna dediščina Mestni stolp je najmočnejša mestna zgradba, ki močno oblikuje mestno veduto že od obdobja gotike naprej. Leta 1830 je ptujski kurat Simon Povoden dal vanj vzdati zbrane antične spomenike s Ptuja in okolice; tako je nastal najstarejši slovenski muzej na prostem – **Povodnov muzej**. Pred mestnim stolpom sredi Slovenskega trga stoji **Orfejev spomenik**. Ozek, pet metrov visok monolit iz pohorskega marmorja je simbol mesta. V srednjem veku so spomenik na podstavku uporabljali kot pranger, sramotilni steber, na katerega so v železne obroče vpenjali izpostavljene grešnike. Je najstarejši javni spomenik v Sloveniji, ohranjen na svojem prvotnem kraju.

Najiminitnejša zgradba na Mestnem trgu je **mestna hiša**, ki je bila sezidana v letih 1906–1907. Zgradili so jo po načrtih graškega arhitekta Maxa Ferstla. S svojo razgibanostjo daje pečat Mestnemu trgu. Danes je v njej sedež Mestne občine Ptuj.

Terme Ptuj Ptuj se s pešmostom prek Drave spogleduje s Termami, eno naših najmlajših zdravilišč. Zdravilni vrelci nizko mineralne vode so posebej koristni pri zdravljenju in rehabilitaciji revmatičnih in degenerativnih obolenj, poškodb lokomotornega sistema, nevroloških in menedžerskih bolezni. Poleg 4.200m² vodnih površin so na voljo tudi turške, finske in aroma savne, podvodne masaže, fitnes in številna športna igrišča, med njimi igrišče za golf z 18 igralnimi polji. Ne manjka niti kulturno-etnoloških prireditev, kot so sejmi na jurjevo, ožbaltovo in katarinino, v pustnem času pa je najbolj znano kurentovanje s kurenti. **D**

Terme Ptuj

Mestna hiša

Igrišče za golf, v ozadju Ptujski grad

Cerkev sv. Jurija

Kurentovanje

Florijanov spomenik

Vir: www.slovenia-tourism.si (Slovenska turistična organizacija), www.term-giz.si

0 zaljubljenih v umetnost 1.

Kud Logos

V obsežni (648 strani) knjigi *Kronika Marjana Pogačnika o zaljubljenih v umetnost* je dr. Milčec Komelj zbral pričevanja, razmišljanja in občutja umetnostnega zgodovinarja, znamenitega grafika, karizmatičnega pedagoga in velikega domoljuba Marjana Pogačnika. V knjigi zaživita zlasti čas njegove mladosti, trideseta leta 20. stoletja, ter specifično povojno ozračje na ljubljanski likovni akademiji, na kateri je bil Pogačnik študent in profesor. Skoznjo sledimo genezi in podobi njegove lastne ustvarjalnosti ter njegovemu izjemnemu umetniškemu sožitju s spodbujevalno ženo. Kroniko je po umetnikovih pripovedovanjih in z dokumentarnimi dopolnili ter osebnim pogledom na njegovo umetnost napisal dr. Milčec Komelj, ki mu je veliki umetnik po drobcih zaupal svoje življenjsko sporočilo, namenjeno zaljubljenecem v umetnost.

Podrejenost žensk

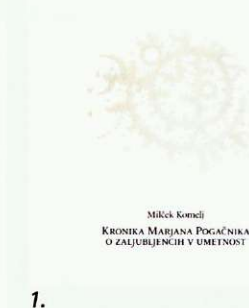
Studia humanitatis

Delo *Podrejenost žensk* je angleški filozof in ekonomist John Stuart Mill (1806–1873) pisal v letih med 1860 in 1861, objavil jo je pet let kasneje, s to razpravo pa je poskušal doseči, da bi ženske hitreje dobile enake pravice z moškimi, najprej volilno, potem pa še druge. V spremni besedi je Nadežda Čačinovič zapisala, da knjiga dokazuje, kako podrejenost žensk uničuje vse dosežke človeštva, kako onemogoča srečo moških in žensk, kako nesmiselni so argumenti v prid patriarhatu. Mill je zastopal pravico, da imajo vsi ljudje, ženske in moški, pravico do izbire, kako bodo živeli in kako bodo izkoristili svoje sposobnosti. Soavtorica knjige je Harriet Taylor, s katero je bil poročen.

Kočevska – pusta in prazna 2.

Založba Modrijan

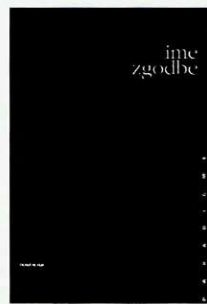
Preučevanje zgodovine Kočevske je bilo do konca osemdesetih let 20. stoletja v marsičem tabu. V monografiji *Kočevska – pusta in prazna* zgodovinar dr. Mitja Ferenc (gre za njegovo doktorsko disertacijo) podrobno prikazuje in analizira posebne in tragične usode Kočevske po odselitvi večinskega nemškega prebivalstva leta 1941. Prikazuje namene in ukrepe okupacijskih sil in partizanov med vojno in v letih 1945–1956. Iz pozabe priključne usode nasprotnikov revolucije (povojne pomore), povojna komunistična taborišča, uplavljanje socialističnega gospodarstva na zaplenjenih posestih kočevskih Nemcev,

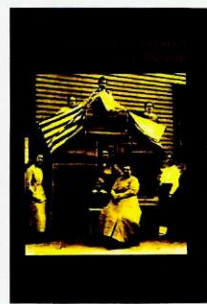
1.

2.

3.

4.

prisilno kolonizacijo, poseben režim na t. i. zaprtem območju ter usodo kulturne dediščine kočevskih Nemcev.

Mariborske ulice

Kapital, Maribor

Maribor se lahko poslej pohvali s knjigo o svojih ulicah. Izdala jo je založba Kapital, napisal pa zgodovinar Sašo Radovanovič. Knjiga ima dva namena: je seznam 810 ulic, kot jih ima mesto danes, s podrobno razlago njihovega oblikovanja in imenovanja v različnih zgodovinskih obdobjih, hkrati pa je neke vrste zgodovinski pregled Maribora, saj je v njej objavljenih zelo veliko zgodovinskih podatkov. Mnogi Mariborčani ne vedo, po kom se imenuje njihova ulica, zato jim bo poslej ta podatkovno izjemno bogata knjiga v veliko pomoč. Pri poimenovanju ulic je Maribor izrazilo levičarsko mesto. Osupljiv je podatek, da je po »pripadnikih NOB« poimenovanih kar 161 ulic (po vojaških enotah, domačih in tujih vidnih osebnostih in kulturnikih pa dvakrat toliko), kar zgovorno priča, kako nas totalitaristična ideologija še vedno stiska v svoj objem. Mnoge ulice se imenujejo po notoričnih zločincih ali z zločini povezanih terminih.

Ime Zgodbe

Založba Nova revija

V knjigi *Ime Zgodbe* se pisatelj Jože Snoj sprašuje predvsem o dvojem: o človeški menzuri biti in o svetosti biti. Z drugimi besedami: o eksistencialnih in ontoloških razsežnostih človekovega bivanja v svetu, v katerem se razkrajajo religio kot substanca naše bitnosti. Zato se tudi poglobljeno sprašuje o ustvarjalnih in moralnih sestavinah naše eksistence. Nič čudnega torej, da se ves čas dotika tudi vprašanja o Bogu, vendar ne v luči krščanske tradicije, ampak kot človek umetniške besede in individualist. Objavljenih je šest Snojevih esejev, ki nosijo značilne naslove: *Moja poetika ni za*

ta čas, Od Ljubljane do Bruslja, Premišljevanje o Evropi, Obóžena samota, Obramba poezije, Ime Zgodbe in Spoved.

Vaje za hrbtenico

Založba Mladinska knjiga

Z vajami za zdravo hrbtenico lahko razbremenimo svojo hrbtenico, preprečimo bolečine in olajšamo težave s hrbtom. Poskrbimo, da ostanejo mišice krepke in prožne, ter za nujno gibalno izravnavo statičnega vsakdanjika. Z vajami za zdravo hrbtenico tudi preprečimo deformacije okostja in sklepov, se naučimo pazljivosti pri vsakdanjih opravilih in izogibanja napačnim obremenitvam. Sprostimo zakrčene in napete mišice, izboljšamo svojo držo, poskrbimo za stabilno in gibljivo hrbtenico ter nenehno izboljšujemo svoje splošno počutje. Achim Schmauderer, avtor knjige *Vaje za zdravo hrbtenico*, je zdravilec, športni zdravilec in maser. Že več let ima zasebno prakso v Speyerju in se ukvarja predvsem z manualno terapijo, kiropraktiko, nevralno terapijo, alternativno športno medicino in rehabilitacijo ter telovadbo za hrbtenico.

Semiotika kmetstva

Založba ZRC

Irene Portis-Winner, profesorica na ameriških univerzah, je skoraj vse svoje raziskovanje posvetila preučevanju kulture slovenskega podeželja in povezavam, ki jih je vaška skupnost imela in jih še ima s svojimi sorodniki v Ameriki. V knjigi *Semiotika kmetstva v tranziciji* dopolnjuje svojo knjigo *Žerovnica, Slovenian Village*, izdano leta 1971. Tokrat ji ne gre toliko za opisovanje podobe slovenske vasi, ki je doživela razpad komunističnega sistema, nato pa še osamosvojitve, ampak za razmerja, ki so se vzpostavljala med prebivalci Žerovnice (pri Cerknici) in njihovimi sorodniki v ZDA. Pripoved se osredinja na nekatere posameznike in družine ter na njihove stike s sorodniki v ZDA.

KNJIGA MESECA MARCA

USPEŠNICA

Iz arhivov slovenske politične policije

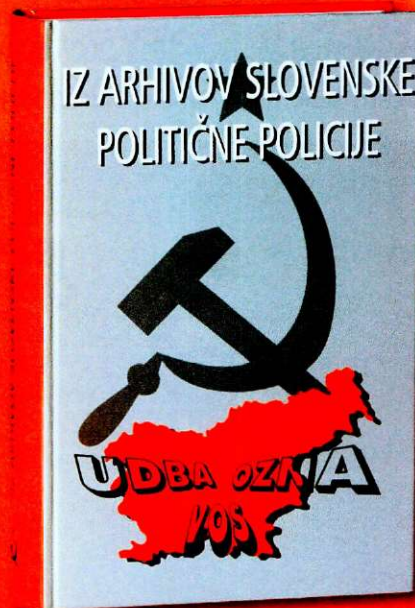
Avtor uvodnika: dr. Jože Pučnik.

Obseg: 519 strani. Format: 14,5x22,5 cm. Trda vezava.

Je ena najbolj iskanih knjig. Razkriva organizacijske podrobnosti slovenskih komunističnih tajnih služb vključno z imeni njihovih članov. Zajema obdobje od zametkov ustanavljanja teh služb leta 1941, obdobje revolucije in druge svetovne vojne ter prva leta po njej. Konča se z letom 1950.

Če želite izvedeti, kdo so bili glavni člani zloglasne Ozne oziroma Udbe in njune predhodnice Varnostno-obveščevalne službe, je knjiga na moč priročna.

Uvodno besedilo zanjo je napisal pokojni dr. Jože Pučnik.

Redna cena: 5.000,00 SIT/20,86 EUR

Pri nakupu knjige meseca marca
vam priznamo **30% POPUST**,
zato boste zanjo odšteli le 3.500,00 SIT / 14,60 EUR.

Naročniki tednika Demokracija pa
boste deležni **40% POPUSTA**,
zato boste za knjigo odšteli le 3.000,00 SIT / 12,52 EUR.

Akcijska ponudba velja do 31. marca 2006. Obvestilo potrošnikom: Informativne cene v evrih so preračunane iz tolaških cen po centralnem paritetnem tečaju 1 EUR = 239,64 SIT.☐ **Naročam knjigo Iz arhivov slovenske politične policije**

Število izvodov: _____

Ime in priimek (ime podjetja): _____

Datum naročila: _____

Datum rojstva (samo fizične osebe): _____

Ulica: _____

Podpis in žig naročnika (samo pravne osebe): _____

Kraj, poštna št.: _____

Kontaktna oseba (samo pravne osebe): _____

Davčni zavezanec: ☐ NE ☐ DA ID za DDV: _____Izpolnjeno naročilnico pošljite na naslov: **Demokracija, p.p. 4315, 1000 Ljubljana ali na faks 01 43 45 462.**Poštino po veljavnem ceniku Pošte Slovenije plača naslovnik ob prevzemu. Vse cene vsebujejo 8,5% DDV.

Ambiciozna Fabula

Lucija Horvat

Festival zgodbe – Fabula je potekal od 23. 1. do 18. 2. 2006 in se je končal z dvodnevним kulturnim dogajanjem v Postojni. Po besedah Mitje Čandra, urednika Študentske založbe Beletrina, je bil letošnji festival je veliko bolj ambiciozen kot prejšnja leta.

Diego Marani

Festival so časovno razširili na cel mesec in ga vsebinsko razširili s kratke zgodbe na zgodbo kot tako v literaturi in umetnosti. »Tovrsten koncept je na Slovenskem novost. Posebna novost je bila tudi nagrada za najboljšo zbirko kratke proze, ki jo podeljuje časopis Dnevnik. Tovrstno nagrado smo vsi na literarni sceni doslej pogrešali,« je dejal literarni kritik in esejist Mitja Čander. Tudi prozni mnogoboji, tekmovanje v pripovedovanju, so bili novost letošnje Fabule. Že novembra so pri Študentski založbi v štirih slovenskih mestih izbrali najboljše avtorje kratkih zgodb. Finala, ki je potekal v Postojni, so se udeležili po trije iz vsakega mesta. Žirija, Jelka Ciglencečki, Tina Kozin in Gašper Troha, ter občinstvo so s skupnimi močmi izbrali zmagovalca **Nejca Gazvoda** in njegovo zgodbo Sanjač.

vanji, vse prireditve so bile zelo dobro obiskane, medijski odmevi zelo dobri, gostje pa zadovoljni. Zelo zanimivo sta se iztekli tudi obe tekmovanji; tako v proznih mnogobojih kot v konkurenci kratkozgodbarskih knjig je zmagal mladi Nejc Gazvoda. Mislim, da je to zelo pomenljiv trenutek, ki pomeni prvo etabliranje povsem nove literarne generacije, rojene v osemdesetih. Zelo sem vesel, da se je to zgodilo ravno v kontekstu Fabule,« je dejal Mitja Čander. Na drugo mesto se je v proznem

mnogoboju uvrstil Mariborčan Gregor Lozar, tretje pa je s Koncertom za nevrotika zasedla Zalka Grabner Kogoj. Pomemben del sklepnih prireditev v Postojni je bil tudi simpozij Filmska zgodba ter podelitev Dnevnikove fabule – nagrade za najboljšo zbirko kratke proze v postojnskem Kulturnem domu. Strokovna žirija v sestavi dr. Helga Glušič, dr. Miha Pintarič, Lucija Stepančič, dr. Tomo Virk in Zdenko Vrdlovec je med štirimi nominiranci, ki so bili Nejc Gazvoda, Katarina Marinčič, Du-

šan Merc in Veronika Simoniti, za avtorja najboljše zbirke kratke proze v preteklih dveh letih izbrala novomeškega pisatelja Nejca Gazvoda, avtorja zbirke Vevericam nič ne uide (Goga, 2004).

Filmi in literarni večeri Izjemen odziv gledalcev je požela retrospektiva slovenskih filmov, posnetih po literarnih predlogah. Slovenska filmska fabula, ki je nastala s sodelovanjem RTV Slovenija, je trajala od 12. do 26. 2. »Veseli me, da se je na ta način festivalu zelo pomembno pridružila tudi RTV Slovenija. Vsekakor mislim, da smo z letošnjo izvedbo Fabule vzpostavili dober model, ki lahko ponudi v prihodnosti veliko ustvarjalnih izzivov za slovensko literarno publiko,« pravi Mitja Čander. Na Fabuli se je na literarnih večerih, ki so potekali v več slovenskih krajih – v Ljubljani, Mariboru, Izoli in Kopru, predstavilo deset tujih piscev: Diego Marani, Claudio Magris, Milorad Pavić in drugi. Pri Študentski založbi ocenjujejo, da so literarni večeri dobro uspeli tudi zato, ker so bili tuji gostje res ugledni in prepoznavni pisatelji. »Sicer pa je za literarni večer odločilno, da je gost zanimiv sogovornik, vsaj toliko okreten pa mora biti tudi moderator. Ni pa pravila: literarci pritegnejo včasih tri, včasih pa sto petdeset ljudi,« je še dejal Mitja Čander. **D**

Finale proznih mnogobojev v Postojni

Claudio Magris na čajanki z novinarji

Etabliranje nove generacije
»Festival je uspel nad pričako-

Eva Braun

Zadnji dan februarja je bila v Štithovi dvorani Cankarjevega doma slovenska praižvedba monodrame Eva Braun, Hitlerjeva ljubica. Drama Stefana Kolditza se dogaja tik pred samomorom Adolfa Hitlerja v berlinskem bunkerju. Eva Braun v bunkerju dve uri pred »koncem zgodovine« čaka na

Alenka Tetičkovič

svojo smrt. To sta uri, ko nastopa v vlogi svojega življenja – vlogi firerjeve žene, na katero je čakala šestnajst let. Režira prizore z največjim ljubezenskim parom na svetu, kako sta se prvokrat srečala, kako jo je prvokrat poljubil. Vendar Nemčija njega potrebuje bolj, tudi na poročno noč. Predstavo je režirala Andreja Kovač, režiserka najmlajše generacije, ki je na Akademiji za gledališče, radio, film in televizijo diplomirala leta 2002. Doslej je režirala v Mestnem gledališču Ptuj, v Šentjakobskem gledališču v Ljubljani in v SNG Drama Maribor. Dramaturg predstave je Alen Jelen, kostumografinja Nina Holc. Prevod je delo Alenke Bole Vrabec, v vlogi Hitlerjeve ljubice je zaigrala Alenka Tetičkovič. Ponovitvi sta bili še 3. in 4. marca. Predstava je nastala v produkciji Društva ŠKUC in v koprodukciji s Cankarjevim domom. L. H.

Krašenje stekla

V atriju Mestnega muzeja je bila med 28. februarjem in 5. marcem na ogled razstava dveh ljubljanskih mojstrov krasilnih tehnik stekla, to sta mojster I. F. Klein (1902–1945?), po krivici pozabljen in zamolčan, in Aleš Lombergar (1962), ki je s svojimi eksponati, razstavljenimi v Dubaju, pritegnil izredno pozornost arabske javnosti. Tako so bili umetelni izdelki vitražnega in jedkanega stekla prvič razstavljeni v Sloveniji. Razstavljenih je bilo 12 vitrajev z graviranimi stekli z motivi zodiaka avtorja I. F. Kleina, ki je deloval v tridesetih letih dvajsetega stoletja v Ljubljani na Wolfovi ulici, kjer ima po naključju svoj atelje danes tudi Aleš Lombergar. Klein nam je zapustil vrhunske steklarske mojstrovine in eden njegovih izdelkov je celo v zbirki muzeja v Leipzigu; uvršča se torej v sam vrh takratne evropske steklarske dediščine. Umrli je na vrhuncu svoje kariere ob koncu druge svetovne vojne v nepojasnjenih okoliščinah. Danes umetnost krasilnih tehnik na steklu

Vitražni strelec

znova oživlja mojster Aleš Lombergar, eden redkih Evropejcev, ki se še ukvarjajo s to dejavnostjo. Tokrat je slovenski javnosti prvič predstavil stekli, izdelani posebej za razstavo v Dubaju, in sicer arabesko, obdelano s posebnim postopkom jedkanja s pozlato, ki ustvarja izjemen občutek tretje dimenzije, in jedkan zemljevid Arabije, izdelan po motivu lesoreza iz leta 1653. Avtorjev ne povezuje le steklo kot medij njune ustvarjalnosti, temveč dejstvo, da sta s svojo kakovostjo prodrli daleč prek meja svoje države. L. H.

Napovednik dogodkov

ČETRTEK, 9. 3.

19.30 SNG Drama: W. Shakespeare: Romeo in Julija

19.30 SNG Opera in Balet: G. Verdi: La Traviata

20.00 MGL: N. Labute: Prasica debela

20.15 Cankarjev dom: Chava Alberstein (Izrael). Večer šasonov v izraelsčini in jidišu z legendarno izraelsko pevko.

PETEK, 10. 3.

19.00 Zavod Svetega Stanislava: Vokalni kvartet Pella, Moški zbor Posavje, Vokalna skupina Krila, Mešani zbor dr. Bogdan Derč, Mešani zbor Pentakord, Komorni zbor Vocis Imago, Mešani zbor Blaž Potočnik, Mešani zbor Glasbene matice, Moški zbor Glasbene matice

19.30 Gledališče za otroke in mlade: Akademsko folklorna skupina France Marolt ŠOU v Ljubljani

19.30 MGL: R. Harling: Jeklene magnolije

20.00 Slovenska filharmonija: Arsen Dedić in Gabi Novak (Hrvaška). Spremljava: kvartet z Matijo Dedićem, gostja večera: Lara Jankovič.

SOBOTA, 11. 3.

19.00 Zavod Svetega Stanislava: Moška vokalna KUD svobode Črnuče, Mešani zbor Zenit, Vokalna skupina Ajda – društvo MIK Črnuče, Pevski zbor Urša Usenik, Vox Medicorum Klinični center, Mešani zbor KUD Rakovnik, Primorski akademski zbor Vinko Vodopivec, Kulturno društvo Perpetuum Jazzile

19.30 SNG Drama: M. Hočevar: Smoletov vrt

19.30 SNG Opera in Balet: Prokofjev: Romeo in Julija

NEDELJA, 12. 3.

17.00 Šentjakobsko gledališče: W. Busch: Picko in Packo

18.00 Cankarjev dom: Dobrodelni koncert Slomškove ustanove

19.30 Slovenska filharmonija: Akademski pevski zbor Toneta Tomšiča ŠOU v Ljubljani in udeleženci seminarja

PONEDELJEK, 13. 3.

9.00 Mestni muzej: Predstavitve letnih arheoloških raziskav v organizaciji Slovenskega arheološkega društva, vstop prost.

19.30 MGL: R. Harling: Jeklene magnolije

20.00 Dvorana Tivoli: Lou Reed (ZDA) Rock koncert. V Ljubljani bo nastopil prvič, znan pa je postal v 60. letih kot ustanovni član kulturne skupine Velvet Underground. Ko je skupina razpadla, je začel uspešno solistično kariero, ki traja še danes.

TOREK, 14. 3.

18.00 Šentjakobsko gledališče: C. Boothe Luce: Ženske

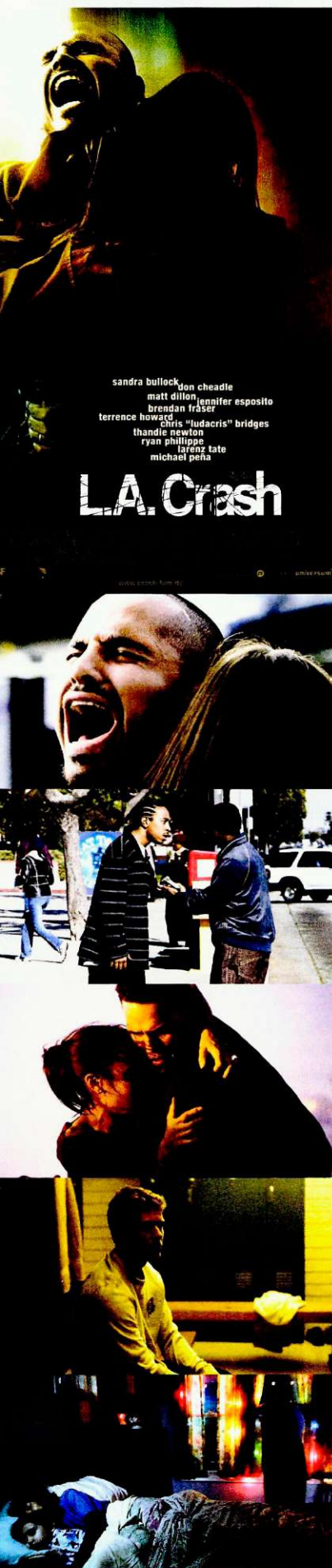
19.00 Cankarjev dom: Wim Vandekeybus & Ultima Vez & KVS: Nedolžni (puur). Belgijski koreograf Wim Vandekeybus je odločno zaznamoval razumevanje evropskega sodobnega plesa. V najnovejši koreografiji se pogloblja v zgodovino naših prvobitnih strahov, pogumno se spušča po spiralnih stezah, po katerih nas žene poželjenje, poigrava se s kolektivnim spominom, ki teži k pozabi.

20.00 SNG Drama – Mala drama: M. Crimp: Kruto in nežno

SREDA, 15. 3.

15.30 & 19.30 MGL: Desa Muck: Neskončno ljubljani moški

19.00 Cankarjev dom: Stranpoti razvoja in napredka. Predava dr. Rudi Rizman. Brezplačne vstopnice.

Niti usode

Monika Maljevič

Verižna prometna nesreča na avtocesti v Los Angelesu združi usodo, strahove in predsodke zelo različnih ljudi, zaznamovanih s terorističnimi napadi 11. septembra.

V predbožičnem času se po Westwoodu sprehajata dva mlada Afro-Američana. Kmalu bosta sprožila vrsto dogodkov, ki bodo vplivali na množico ljudi. Peter (Larenz Tate) in Anthony (Chris "Ludacris" Bridges) ukradeta črn lincoln navigator. S tem prekrizata pot ambicioznemu javnemu tožilcu Ricku Cabotu (Brendan Fraser), čigar kampanja za vnovično izvolitev temelji na odločni politiki boja proti zločinu, ter njegovi soprogi, prestrašeni in privilegirani Jean (Sandra Bullock). Policija hiti na kraj dogodka, tatova pa pobegneta v industrijski del Los Angelesa, kjer nehote povozita nekega azijskega. Poškodovanega stlačita v prtljajnik in odvržeta pred vrati lokalne bolnišnice.

Hkrati pa policijska patrulja v Studiu City ustavi drugi afro-ameriški par v lincoln navigatorju. Čeprav tablice in tudi sama nikakor ne ustrezajo opisu tatov, filmski režiser Cameron Thayer, pripadnik višjega srednjega razreda, in njegova soproga Christine vseeno izkusita ponižujočo preiskavo, ki jo vodi policist Ryan, besen zaradi neuspešnega pogovora z zavarovalnico glede očetove bolezni. Njegovo ravnanje zbgano opazuje njegov partner Tom Hansen. Končno "samo z opozorilom" spustita par. Christine hoče incident prijaviti, medtem ko želi njen soprog pozabiti vse skupaj in naslednji dan mirno oditi na delo.

Na drugi strani mesta detektiv Graham Waters in njegova partnerka Ria preiskujeta zločin blizu prodajalne alkoholnih pijač, kjer je afro-ameriškega policista pod krinko Williama Lewisa, najverjetneje v samoobrambi, ubil beli policist Conklin. Rick Cabot se zaveda, kakšno škodo bi povzročila novica o kraji njegovega avtomobila in o umoru policista, zato

Crash

Režija: Paul Haggis

Scenarij: Paul Haggis & Bobby Moresco

Produkcija: Andrew Reimer, Tom Nunan, Jan Korbelen

Igrajo: Sandra Bullock, Don Cheadle, Matt Dillon, Jennifer Esposito, William Fichtner, Brendan Fraser, Terrence Dashon Howard, Chris "Ludacris" Bridges, Thandie Newton, Ryan Phillippe, Larenz Tate, Nona Gaye

Premiera: 9. 3. 2006

Distribucija: Blitz Film & Video Distribution

mrzlično išče "črnca, ki ga bo odlikoval", da bi že v kali zatrl vse politične posledice zadnjih dogodkov. Da bi bilo vse skupaj še bolj zapleteno, Hansen prosi načelnika za premestitev in novega partnerja, toda načelnik mu ponudi samostojno delo v zameno za "priznanje", da je vzrok njegove zahteve "neprijetna osebna težava".

V trgovini z orožjem v središču mesta želi odločen iranski immigrant Farhad kupiti orožje, s katerim bi branil svojo trgovino. Farhad ne razume najbolje, kaj mu govori lastnik, tako da ga slednji vrže ven s ploho zmerljivk. Njegova hči Dori kupi pištolo in zavoj po lastni izbiri. Farhad skrije pištolo v predal pod pultom v svoji trgovini, medtem

ko mu ključavničar Daniel menja ključavnico in ga pri tem opozori, da bi moral zamenjati kar cela vrata. Toda Farhad je prepričan, da ga želi ključavničar ogoljufati, zato kriči nanj, ga zmerja in mu grozi ter mu noče verjeti, da so v bistvu za težave kriva vrata.

Na žalost tistim, ki se srečajo, prepričanje, da se moramo bati samo strahu, počasi blede v morju tatov in švigajočih krogel v neštetih, na videz neskončnih srečanjih z neizbežnim in neustavljivim. V mestu angelov, kjer se lahko lahen dotik hitro spremeni v podplutbo in se ima bežen stik hitro za več kot intimen, je postalo zaletavanje v druge način življenja. **D**

Čudežna varuška

Ovdoveli gospod Brown neuspešno kroti svojih sedem otrok, dokler mu na pomoč ne priskoči Nanny McPhee.

Nanny, igra jo je Emma Thompson, poleg zvitosti premore tudi nekaj čarobnih skrivnosti, s katerimi si počasi pridobi zaupanje otrok, pomaga pa tudi gospodu Brownu (Colin Firth) pri iskanju primerne družice, da bi se lahko znebil ukazovalne tete Adelaide, ki meni, da otroci potrebujejo mamo. Sedem Brownovih otrok – Simon, Tora, Eric, Lily, Christianna, Sebastian in dojenčica Aggy – bi verjetno brez velikega pretiravanja lahko razglasili za najbolj neznosne pamže, kar jih je videl svet. Njihov oče dela v mrtvašnici, tam preživlja vse dneve, da bi svojim otrokom omogočil vsaj znosno življenje. Če ne bi bilo tete Adelaide, kratkovidne in naglušne, a stroge in prevzete plemkinje, ki jim finančni primanjkljaj pokriva z mesečno rento, bi vsem skupaj precej trda predla.

Medtem ko oče gara in se hkrati poskuša, precej neuspešno, sprijazniti z ženino smrtjo, pa za otroke skrbijo varuške. A vsaka le kratek čas. V trenutku, ko spoznamo to družino, že sedemnajsta varuška vrešče in brez-

glavo beži stran od neznosnih mulcev. G. Brown je postavljen pred dve skoraj nerešljivi težavi. Teta Adelaide mu je zagrozila, da bo družino nehala finančno podpirati, če se ne bo poročil v enem mesecu. Po drugi strani pa so mu v agenciji, kjer je dotlej najemal varuške, zaloputnili vrata pred nosom. Za neznosno Brownovo mularijo ni nobene varuške več. Ukrotiti jih ne moreta niti služkinja Evangeline, ki jo imajo otroci sicer zelo radi, niti kuharica, ki je večino svojih dni preživela v vojaški kantini in je navajena stroge discipline.

G. Brown pa nenadoma zasliši glas, ki mu prišepne, da je za njegovo družino edina rešitev varuška McPheejeva, ki pa ne dela za nobeno agencijo in nihče ne ve, kje bi jo lahko našli. Kmalu zatem, zvečer, ko so otroci še bolj neznosni kot ponavadi, če je to sploh še mogoče, se pred vrati pojavi nenavadna ženska – legendarna varuška McPheejeva. Čvrsta, skoraj smešno grda pojava s krompirjastim nosom in bohotnimi bradavicami na obrazu. In s pohodno palico ...

Nanny McPhee

Režija: Kirk Jones

Scenarij: Emma Thompson po knjigah Christianne Brand

Produkcija: Debra Hayward, Liza Chasin, Lindsay Doran

Igrajo: Emma Thompson, Colin Firth, Angela Lansbury, Kelly Macdonald, Celia Imrie, Derek Jacobi, Patrick Barlow, Imelda Staunton, Thomas Sangster idr.

Premiera: 9. 3. 2006

Distribucija: Karantanija Cinemas

Na kratko

Film Usodna nesreča je v nedeljo na 78. PODELITVI NAGRAD AMERIŠKE FILMSKE AKADEMIJE OSKARJEV požel popoln uspeh, saj je za 6 nominacij pobral 3 oskarje, med njimi za najboljši film leta, in tako ugnal največjega favorita Goro Brokeback, ki je podelitev pričakal z 8 nominacijami, dobil pa prav tako 3, med drugim oskarja za režijo, ki je pripadel Angu Leeju. Po 3 oskarje sta dobila še filma King Kong in Gejša. Oskarja za glavno moško vlogo je prejel Philip Seymour Hoffman (Capote), za glavno žensko pa ga je dobila presrečna Reese Witherspoon (Hoja po robu). George Clooney je od treh nominacij pobral oskarja za stransko moško vlogo (Siriana), med ženskami pa je v tej kategoriji zmagala Rachel Weisz (Zvesti vrtnar). Najboljši tuji film je južnoafriški Tsotsi, morda večja

novica pri tem pa je, da je Tsotsi ugnal palestinski film Paradise Now, ki pripoveduje zgodbo o življenju palestinskih samomorilskih bombnih napadalcev, kar pa za Hollywood ni veliko presenečenje.

Zmaga filma Usodna nesreča v kategoriji najboljšega filma lanskega leta pa je presenečenje, saj je večina poznavalcev pričakovala slavje Gore Brokeback, filma o dveh zaljubljenih homoseksualnih kavbojih ameriškega zahoda, ki je dvignil precej prahu s posegom v "neokrnjeno moštost" kavbojev. Gora

Brokeback je poleg Leejevega oskarja dobila nagradi še za priredbo scenarija (Larry McMurtry in Diana Ossana) in glasbo (Gustavo Santaolalla). Film o zaljubljeni orjaški gorili King Kong je pobral oskarje za vizualne učinke, ton in zvok, japonska drama Gejša pa za kinematografijo, kostumografijo in umetniško režijo. Med poražence nedeljske podelitve se uvršča režiser Steven Spielberg, čigar film o lovu na teroriste po pokolu izraelskih športnikov na olimpijadi v Münchnu leta 1972 (München) od 5 nominacij ni dobil niti enega oskarja.

tel.: 03/ 897 50 05

www.radiovelenje.com

107.8 MHz
www.radiovelenje.com
RADIO VELENJE

Majhnim je vse veliko

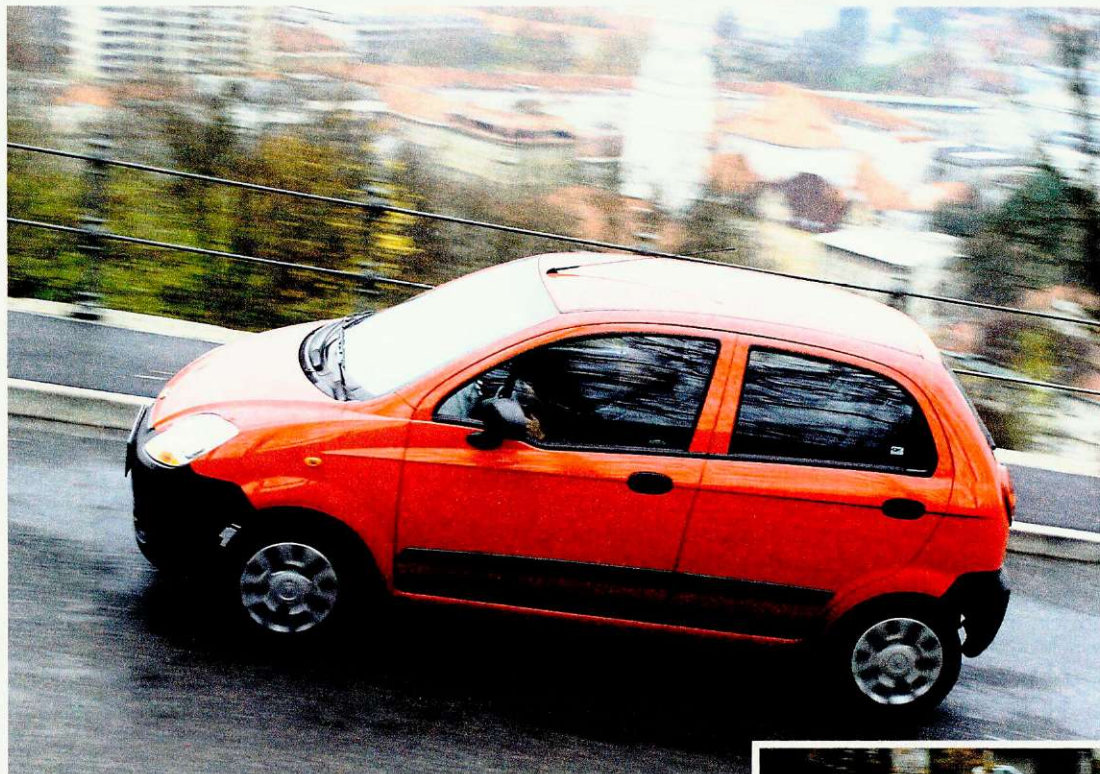
Miha Mirtič, SAGA Institute, foto: Matej Mihinjač, SAGA Institute

Chevrolet spark 0,8 plus

Ste se že vprašali, kaj bi bilo bolje biti, velik ali majhen? Ne glede na odgovor so prednosti in pomanjkljivosti tako ene kot druge skrajnosti. Chevrolet spark je prikupno vozilo manjše rasti, kar se v mestnem okolju izkaže kot nadvse življenjsko uporabna lastnost. Novo in širši javnosti še dokaj neznano ime spark predstavlja vstopni model vozil, ki so se iz korejskega daewooja čez noč prelevila v ameriški chevrolet.

Mestni format Slovenskemu kupcu je dosti bolj znan njegov predhodnik matiz. Gre za zadnjo različico omenjenega malčka, ki je s svojo funkcionalnostjo usmerjen predvsem v nagneten mestni središč. Novosti ne razdirajo osnovnih potez in celotne podobe vozila, predstavljenega leta 1998, temveč jih že drugič nadgrajujejo. Več dinamike vlija bočna linija, ki se po nareku prednjega pokrova globoko zajeda v prvi par vrat. Prednji smerokazi so sedaj integrirani v večjih žarometih s prepoznavnim ovalnim obrisom. Prav tako drugačne so simpatične zadnje luči s sredinsko nameščenim smernikom. Kompaktne dimenzije in pokončno postavljena peta vrata narekujejo uporabnost, najbolj občutno pri iskanju pomanjkljivih parkirnih lukenj. Ne samo dovolj dolgih, tudi dovolj širokih, saj je s širino 1,495 metra zmagovit tudi v tem pogledu, česar pa ne bi mogli dejati za vtis, ki ga pusti pogled nanj. Višje kot širše je zelo pogosto iskana lastnost predvsem pri nežnejšem spolu in nikakor ne pri silhueti avtomobila. Postava deluje preveč nesorazmerno.

Mlinček Kolikor bolj se vam bo risal nasmeh na ustnicah, ko boste zasedli tesno parkirno

mesto, toliko bolj grenak bo priokus pri pospravljanju nakupovalnih vreč v 170-litrski prtljažni prostor, da o oglatih škatlah ne govorimo. Za štiričlansko družino priporočam dnevni obisk trgovin,

tedenskega pa s prikolico. Potniški prostor zaznamuje preprosta in praktična ureditev. Preveč je le cenene trde plastike, ki obdaja sicer lično notranjost. Sredinsko postavljeni merilniki so nadvse

TEHNIČNE KARAKTERISTIKE

TEHNIČNI PODATKI	CHEVROLET SPARK 0,8
vrsta motorja	trivaljni, bencinski, 2 ventila na valj
prostornina v ccm	796
moč v kW (KM) pri vrt./min	38 (51) pri 6000
največji navor v Nm pri vrt./min	71,5 pri 4400
menjalnik	ročni, petstopenjski
pogon	na sprednji kolesi
mere (dolžina x širina x višina) v mm	3495 x 1495 x 1500
medosna razdalja v mm	2345
prtljažnik v litrih	170/845
masa praznega vozila (nosilnost) v kg	850 (400)
največja hitrost v km/h	145
pospešek 0-100 km/h v s	18,2
poraba (po normah EU) v l/100 km	6,9/4,2/5,2
poraba na testu v l/100 km	6,6
cena vozila v SIT	1,873.596

pregledni. Presenetljivo visoko oceno si zaslužita prednja sedeža z dobro bočno oporo. Prostor je sicer namenjen petim potnikom, vendar to velja bolj v teoriji kot v praksi. V omenjenem primeru se med potniki zlahka pojavi sindrom 'sardine v konzervi' oziroma močnejši napad klavstrofobije. Večje število potnikov pa ne bo samo problem potniškega prostora, temveč tudi tistega, ki bo moral v njem sedeti. Testna različica sparka je v nosu skrivala 3-valjni agregat z delovno prostornino 796 ccm in največjo močjo 51 KM. Ob največji dovoljeni obtežitvi avtomobila to pomeni kar 24,5 kg na konjsko moč. Veliko breme za

majhno srce. Seveda lahko celotno stvar še dodatno poslabšate, če se prepustite ugodju ročne klimatske naprave s seznama dodatne opreme. Na drugi strani 'velike luže' bi tovrstni motor še najhitreje našli v podhranjeni vrtni kosilnici.

Dve plati medalje Vendar spark ni namenjen premagovanju dolgih avtocestnih povezav. Na kožo mu je pisano druženje v tesnih mestnih jedrih, kamor sodi tudi varčno čakanje pred rdečimi semaforji. Majhnim avtomobilom, kot je

chevrolet spark, je vse zelo hitro dovolj veliko. Zlasti se to pojavi pri vprašanju večnega problema, parkirnega prostora. A zgodba ima tudi drugo plat. Stvari se hitro obrnejo na glavo takrat, ko vi potrebujete prostor. **D**

Novice

AUDI RS 4 AVANT IN CABRIO Letos poleti bo Audi svojim strankam ponudil še dodatni izvedbi modela RS 4. Limuzini, ki se je na trgu uspešno predstavila konec lanskega leta, se bosta poleti pridružili še izvedbi avant in cabriolet. Družina športnih vozil RS 4 je tako popolna. Zaznamujejo ga številne novosti, med njimi motor V8 s 420 KM. Izdelovalec s tem vozilom prvič stavi na kombinacijo motorja z direktnim vbrizgavanjem goriva in visokim številom vrtljajev. Motor lahko doseže 8.250/min.

SAAB AERO X CONCEPT Saab, ena tistih avtomobilskih znamk, ki se lahko pohvali tudi z bogato tradicijo pri izdelavi letal. Švedi so se pri snovanju in oblikovanju svoje zadnje študije z oznako 'aero x concept' zazrli v svojo preteklost. Švedski 'Bio-Jet' ima

pod motornim pokrovom nameščen 6-valjni agregat 'BioPower' z gibno prostornino 2,8-litra, ki lahko s pomočjo dveh turbopolnilnikov mobilizira 400 KM in ob izgorevanju pogonskega goriva ne sprošča škodljivih izpuštev, ker uporablja bioetanol (E100).

TOYOTA URBAN CRUISER Letošnji Toyotin razstavi prostor na ženevskem avtomobilskem salonu predstavlja nove modele, ki bodo evropskim kupcem prinesli še več inovacij in užitka v vožnji. Urban cruiser je drzen koncept, ki predstavlja

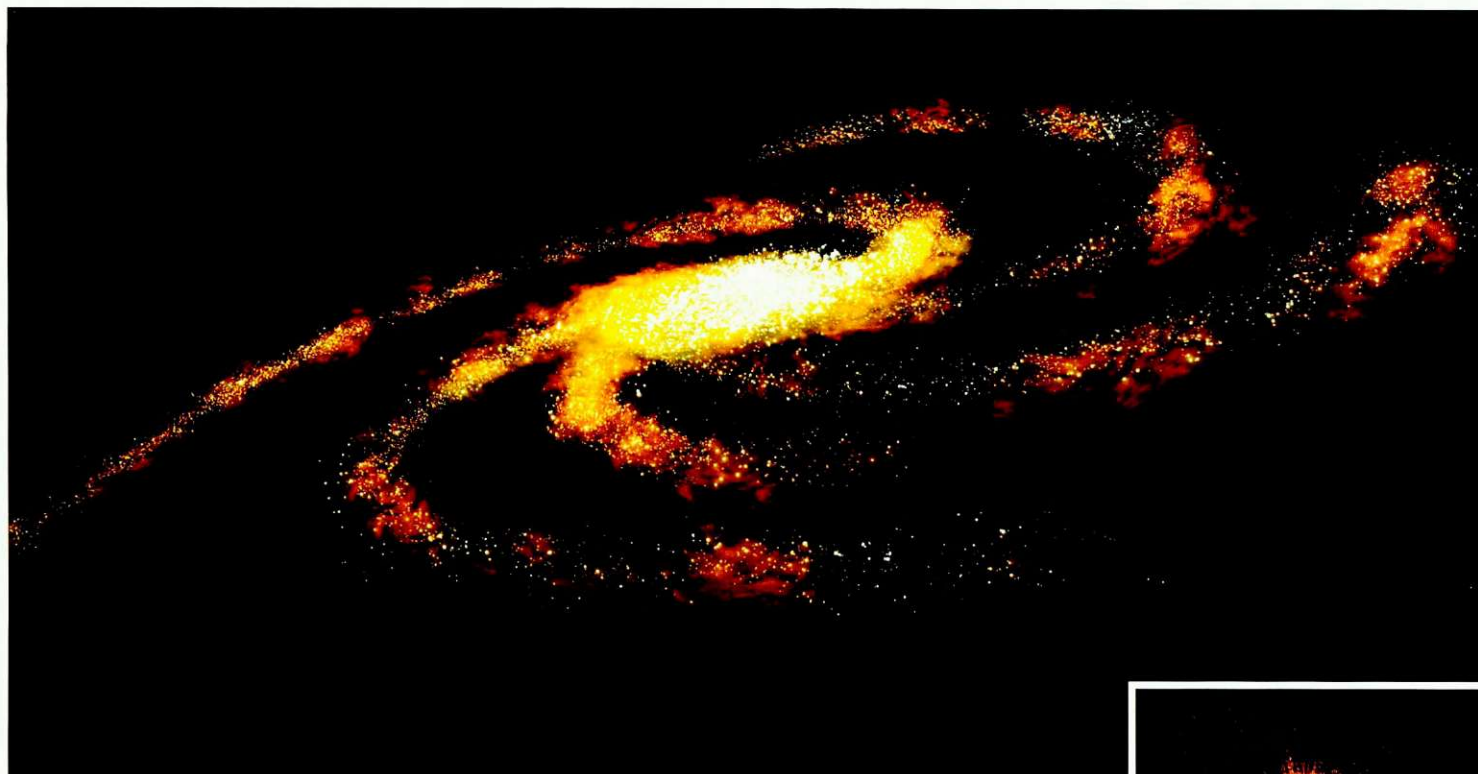

Toyotin pristop k segmentu minišportno funkcionalnih vozil (SUV). Urban cruiser gradi močno na dediščini Toyotin športno uporabnih vozil, vendar ima pridih dinamičnosti in robustnosti. Ponaša se tudi s svežo obliko notranjosti, ki jo navdihuje sodobna oprema.

WEINECK COBRA '780 CUI Podjetje Weineck Motorenbau iz nemškega Bad Gandersheima bo izdelalo 15 posebnih primerkov legendarne kobre, ki bodo opremljeni z 12,9-litrskim agregatom V8 iz njihove lastne proizvodnje. Pri 7000 vrtljajih je na voljo prava '1100-glava čreda konj' in kar 1760 Nm navora pri 5600 vrtljajih v minuti. Približno 1250 kilogramov težki avtomobil pospeši od 0-100 km/h v 3,8 sekunde in doseže hitrost 200 km/h v 5,3 sekunde. Po približno desetih sekundah pospeševanja doseže 300 km/h in konča pospeševanje pri 340 km/h.

Radio Krka
106.6 MHz

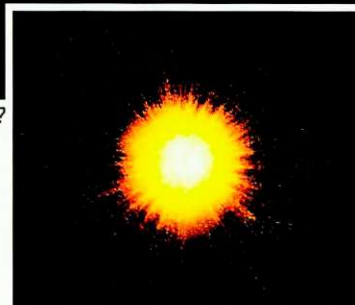

Zakaj je v vesolju več materije kot antimaterije?

Teorija velikega poka

Aleš Kocjan

Po zdaj veljavni znanstveni teoriji naj bi naše vesolje nastalo s t.i. velikim pokom. Dokazov za to, da je pok dejansko bil, je več, hkrati pa ima teorija kar nekaj resnih pomanjkljivosti, na katere znanstveniki še nimajo odgovora.

Po veljavni znanstveni teoriji naj bi bilo vesolje nastalo pred 15 milijardami let s tako imenovanim velikim pokom. Teorija poka pravi, da sta bili pred pokom vsa snov in energija zgoščeni v eni sami majhni točki, ta pa je v nekem trenutku eksplodirala in se začela širiti z veliko hitrostjo. Znanstveniki domnevajo, da je bila eksplozija tako silovita, da je v prvi bilijoninki bilijoninke bilijoninke sekunde vesolje postalo stotilijonkrat večje, medtem ko je hkrati njegova temperatura s skoraj neskončne vrednosti padla na težko predstavljivih sto bilijonov bilijonov stopinj. Tri minute po poku naj bi se bila iz juhe subatomske delcev počasi začela oblikovati atomska jedra, središča atomov. Slednji naj bi se bili postopoma začeli združevati in okoli 300.000 let po poku naj bi se bile pojavile zgoštevane

snovi, iz katerih naj bi se bile pozneje počasi oblikovale prve galaksije, osončja, planeti ...

Vse se začne z naključjem Oče teorije o velikem poku je belgijski duhovnik in astronom Georges Lemaître, ki je leta 1927 objavil tezo, da se zvezdna otočja v vesolju obnašajo kot delci granate po detonaciji. Po objavi te teorije so se z njo resneje začeli ukvarjati

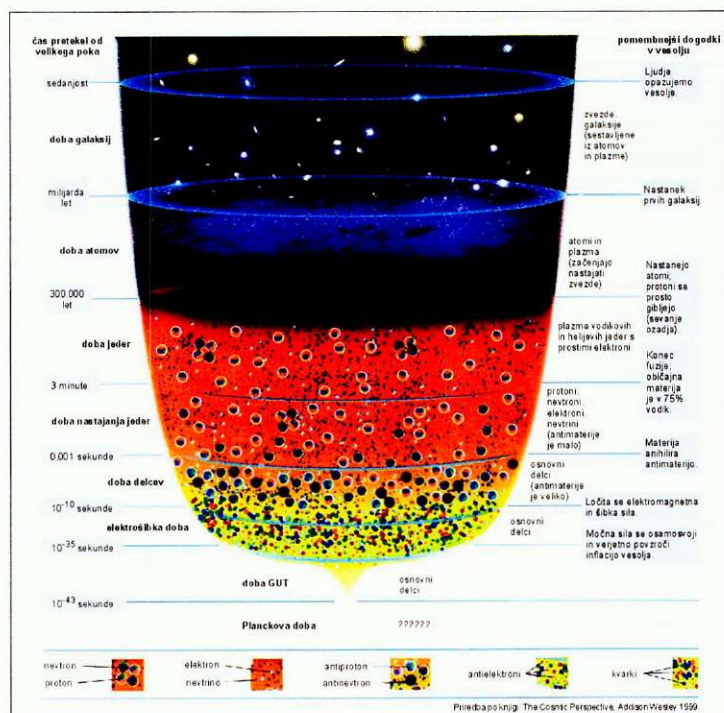

Arno Penzias in Robert Wilson

tudi drugi znanstveniki, vendar so o veljavnosti teorije vsaj na začetku bolj ali manj ugibali. Do prvega velikega odkritja, ki je neposredno podprlo veliki pok, sta šele leta 1965 po naključju prišla fizika Arno Penzias in Robert Wilson, ki sta iz Bellovih laboratorijev v New Jerseyju naravnala občutljivo mikrovalovno anteno, ki naj bi komunicirala s sateliti, vendar je signal, ki ga je sprejemala antena, vseskozi motil nenavaden »šum«, ki je bil navzoč v vsaki meritvi. V domnevi, da mora biti nekje v delovanju antene napaka, sta se sistematično lotila odstranjevanja vseh mogočih virov (splezala sta celo na anteno in z nje postrgala golobje iztrebke), vendar se šuma, ki je bil enak ne glede na to, kam sta usmerila anteno, nista mogla znebiti. Ker jima ni uspelo ugotoviti, odkod izvira, sta nanj sčasoma pozabila in le po na-

ključu sta se nanj čez nekaj časa znova spomnila. Ko se je namreč Penzias nekoč vračal z nekega kongresa astronomov, je na letalu poleg njega sedel fizik z Univerze Princeton, kjer so znanstveniki že nekaj časa poskušali teoretično izračunati, kakšne bi bile lastnosti sevanja, ki je ostalo od velikega poka. Domnevali so namreč, da bi moralo biti vesolje, če se je veliki pok resnično zgodil, preplavljeno s sevanjem in bi ga lahko zaznali z mikrovalovno anteno. Penzias je fiziku omenil nenavaden šum in že kmalu sta se oba z Wilsonom srečala z znanstveniki s Princetona. Primerjava izsledkov je bila osupljiva. »Šum« naj bi bilo namreč t. i. sevanje kozmičnega ozadja, ki naj bi bilo nastalo v času, ko je bilo vesolje staro samo 300.000 let.

Vprašljivost teorije? Z odkritjem t. i. sevanja kozmičnega ozadja so

Takole naj bi se razvijalo vesolje.

znanstveniki dobili potrditev, da je pred nekaj manj kot petnajstimi milijardami let najverjetneje res prišlo do velikega poka, vendar pa slednje še ne pomeni neposrednega dokaza, da je veliki pok res bil. Teorija o velikem poku ima namreč več pomanjkljivosti, na katere znanstveniki še nimajo odgovora. Tako še vedno ostaja odprto vprašanje, kako je mogoče, da se je praktično iz nič razvilo tako ogromno vesolje, kot ga poznamo danes. Prav tako ostaja odprto vprašanje, kako je mogoče, da sta se vsa snov in energija pred t. i. velikim pokom tako organizirano strnili v eni sami točki, če pa vemo, da nežive stvari nimajo smiselne reda in praviloma težijo k anarhiji. Poleg tega ima omenjena teorija

nekaj pomanjkljivosti, ki jih lahko danes znanstveniki preprosto izmerijo s sodobnimi napravami. Z njimi so ugotovili, da nebesna telesa po vesolju ne potujejo vsa z enako hitrostjo, čeprav bi, če vzamemo, da je bil pok podoben eksploziji ročne bombe, morala. Prav tako znanstveniki nimajo odgovora na vprašanje, zakaj je v vesolju več materije kot antimaterije (snov, sestavljena iz tistih antidelcev, ki sestavljajo običajno snov). Če je do poka res prišlo, potem bi pričakovali, da bi po njem nastala enaka količina materije in antimaterije, te pa v vesolju skorajda ni.

Teorija velikega poka vsebuje torej še veliko vprašanj, na katera bodo morali odgovoriti znanstveniki. **D**

Pomen fotonov

Sevanje kozmičnega ozadja so fotoni, ki naj bi prihajali do Zemlje neposredno iz konca dobe jeder, ko je bilo vesolje staro okoli 300.000 let. Zanimivo pri tem je, da za opazovanje teh fotonov sploh ne potrebujemo zelo močnega teleskopa, ampak jih je mogoče zaznati celo z običajno televizijsko anteno. Če televizijski sprejemnik, ki je priključen na običajno anteno, nastavimo na kanal, kjer ni nobenega programa, lahko na zaslonu opazimo **statično »sneženje«**. En odstotek tega sneženja naj bi bil posledica fotonov sevanja kozmičnega ozadja, ki je nastalo v času, ko je bilo vesolje staro 300.000 let. Če torej na televiziji ne najdete nobenega programa, ki bi vam bil všeč, si lahko omislite prenos dogajanja v vesolju izpred 14,7 milijarde let.

Kakšno bo vreme čez 6 dni?

Vremenska napoved za 6 dni vnaprej!

Prva slovenska televizija s šestdnevno vremensko napovedjo.

Info TV je slovenska televizija, ki celodnevno predvaja poročila vsakih 15 minut. V naših informativnih oddajah lahko spremljate tako dogajanje doma kot po svetu. Info TV lahko sprejemate samo preko kablinskih sistemov. Program je popolnoma brezplačen. Za več informacij pokličite vašega kablanskega operaterja.

Vremenska napoved za 6 dni je na sporedu v novicah, ki so 15 minut do in 15 minut čez vsako polno uro. Vremenska napoved "6 dni" najdete tudi na Mobilnetovem mobilnem portalu Planet (Info/Vreme).

Naročnik oglasa Info TV, d.o.o., Novo mesto

Švedi so v sosedskem obračunu postali olimpijski zmagovalci.

Švedom sosedski obračun

Srdjan Kuret, foto: Reuters

En sam niti ne tako slab dan in zlata medalja postane nedosegljiva. To bi lahko rekli za moštvo Finske, ki si že desetletja prizadeva, da bi osvojila tudi lovoriko olimpijskih zmagovalcev.

Edino ta še vedno manjka v njihovih vitrinah. Hokejisti Finske so skozi celotno olimpijsko tekmovanje pokazali najbolj konstantno igro. V veliki finale so se uvrstili s samimi zmagami. Njihovi tekmeci v olimpijskem finalu Švedi nasprotno s svojimi igrami in rezultati niso bili prepričljivi. Vseeno pa so prav v odločilni tekmi zaslužen zmagali

3:2 in že drugič (prvič v Lillehammerju) postali olimpijski prvaki.

Finci in Švedi Dvanajst najboljših reprezentanc iz kvalifikacij se je uvrstilo na olimpijski turnir. Razdeljene so bile v dve skupini. Skupino A so sestavljale ekipe Finske, Švice, Kanade, Češke, Nemčije in Italije, skupino B pa so Slovaška, Rusija, Švedska, ZDA, Kazahstan

in Latvija. Po štiri ekipe iz vsake skupine so se nato uvrstile v izločilne boje. Uvodno tekmovanje je postreglo z dobrim hokejem. Finci so v svoji skupini premagali prav vse tekmece. Švicarje gladko s 5:0, domačine Italijane 6:0, moštvo Češke s 4:2, Kanadčane, olimpijske prvake iz Salt Lake Cityja, z 2:0 in trde Nemce znova z 2:0. Naprej so se uvrstili z impozantno razliko v

zadetkih 19:2. Nato so v četrtfinalu naleteli na finaliste zadnjih iger, moštvo ZDA, kjer so v izjemno napeti tekmi zmagali s 4:3. Polfinale je Fincem prinesel favorita prvenstva ekipo Rusije. V 'šahovski partiji' so povsem nevtralizirali igro ekipe našega starega znanca in sedaj trenerja zbornaje Krikunova ter visoko zmagali s 4:0. S tem so postali glavni favoriti v velikem finalu, ki jim je za nasprotnike namenil že po tradiciji največje tekmece, moštvo sosednje Švedske. Švedi v svojih predstavah sploh niso bili tako uspešni. V predtekmovni skupini B so pristali šele na tretjem mestu z dvema porazoma in razliko v zadetkih 15:12. V prvi tekmi so premagali Kazahstan s 7:2, potem pa katastrofalno izgubili z Rusijo s kar 0:5. Tretji dvoboj so sicer dobili z Latvijo 6:1 in nato četrtega z ZDA tesno 2:1. Potem pa spet hud poraz z odlično Slovaško 0:3. Neprepričljive predstave sicer močnih Švedov so bile hkrati tudi opozorilo drugim, da je na turnirju, kjer morajo moštva do finala odigrati v 10 dneh kar 7 težkih tekem, skoraj nemogoče obdržati formo ves čas na isti ravni. Četrtfinalni dvoboj med Švico in Švedsko je prinesel slednjim prepričljivo zmago 6:2. Polfinale med Švedsko in Češko, ki so ga dobili Švedi kar s 7:3, pa je že nakazal, kako nevarni postajajo Švedi in kako nepredvidljiv bo izid finala.

Napet finale Oboji so se zavedali, da je vse odvisno le od zadnje tekme. Od tega, kako bodo tega dne razpoloženi vratarji in strelci obeh ekip. Čeprav so vsi navajeni naporega ritma, popravnega izpita ni.

Le nekaj dni po tem, ko je na olimpijskem stadionu v Torinu ugasnil olimpijski ogenj, je v Torinu in v rimskem Koloseju zagorel nov, **PARAOLIMPIJSKI**, ki naznanja začetek največjega zimskega tekmovanja športnikov invalidov.

SLOVENSKA NOGOMETNA REPREZENTANCA je sodelovala na turnirju na Cipru. Prvi dan je četa Branka Oblaka z zadetkom debitanta Ljubijankiča ugnala domačo izbrano vrsto. Drugi dan je morala priznati premoč Romunije, ki je bila boljša z 2:0.

Zmagovalec zadnje etape kolesarske Dirke po Kubi je **BORUT BOŽIČ** (Perutina Ptuj). Bil je najhitrejši v ciljnem sprintu glavnine kolesarjev. Skupni zmagovalec dirke je postal domačin Pedro Pablo Perez, za katerega je to že četrta zmaga na tej dirki.

»Verjetno bodo že priprave v Kotorju odločile, ali bomo nadaljevali v smer osmerca. Vsekakor je bil trening v Egiptu zelo dober za vse in to bomo morali zdaj ponoviti,« je dejal trener **MILOŠ JANŠA**, ki upa, da bo imela veslaška flota končno tudi osmerek.

Wayne Gretzky, vodja kanadske ekipe, je dejal, da na olimpijskih turnirjih v izločilnih bojih nosijo igralci na vsaki tekmi podobno psihološko breme kot pri odločilni sedmi tekmi v severnoameriškem sistemu play-offa lige NHL. V velikem skandinavskem finalu so prvi mrežo nasprotnikov zatresli Finci. V 15. minuti prve tretjine je bil uspešen Timonen. V peti minuti nadaljevanja je Švedska izenačila prek Zetterberga, devet minut kasneje pa s strelom Kronwalla prešla

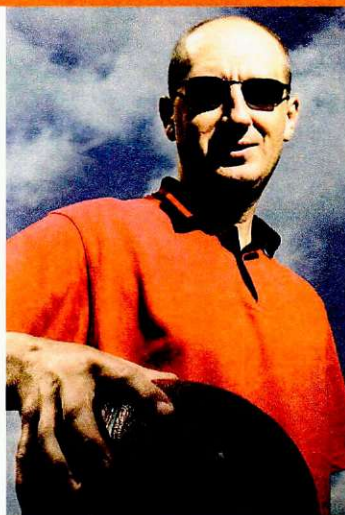
Švedi priigrali napredovanje – izid je bil 5:6. Nekaj podobnega se je zgodilo Švedski pred tridesetimi leti. Tokrat so Finci brez vratarja in s šestim igralcem v polju v zadnji minuti kar nekajkrat zelo nevarno ogrozili švedskega vratarja. Vendar so Švedi vzdržali. Stavili so na svoje izjemne talente, kot so Forsberg, Sundin, Alfredsson, Axelson, Modin, Sedin, Zetterberg in drugi, vsi igralci v ligi NHL. Finska pa se je vseeno lahko pohvalila z izjemno predstavo. »Leteči Finci« so kljub bolečemu porazu svoj sloves tudi tokrat upravičili.

Niitymaki, najboljši igralec prvenstva

v vodstvo. Dobro minuto kasneje je bil izid spet izenačen, švedskega vratarja je premagal Peltonen. V prvi minuti zadnje tretjine pa je odločilni zadetek za zmago treh kron dosegel Lidstrom. Vseeno tisti finski ljubitelji hokeja, ki poznajo zgodovino medsebojnih obračunov teh dveh skandinavskih držav, do konca niso izgubili upanja. Finsko-švedski dvoboji so namreč znani po presenetljivih obratih. Finski navijači se tako še vedno spominjajo svetovnega prvenstva leta 2002. Takrat so vodili že s 3:0, v zadnji tretjini pa so jim Švedi nasuli kar pet golov. Leto kasneje se je zgodba ponovila, in to pred domačim občinstvom v Helsinkih. Po vodstvu s 5:1 v četrtfinalu svetovnega prvenstva so si

Najboljši je bil Niitymaki Mednarodna hokejska zveza (IIHF) je za najboljšega vratarja in najkoristnejšega igralca turnirja izbrala Finca Niitymakija, najboljši branilec je Šved Joensson, najboljši napadalec pa tudi Finec Selanne, ki je bil s šestimi zadetki in štirimi podajami tudi najboljši strelec olimpijskega turnirja. V najboljšo hokejsko postavo ZOI 2006 so novinarji izbrali štiri Fince: vratarja Niitymakija, branilca Timonena ter napadalca Koivuja in Selanneja. Ob njih sta mesto v moštvu All-Stars dobila še švedski branilec Lidstrom in ruski napadalec Ovečkin. Vse te in še večino drugih igralcev, udeležencev 20. ZOI v Torinu, pa je že 28. februarja, le slaba dva dni po koncu iger, čakalo nadaljevanje lige NHL in brez počitka se bodo usmerjali k novim dosežkom. Na ženskem hokejskem turnirju je zmagala Kanada, ki je v finalu premagala Švedsko s 4:1, tretje so bile Američanke, ki so v dvoboju za bronasto kolajno premagale Finke s 4:0.

Hokejska folklor

Esad Babačić

Vse kaže, da bomo letos prikrajšani za edini finale, ki v našem klubskem hokeju sploh kaj šteje.

ZM Olimpija vendarle ni bila dorasla nalogi, ki si jo je zadala pred začetkom sezone. Novemu strategu zeleno-belih očitno ni uspelo dovolj motivirati fantov, ki so se tudi tokrat opekli na nesrečni Slaviji. Klub iz Zaloga je nekakšen znanilec nesreče, ki se že dolga leta kopiči pred očmi hokejskih navdušencev. Seveda je za to še najmanj kriv.

Če bi bili Založani konkurenčno moštvo, ki lahko poseže po naslovu, zadeva ne bi bila tako travmatična. Tako pa je razumljivo, da finale, ki se konča s 4:1 v zmagah, ne more pritegniti prave pozornosti. Še sreča, da bodo gorenjski ljubitelji hokeja hodili tudi na tekme v Ljubljano, še posebej če bodo te v Tivoliju. Dvorana v Zalogu je premajhna, da bi sprejela navijače obeh klubov in vse tiste ljubitelje hokeja, ki si bodo želeli videti kvalitetno igro. Žal je slednjih zaradi zdrah v zadnjih letih vse manj in prav nič ne kaže, da bo kmalu bolje.

Prav smešno je, kako se vsi oklepamo velikega derbija, kot da je to edina rešitev za vse težave, ki jih je iz leta v leto več. Kot da bi celo sezono čakali na sklepni piknik, na katerem se vse skupaj pozabi za eno leto. Takšna amnezija je očitno pogodu tistim, ki imajo od hokeja še vedno kakšno korist. Najhuje pri vsem pa je, da brez folklorne preprosto ne gre. Jesenice še vedno živijo za hokej in vsaka zmaga nad večnimi tekmeči je za železarje poseben užitek. Blišč in beda našega hokeja se meri v številu derbijev, ki so bili zaščitni znak najbolj slovenskega kolektivnega športa že v rajni Jugoslaviji. V nasprotju z nogometom je prav tradicija tista, ki ta šport rešuje pred popolnim propadom. Tudi letos je bilo na derbiju v rednem delu po 3.000 in več navijačev. Žal veljajo te številke le za Jesenice, medtem ko je Tivoli še naprej bolj ali manj prazen. Vsi smo si želeli, da bi Brodnik naredil konec apatiji, a se to žal ni zgodilo. Najhuje pri vsem je, da si Jesenice obetajo nastopanje v avstrijski ligi, kjer bi lahko veliko bolje unovčili svojo kvaliteto. Če bi šla za njimi še Olimpija, bi to pomenilo konec domačega državnega prvenstva, ki že tako ali tako vegetira. Največ bi spet dobili »železarji«, ki so precej bolj navezani na ta šport, kar je tudi razumljivo. Pod Rožnikom se bodo morali najprej dogovoriti, kdo stanuje v ledeni dvorani, šele nato se bo lahko začelo resno delo.

Na dvoranskem svetovnem prvenstvu v Moskvi bo nastopila le **ČETVERICA SLOVENSkih ATLETov**. Slovenske barve bodo zastopali Matic Osovnikar (60 m), Marko Bratož (60 m), Miro Vodovnik (suvanje krogle) in Sonja Roman (1500 m).

Nekoliko prej, kot si je želel, se od poklicne športne poti poslavlja **JURE KOŠIR**. Slovenski alpski smučar je v svoji karieri doživel številne vzpone in padce. Vrhunec so bile olimpijske igre v Lillehammerju leta 1994, kjer je osvojil bronasto medaljo.

Wanted

PLUT, Silvo

2005/12698 PLUT SILVO

Legal Status

Present family name: **PLUT**
 Forename: **SILVO**
 Sex: **MALE**
 Date of birth: **29 May 1968 (37 years old)**
 Place of birth: **NOVO MESTO, Slovenia**
 Language spoken: **SLOVENE**
 Nationality: **Slovenia**

Offences

Offences: **ARMED ROBBERY COMPLICITY, CRIMES AGAINST PROPERTY COMPLICITY, FIREARMS AMMUNITIONS, MURDER ATTEMPT, MURDER COMPLICITY**
 Arrest Warrant Issued by: **NIS / Serbia and Montenegro**

IF YOU HAVE ANY INFORMATION CONTACT

YOUR NATIONAL OR LOCAL POLICE

@ GENERAL SECRETARIAT OF INTERPOL fugitives@interpol.int

©Interpol, 3 March 2006.

Trpi v samici, trpi v skupni celici.*Enkrat so ga premlatili, enkrat se je porezal sam.*

Kaj narediti s Plutom?

Bogdan Sajovic

Domnevni trojni morilec Silvo Plut menda hudo trpi v zaporu. V skupni celici ga mlatijo, v samici se reže. Očitno gre za zbujanje usmiljenja, naša sodišča pa so v primeru morilcev v takih primerih kar precej mehka.

Čeprav so zadnji žrtev Silva Pluta že pokopali, je morilec še vedno dnevno na prvih straneh naših medijev. Najprej zaradi incidenta v zaporniški celici. Pluta so namreč po aretaciji namestili v skupno celico zapora na Povšetovi. Tam se je nanj spravila skupina zapornikov in ga premlatila. Kriminalci imajo namreč svoj častni kodeks in spolni iztirjenci so v njihovih vrstah na najnižji stopnji. Pretepenega Pluta so odpeljali v Klinični center, a so ga hitro spustili. Udarci, ki jih je dobil, so bili namreč v približno enakem

rangu, kot jih dobi vsak mladoletnik, ki zvečer naleti na poulično tolpo, ki si zaželi njegov mobilni telefon. Zaradi Pluta pa je prezgodnja upokojitev doletela direktorico zapora na Povšetovi. Zagrešila je namreč napako, saj bi morala vedeti, da je namestitev Pluta v skupne celice tvegano dejanje. Zaman se je izgovarjala, da bi bila tudi namestitev v samico tvegana, saj bi lahko poskusil storiti samomor, in da je bil Plut nedavno skoraj osem mesecev v skupni celici, pa se mu ni nič zgodilo. Po namestitvi v samico se je Plut z britvico porezal po roki. Menda so bile rane le površinske in celo sam naj bi bil obvestil stražarja, da se je porezal. Težko bi torej govorili o samomoru, saj Plut glede na izkušnje očitno dobro ve, kam in kako je treba zarezati, da je rana usodna, in kam, da ni. Znova so ga odpeljali v Klinični center in prav hitro spet odpustili.

Očitno gre za zbujanje usmiljenja, kar se je Plutu do sedaj že obrestovalo. Leta 1990, potem ko je poskusil posiliti in je zabodel svojo nekdanjo sošolko Marjanco Matjašič, je bil pri 22 letih obsojen na dvajset let zapora. Višje sodišče je našlo običajne olajševalne okoliščine, težko mladost (v kateri naj bi bil poskušal posiliti še neko drugo dekle), dejstvo, da je mlad in da je postal pred nekaj tedni sirota. Kazen mu je bila spremenjena v petnajst let, kasneje pa so ga predčasno izpustili iz zapora.

Milostni do morilcev Težka mladost na splošno gane višje sodnike, kadar gre za morilce. Tako ali drugače najdejo najrazličnejše olajševalne okoliščine, da jim zmanjšajo kazni; tri najpogostejše so nekaznovanost (ali bi moral kot mladostnik že pobiti nekaj ljudi), težka mladost, pravzaprav mladost

na splošno. Pred časom so s trinajst let na enajst pomilostili narkomana, ki je v Ljubljani na Jamovi do smrti mučil soseda, da bi izvedel, kje skriva denar. S trinajst na deset let je bil pomiloščen mojster borilnih veščin, ki je žrtvi, ki bi mu bila lahko oče, z udarci spremenil glavo v kašo. Tridesetletnik, ki je v Trbovljah svojemu spečemu očetu zasedil sekiro v glavo, pa je na višjem sodišču dobil štirinajst let zapora namesto trideset, kot mu jih je prisodilo prvostopenjsko sodišče.

Kaj zdaj narediti s Plutom po vseh teh peripetijah v priporu? Najbrž psihično trpi, ker naj bi se mu bila zadnja žrtev sama vrgla na nož. Trpi v skupni celici, ker ga mlatijo sozaporniki, trpi v samici in se reže sam. Hišni pripor ne pride v poštev, v zemljanko, ker je živ, ne morejo dostaviti pošte, saj nima hišne številke. Ga bodo izpustili, da mu bo spet kdo padel na nož? **D**

Umrl pod plazom

V nedeljo sta turna smučarja kljub slabemu vremenu odšla na Viševnik. Sprožil se je plaz in pokopal 28-letnika iz Kranja.

Vremenoslovci so ves prejšnji teden napovedovali, da bo ob koncu tedna močno snežilo. Tako je v nedeljo sneg ne le pri nas, ampak po vsej Evropi povzročil pravi prometni kaos. Na tleh so ostajala letala, ceste so bile skoraj neprevozne, marsikateri manjši kraj je bil začasno odrezan od sveta. V Sloveniji je na srečo v snežnem meteu pokala le pločevina, tako da mrtvih zaradi snega na cestah ni bilo. Na žalost pa je prišlo do smrtne žrtve v gorah, ko je plaz zasul smučarja.

V nedeljo dopoldne sta se 28-letni Kranjčan in dvajset let starejši Ljubljčan s smučmi odpravila na 2050 metrov visoki Viševnik nad Rudnim poljem. Zaljubljenca v turno smuko sta se odpravila

v gore, čeprav je bilo napovedano slabo vreme. Na srečo se takšno izzivanje narave navadno dokaj srečno razplete, v nedeljo pa ni bilo tako. Okoli poldneva se je sprožil plaz in zdrvel po pobočju. Približno trideset metrov široka in osemdeset metrov dolga snežna gmeta je pod seboj pokopala kranjskega smučarja. Njegov kolega je imel več sreče in je ostal na vrhu plazu. Takoj je poklical na pomoč, vendar je trajalo nekaj časa, da so reševalci prišli do kraja nesreče, in prav tako nekaj časa, da so ponesrečenega smučarja odkopali. Na žalost je bilo prepozno, Kranjčan se je pod plazom zadušil. Tragedija je opozorilo, da v neugodnih razmerah ne smemo izzivati sreče. B. S.

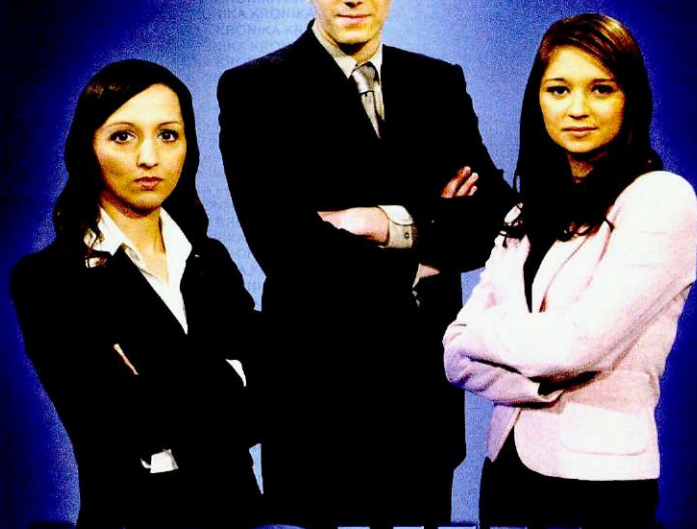

RAZIŠTOLIL SE JE Niso še znani razlogi, zakaj se je v Knežjih Njivah okoli pol desete zvečer razpištobil 39-letni domačin, in to dobesedno. Na dan je namreč potegnil pištolo in sosedom, gre za ženske, stare 23, 26 in 63 let, ter 72-letnega moškega, dejal, da jih bo pobil. Nato je prešel od besed k dejanjem in v sosedovo hišo, predvsem v vrata in okna, sprožil kakšnih dvajset strel, a na srečo ni nikogar zadel. Pobesnelega strelca je obvladala policijska patrulja, mu zasegla pištolo in ga priprla, nato pa izročila preiskovalnemu sodniku. Morda mu bo »pištolo-ro« pojasnil, s čim so se mu zamerili sosedje.

MILIJON ZA OBLEKO V razstavnem prostoru na Šaleški v Velenju so ljudje vzdihovali nad tam razstavljeno rdečo obleko, pošito s kristali. Vzdihovali niso le nad lepoto obleke, ampak tudi nad ceno, saj jo je prodajalec cenil na milijon tolarjev. Večini Slovencev vsekar nedosegljiva cena, očitno pa obstajajo tudi takšni, ki si tako drago obleko lahko privoščijo. Med to manjšino državljanov zagotovo ne sodi neznanec, ki mu je uspelo dragotino suniti iz razstavnega prostora. Vprašanje je le, kaj bo zdaj z njo. Prodajal jo bo težko, razkazovati v njej pa se tudi ne bo mogel, vsaj prav dolgo ne, razen če paradira samo pred ogle dalom v svojem stanovanju.

vsak delavnik
18.00
(pon-pet)

KRONIKA

osrednja informativna oddaja

Tv program RTS lahko spremljate preko oddajnikov na Mestnem hribu in Bobu, ter preko kabelskih sistemov na kanalih: S 9 (Maribor in okolica), K 09 (Plju), K 35 (Celje in okolica), K 87 in S 9 (Ljubljanski kabel (Ljubljana in okolica), S 21 (Murska sobota))

ELEKTROPROM

EVJ
ELEKTROPROM d.o.o.
Loke pri Zagorju 22
1412 KISOVEC
tel.: 03 56 57 150
fax: 03 56 71 488
www.elektroprom.si

- elektroinstalacije
- centralne kurjave, vodovod, plinske instalacije
- projektiranje strojnih in elektro instalacij in geodetske storitve
- kabelsko komunikacijski sistemi
- trgovina EVJ CENTER
- lokalna televizija ETV
- tiskana vezja
- grafitne ščetke
- delovni stroji in nizke gradnje
- bar SEDMICA

RADIO ŠTAJERSKI VAL

prijateljstvo

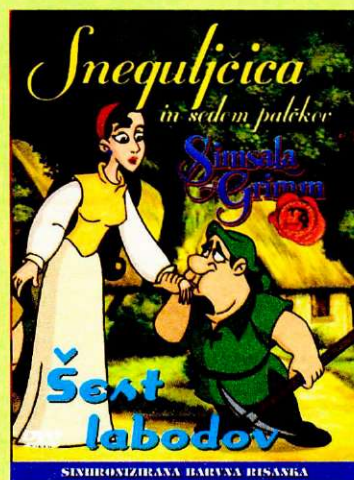
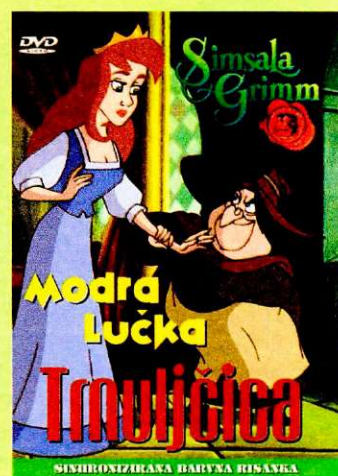
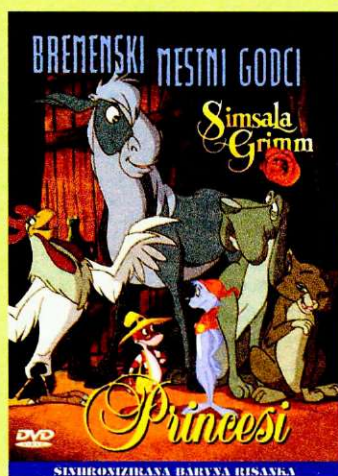
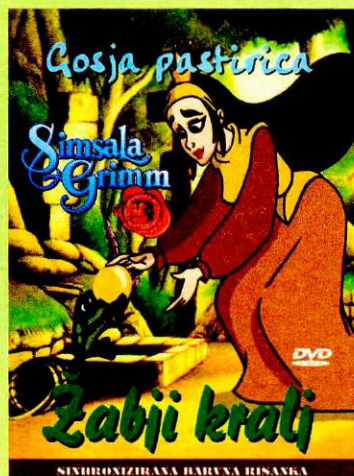
bližina

domišljija

RADIO JE UHO, S KATERIM SLIŠIMO SVET!

POMLADNA ZBIRKA PRAVLJIC

VSAK PONEDELJEK DVD OB NAKUPU VEČERA ZA SAMO 990 SIT (4,13 EUR)

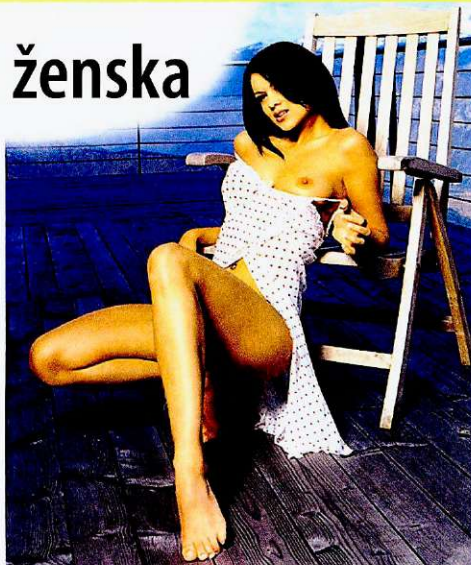
ČZP Večer, d.d., 2504 Maribor

PO DVE RISANKI NA VSAKEM DVD

(Rezervna) sanjska ženska

Kmalu bomo priče eni najbolj razvpitih pa tudi najbolj romantičnih sag letošnje pomladi. Sanjska ženska v resničnostnem šovu bo Nina Osenar. Črno lasa in nasmejana 22-letna lepota iz Kamnika, ki je svoje čare in samozavest v javnosti že pokazala kot mis Hawaiian Tropic in Playbojevo dekle marca 2005. Dejstvo, da je Nina vesoljni Sloveniji že pokazala vse, kar je mogoče, lahko pomeni, da si bodo mladeniči bolj kot njeno srce želeli njeno telo ali pa da bo (brez tančice skrivnostnosti, kaj se skriva pod obleko) manj zanimiva.

Televizijski šov se bo začel 17. marca in bo trajal 11 petkovih večerov, ko bodo gledalci priče takšnim in drugačnim dogodivščinam, spletkam, pogledom, iskricam ... V prvih treh oddajah bodo gledalci spoznali tudi Katarino Hrestak, prvotno izbranko šova, ki pa se je tik pred snemanjem zaljubila in našla moškega svojih sanj. Za Nino bo tako izbrala 12 sanjskih kandidatov od 20, samovšečna Nina pa bo potem razvnela strasti. V nekaj tednih bo spoznala različne mladeniče, se z njimi zabavala, jih vodila na zanimive zmenke po raznih krajih Slovenije. Morda se bo komu izmed njih pustila zvabiti tudi v kakšen bolj odmaknjen kotiček. Izbira, koga in kdaj bo po-

Iz Playbojeve v sanjsko ...

vabila na zmenek, je le njena. In ker domišljija nima meja, bodo zmenki s sanjsko žensko zares sanjski, moške pa bo na poti do svojega srca vodila prek mnogih preizkušenj in nalog.

Na koncu posameznih oddaj bo v obredu z vrtnicami razkrila, kdo še lahko upa na njeno ljubezen in kateri od moških je v bitki za njeno naklonjenost potegnil krajši konec. Kandidati, ki njenih pričakovanj ne bodo izpolnili, bodo odhajali domov – nekateri z olajšanjem, drugi s strtim srcem.

Ata Psiho in mama Fizika

Lovro Kastelic

Rumeni časopis si je v dirki za čim večjo branost izposodil tudi našo najboljšo alpsko smučarko zadnjih let. Najprej je poslal v javnost zgodbo, v kateri naj bi bila Tina Maze z dušo in telesom ogrela svojega trenerja Janeza Slivnika, potem so pokazali nudistične fotografije s Tino v glavni vlogi, za konec pa naj bi naša najboljša smučarka popolnoma obnorela Ivico Kostelića. Tina Maze je vse to kategorično zanikala in se posledično distancirala od medijev. Več kot očitno ji je ta »rumena« izkušnja porušila tudi olimpijsko formo. Čedalje očitnejša nesproščenost je botrovala psihofizični neuravnoteženosti. Ata Psiho in mama Fizika sta se v Tininem primeru ločila, razšla.

Psihofizično... Ta pridevniška zloženka je bila v času olimpijskih iger vsekakor ključnega pomena in soodločujoči dejavnik pri končnih zmagah in porazih. Svoji sestavini je preobračala po nenapisanih pravilih, se prepuščala vremenskim vplivom, usodnim trenutkom, sreči, tudi teoriji je odklenalo že po prvih metrih. Zdaj je bila pomembnejša telesna priprava, zdaj psihološka; če je odpovala glava, tudi vrhunsko pripravljeno telo ni zmoglo ničesar, in obratno. Trenerji in tekmovalci so morali pred največjim športnim dogodkom tankočutno slalomirati med skritimi željami, dejanskim stanjem, možnostmi in priložnostmi. Nekaterim se sestavljenka (olimpijske sanje) ni izšla, nekaterim se še bo, nekaterim pa se žal ne bo nikoli.

Toda v tej nepredvidljivosti tiči tudi najintrigantnejši čar športnih bojev, še posebej olimpijskih. Če bi bili namreč obe sestavini pridevniške zloženke psihofizično izmerljivi, potem bi bili športni boji skrajno dolgočasni, predvidljivi in nezanimivi. Reporterska grla si ne bi tedaj niti drznila pomisliti na vselej vznemirljiva olimpijska presenečenja. Ne nazadnje pa: ali menite, da v prihodnosti klonirano (predvidljivo) človeštvo čaka zanimiv konec?

Tini Maze zato priporočam, naj začne uživati in naj bo samozavestnejša. Tudi zvezdnike iz drugih držav rumeni mediji precej najedajo. Še več: drugod je to vmešavanje še brutalnejše kot pri nas. Družina Kostelić, ki je v imenu hrvaškega naroda znova zbirala olimpijska odličja, bi zagotovo raje služila slovenskim rumenim medijem kot pa hrvaškimi, ki ne zmorejo izskočiti iz svoje nogometne kože. Na zagrebški ulici je bilo mogoče slišati tudi tole: »Kaj menite o naši Janici? – Joj, fenomenalno, kaj bi dali, da bi bilo tudi v nogometu podobno!« Ob njeni kombinacijski zmagi pa: »Ali ste noseči?« Janica je odvrnila: »Pričakujem dvojčka!«

Yogurtova nova zasedba

Potem ko sta skupino Yogurt zapustila pevkina in bobnar, se je skupina predstavila v novi sestavi. V njej sta ostala prvotni basist Danijel in kitarist Marko, ki je tudi večinski avtor in idejni vodja. Leta 2003 je dotedanjo pevko Vesno nasledila Nina, z njenim prihodom pa so se začele priprave na snemanje albuma ElektriKA, ki so ga za Menart Records izdali marca 2005. Novembrsko peto obletnico skupine je zaznamoval Ninin odhod in razpis avdicije za novo pevko, na katerega se je prijavilo kar 54 deklet iz vse Slovenije, med njimi je

Skupina Yogurt neutrudno poje naprej ...

izstopala mlada Mirna, ki je vse prepričala s svojim petjem in suverenim nastopom. Bobnarja Aleša je zamenjal Denis. Spremenjena zasedba je posnela novo različico skladbe Hočem te, ki so jo že predstavili poslušalcem.

Akcija je bila uspešna!

Hrana za Malgaše

Da se v Slovenkah in Slovencih skrivata dobrota in posluš za pomoči potrebne, je dokazala akcija Drobiž za riž, ki jo je organiziral Radio Ognjišče pod vodstvom Jureta Seška. V hranilniku se je namreč nabralo 40.492.000 tolarjev, ki bodo poskušali lajšati stisko ljudi na Madagaskarju. »Potrebe v misijonskem svetu so ogromne, to vemo vsi. Čut ljudi v Sloveniji za misijone je lepo razvit, na to prepričanje se naslanjajo mnoge dobrodelne akcije. Tudi naša!« Priljubljeni voditelj ni mogel skriti veselja ob zbrani vsoti. Zahvalil se je Nuši Derenda, Matiji Veninški in Zezu Rakotoju in godbi Lukovica, ki so oblikovali glasbeni program, pokroviteljem (Pivovarni Union, Mlekarni Celeia in turistični agenciji Globtour), Gostinskemu podjetju Trojane, Zavodu sv. Stanislava in premnogim prostovoljcem.

Pidovski baroni

Magična gledalka

Kadar gledam tebe, se to konča na dva načina: ali me program navduši ali pa razočara. Tretja možnost pa je, da sem razočarana nad lastno naivnostjo.

In tokrat se mi je ob gledanju oddaje Tarča z Lidijo Hren (pustni torek ob 20. uri; smo bili državljani s certifikati v pidih videti kot šeme?) zgodila prav ta, tretja možnost. Vendar naj ne bo narobe razumljeno. Voditeljica in oba njena sodelavca novinarja (Dare Hribnik in Borut Janc) so bili zares izvrstni, še vedno dovolj razumljivi, nazorni, prispevki kronološko narejeni, pojasnjevalni, tako da smo tudi ne-ekonomisti lahko sledili.

Tema oddaje so bili mali delničarji in prikaz njihove kalvarije, ko jih je v roke dobila t. i. pidovska elita. Začetek oddaje je bil izjemen. Najprej sta se Hrenova in Darko Horvat (pidovski baron iz Active) dogovorila, kdo bo vodil oddajo. Medtem ko je Horvat predlagal, o čem bi se po njegovo morali v oddaji pogovarjati in kaj naj bi goste spraševali, je imela voditeljica ravno dovolj časa, da je gladko dejala: »Jaz sem plačana za to, da vodim to oddajo!« Hvala bogu, da še kdo na nacionalki ve, zakaj je tam in kdaj je treba stati strumno, z zravnano hrbtenico.

Sledil je nazoren duel, iz katerega je bilo takoj jasno, kako kratko s(m)o potegnili mali delničarji. Hrenova je v studio pripeljala uglednega profesorja dr. Svetličiča, ki je povedal, kako na skupščinah Aktivne delničarjev običajno niti pravega trenutka za svoje oglašanje ne najde, kaj šele da bi bila kakšna druga večja korist od njegovega sedenja na njih. Dokumentov o poslovanju si ne sme niti fotokopirati, poslovnika (!) pa ne more dobiti, ker mu ga uprava ne da, tako da se niti s svojimi pravicami in postopkovnimi možnostmi ne more seznaniti. In Darko Horvat, ki je stal zraven njega, na njegove ugotovitve sploh

ni reagiral. On je zdaj že 4 leta v tujini in ga neki Svetličič očitno ne zanima. Čeprav se mi zdi, da se v Aktivni prav nič ne zgodi brez Horvatove vednosti ne glede na to, ali je on v tujini ali kot pidovski baron na domačem kavču.

V prispevku, ki je s puščicami in kvadrati pojasnjeval, kako je pravzaprav prišlo do privatizacije pidov, kakšne mreže so vzpostavili in kako so izigrali male delničarje, ključnih baronov ni bilo slišati. Bili so na počitnicah ali pa so se novinarjem izmikali, da ne bi bili deležni kakšnih neprijetnih vprašanj. Od gospodov Gantarja, Valanta, Laha smo lahko videli le fotografije. V primerjavi z njimi je bil sicer Darko Horvat, ki je zbral pogum in prišel celo v studio (ne verjamem, da ni vedel, kaj ga v oddaji čaka), pravi heroj. Na njegov račun oz. račun direktorjev holdingov je bilo veliko slišati. Recimo, da v pravnih sporih mali delničarji nimajo nobenih možnosti, ker so finančno prešibki v bitki z velikimi korporacijami. Da recimo zakon ni predvideval nobene sankcije, zato agencija tudi ni ukrepala. No, vrhunec oddaje pa je bil prikaz, kako je politična elita v prejšnjem mandatu popustila pod lobističnimi pritiski in kaj vse se je z zakonom, ki bi varoval male delničarje, počelo, katera proceduralna

sredstva so se uporabila, da ne bi bil sprejet. T. i. Mramorjev zakon je bil obsojen na neuspeh, ker je LDS popustila lobističnim pritiskom. Gostje so se vprašanju, ali je bilo to naključje, pomenljivo izognili. Na koncu oddaje mi je občutek o lastni naivnosti za malenkost olajšala voditeljica, ki je Horvata vprašala, ali je lobiral in ali je koga plačeval (beri podkupil). »Jaz ne,« ji je odgovoril. Je kdo pričakoval drugačen odgovor? **D**

HOROSKOP

Oven
21.3.-20.4.

Kaj naj bi delali v sredo in četrtek? Čim manj. Sprostite se v svojih lastnih mislih. Konec tedna si omislite kaj razburljivega in zabavali se boste kakor že dolgo ne. Potprežljivi boste morali biti v ponedeljek in torek.

Bik
21.4.-21.5.

Vaši prijatelji so neverjetni ljudje in radi vam bodo pomagali. Če vas kaj mori, bo to najpozneje do petka prišlo na dan. Kar zadeva denar, bo nekaj krize, vendar boste vse nadomestili. Nihče vam ne bo mogel do živga.

Dvojčka
22.5.-21.6.

Veliko vprašanj se je pojavilo glede vaše kariere – čas je, da začnete razmišljati malo drugače in se poženete na lov za dobro službo. Kmalu se vam bo pokazala na obzorju. Z nasmehom na ustnicah boste uživali svojo zmago.

Rak
22.6.-21.7.

Premišljevanj vam ne bo zmanjkalo – saj se okoli vas dogaja veliko lepega in predvsem zanimivega. Petek bo prinesel s seboj še posebej dobro novico, ki se je boste iskreno razveselili. Bodite dobre volje ves konec tedna.

Lev
22.7.-21.8.

Vaš občutek vas nikoli ne bo izdal. Vse, kar čutite, je tudi res. Ne pustite se zmešati in si uredite misli – pomislite in naredite načrt o tem, kako boste reagirali, če vas kdo kaj vpraša. Zelo dobro bo za vas, če se pogovorite še s kom.

Devica
22.8.-21.9.

Nikoli ne boste vedeli, kaj se dogaja v duši človeka, če vam sam ne pove. Pomislite, mogoče bi bilo dobro, če bi nekomu prisluhnili. Našli boste nekoga, s katerim se boste lahko stoodstotno posvetovali o vsem, kar vas teži.

Tehtnica
22.9.-22.10.

Medtem ko se ukvarjate z milijonom drugih stvari, pazite tudi na svojo bližnjo okolico. Morda bi bilo prav, če bi pokazali tudi svojim prijateljem vse, kar opazite lepega. Petek bo čudovit ali pa grozen, odvisno od vas in vaših odločitev.

Škorpion
23.10.-21.11.

Dva dni v tednu se boste počutili prav sanjsko, še posebej ker se bo uresničilo nekaj, nad čimer ste že zdavnaj obupali. Tisti, ki boste imeli ta teden razgovor za službo, se pripravite na kakšno nenavadno vprašanje.

Strelec
22.11.-20.12.

Medtem ko boste poslušali zgodbo iz preteklosti, se utegnejo zgoditi pomembne stvari. Zahtevajte, da vas z njimi seznanijo čim prej. Zahteve neke osebe se vam bodo zdele prevelike in se boste umaknili iz igre. Poskrbite zase tako, da boste zadovoljni.

Kozorog
21.12.-19.1.

Imate veliko priložnosti, da bi se izrazili. Poiščite za to kakšno novo taktiko. Pogovorite se s kom od domačih – zagotovo boste dobili idejo. Preživite konec tedna z osebo, ki vam je blizu, in ji povejte, kaj v resnici čutite.

Vodnar
20.1.-18.2.

Nenadoma si tudi vi želite veliko potrpljenja s starni svoje okolice. To bo precej težko doseči, saj ste z nekaterimi stvarmi zelo dolgo odlašali. Po drugi strani pa boste odkrili svet, ki je precej drugačen od vašega in zato zelo zanimiv.

Ribi
19.2.-20.3.

Del vas si želi daljšega odmora, vendar pa premislite, ali je za to pravi čas. Pomlad, ki je nikakor noče biti, že močno pogrešate – pa ne samo vi. S svojim partnerjem si ustvarite vsaj čustveno pomlad, če že ni dejanske.

28 založb in skoraj 400 knjižnih naslovov

KNJIZNI KLUB
Samorog

*Velike misli,
dogodki in osebnosti preteklosti,
žive teme sedanjosti,
literarni junaki in njihove zgodbe,
pesniške širine duha in
pravljicična obzorja sveta.*

Kot član kluba nimate nobenih obveznosti v klubu

Knjižni klub Samorog, Dalmatinova 1, 1000 Ljubljana, telefon: 01 433 43 06,
e-pošta: knjizni.klub@samorog.com, spleti: www.samorog.com

28 založb in skoraj 400 knjižnih naslovov				SESTAVIL: MIRAN ERCEG								GESLO	ROMAN CLAUDA ANETA	HIŠNI DUHOVI PRI RIMLJANIH	ZAPORNIK, JETNIK	MOČEN TOK VODE (KNJIŽNO)	DEMOKRACIJA	
KNJIZNI KLUB Samorog Velike misli, dogodki in osebnosti preteklosti, žive teme sedanjosti, literarni junaki in njihove zgodbe, pesniške širine duha in pravljična obzorja sveta.				USTREŽLJIV CLOVEK												STARO-KITAJSKA UTEŽNA ENOTA		
				NAJVIŠJA GORA V TURČIJI														
				VRSTA INJEKCIJE														
				RAZUM, PAMET														
Kot član kluba nimate nobenih obveznosti v klubu				KOSITER							TONE KUNTNER							
				MESTO V INDIJI									NEM. UMETNIK TEORETIK					NADZEMNI DELI REPE
DEMOKRACIJA	APOSTOLSKO POSLANSTVO	IZDELEK IZ TESTA Z NADEVOM	ARIJANSTVO	DEMOKRACIJA	MOČVIRSKA RASTLINA	EMIL ADAMIČ	LUKA V JORDANIJI								NABIRALEC KORENIN	KNJIŽEVNICA ČERNEJEVA		
EDEN OD STARŠEV, OČE				SORTA HRUŠKE							INKOVSKI POGLAVAR							
VRSTA POVRTNINE				MORSKI RAK							MESTECE OB TEMZI (IZ CRK NETO)							
AFRIŠKA ANTILOPA						GRAFIK JUSTIN					JANEZ LOGAR	SEDMA GRŠKA CRKA	RAFKO IRGOLIČ					
FILMSKA ZVEZDA					RUŠEVEC (NAREČNO)													
					KENAN EVREN													
DRŽALO ZA ROKOPISE								MOSTOVŽ, POMOL, BALKON										
IGRALKA IN PEVKA MARKO-VICEVA								NEMŠKI NEVROLOG (WILHELM HEINRICH)	LUKA V IZRAELU	RELI VOZNIK VATANEN	INDUSTRIJSKA RASTLINA					STARO-ŽIDOVSKI KRALJ		
AMERIŠKA IGRALKA MINNELIJEVA					NAJVIŠJI VZOR							GLAVNI ŠTEVNIK						
					OLGA REMS							NATAŠA DOLENC						
NAJVIŠJI VRH PIRENEJCEV						DRŽAVA V ZDA												
KRAJ V ČRNI GORI (IZ CRK MARTI)						DEMOKRACIJA	ZASTAVA											

Rešitev prejšnje križanke

FARANI, IRITIS, LASAN,
IGALO, PORA, ČN,
NAT, AVSTRALIJA, TRI,
NATEZANJE, MAST,
ARAKAN, ABLA, AA, SIN,
VRT, RURIK, TAI, UREDNIK,
ACS, DAVO, NAPA, ZILE, VI,
ŽAREK, AJANT, MARADONA,
AVAL, ANA, ASAD

Nagrajenci 8. številke

- 1. nagrada:** IVANA ZLATKA CENCEN,
Heroja Staneta 2, 3310
- 2. nagrada:** JOŽI BREGAR,
Černetova 7, 1000 Ljubljana
- 3. nagrada:** JUDITA GABRIJELČIČ,
Gestrinova 1, 1000 Ljubljana

Dobitnikom čestitamo in jih hkrati prosimo,
da nam pošljejo svojo davčno številko.

Nagrade

- 1. nagrada:** bon v vrednosti 7.000,00 tolarjev za nakup knjige Nove revije iz knjižnega kluba Samorog
- 2. nagrada:** bon v vrednosti 5.000,00 tolarjev za nakup knjige Nove revije iz knjižnega kluba Samorog
- 3. nagrada:** bon v vrednosti 3.000,00 tolarjev za nakup knjige Nove revije iz knjižnega kluba Samorog

Nagradno križanko izrežite
in najpozneje do 16. 3. 2006
pošljite na naš naslov:

Demokracija, p.p. 4315,
1001 Ljubljana,
s pripisom "Nagradna križanka".

VČERAJ, DANES, JUTRI ...

- ▶ **6.3.1475** se je rodil kipar, slikar, arhitekt in pesnik Michelangelo Buonarroti.
- ▶ **6.3.1821** se je začela vstaja za samostojno Grčijo.
- ▶ **6.3.1871** se je v Ljubljani rodil slovenski pravnik, politik in publicist Vladimir Ravnihar.
- ▶ **7.3.1849** je cesar Franc Jožef I. objavil oktroirano marčno ustavo, s katero je bila sprejeta zemljiška odveza z odškodnino.
- ▶ **7.3.1850** se je rodil utemeljitelj in prvi predsednik češkoslovaške republike Tomáš Masaryk.
- ▶ **7.3.1875** se je rodil francoski skladatelj Maurice Ravel. Ko se je seznanil z ameriškim skladateljem Georgeom Gerswinom, ga je ta prosil za nasvete o glasbi. Ravel, ki je bil velik občudovalec ameriškega skladatelja, mu je odgovoril: »Nikar ne poskušajte postati mali Ravel, ko ste lahko veliki Gerswin.«
- ▶ **7.3.1937** je bila po vseslovenski akciji, ki jo je vodil pisatelj Franc Saleški Finžgar, večino denarja pa je zbrala šolska mladina, odkupljena Prešernova rojstna hiša v Vrbi.
- ▶ **8.3.1856** se je rodil italijanski skladatelj Ruggerio Leoncavallo. Njegova najbolj priljubljena opera so Glumači.
- ▶ **8.3.1885** so v Avstro-Ogrski prepovedali delo otrok in uzakonili 11-urni delavnik, nedeljski počitek ter prepovedali nočno delo ženskih in mladoletnih.
- ▶ **8.3.1909** so ameriške socialistke prvič manifestirale za žensko enakopravnost.
- ▶ **8.3.1991** je slovenski parlament sprejel ustavni zakon, po katerem služenje vojaškega roka v JLA ni bilo več obvezno.
- ▶ **9.3.1883** se je v Dolinčah rodil ljubljanski škof dr. Gregorij Rožman.
- ▶ **9.3.1932** se je v Česnjencu pri Slovenski Bistrici rodil sociolog in politik dr. Jože Pučnik.
- ▶ **9.3.1934** se je rodil ruski vesoljec Jurij Aleksejevič Gagarin, ki je prvi obkrožil Zemljo.
- ▶ **10.3.1655** se je v Ljubljani rodil slovenski kronist in zgodovinar Janez Gregor Dolničar.
- ▶ **10.3.1903** se je rodila ameriška novinarka, dramatičarka, političarka in diplomatka Clare Boothe Luce. Ko so jo nekoč vprašali, kaj pravi o tem, da je neki senator prestopil iz republikanske stranke v demokratsko, je rekla: »Kadar koli kakšen republikanec zapusti eno stran dvorane in odide na drugo, se zviša inteligenčni količnik obeh strank.«
- ▶ **10.3.1948** je začel redno izhajati Pavliha, list za pametne Slovence.
- ▶ **11.3.1883** se je v Ljubljani rodil slovenski in hrvaški biolog Boris Zarnik.
- ▶ **11.3.1938** so nemške čete prekoračile avstrijsko mejo. Nacistična Nemčija je čez dva dni razglasila priključitev Republike Avstrije.
- ▶ **12.3.2003** sta ostrostrelca ubila 51-letnega srbskega premierja Zorana Đinđića.

POGLED NAZAJ (OD 6. 3. DO 13. 3.)

Amerigo Vespucci

Amerika je dobila ime po italijanskem pomorščaku Amerigu Vespucciju. Rodil se je **9. marca 1451 ali 1454** in bil v španski ter portugalski službi. Od leta 1499 je bil v več raziskovalnih odpravah v Južni Ameriki. Objadral je celotno severno in vzhodno obalo od ustja Ria Magdalene morebiti vse do Ria de la Plate, zanesljivo pa do 25 stopinj jugozahodne širine. Odkril je Amazonko in spoznal, da je Amerika samostojna celina. Poročila o potovanjih in zemljevidi so mu v Evropi prinesli velik ugled.

Po njegovom imenu je nemški kartograf Martin Waldseemüller na svojem zemljevidu sveta leta 1507 poimenoval južnoameriško celino Amerika, Gerhard Mercator pa je leta 1538 razširil ime na celoten Novi svet.

Ameriko je sicer odkril Kristof Kolumb, ki je bil obseden z zamisljo o poti do Indije. Po dolgoletnem trudu mu je uspelo dobiti podporo španske kraljice Izabele I. Katoliške. Na prvi vožnji je 12. 10. 1492 pristal na Bahamskih otokih, 27. 10. na Kubi in 6. 12. na

Haitiju. Na drugi vožnji (1493–96) je odkril Male Antile, Jamajko in Puerto Rico, na tretji (1498–1500) pa severni del Južne Amerike. Četrta pot (1502–1504) ga je pripeljala do Antilov in srednjeameriških obali. Umrli je prepričan, da je odkril zahodno pot v Indijo.

Josip Poklukar

V Krnici pri Bledu se je **7. marca 1837** rodil prvi slovenski deželni vladar Kranjske Josip Poklukar. Bil je politik in gospodarstvenik. Pravo je doštudiral na Dunaju. Nekaj časa je bil v pravni

službi, nato pa je prevzel vodstvo in solastništvo Blaznikovih tiskarn v Ljubljani. Politično se je pridružil Bleiweisovim staroslovcem in leta 1870 tudi sodeloval na jugoslovanskem kongresu v Ljubljani. Načelnih sporov z mladostlovinci se ni udeleževal, saj se je ukvarjal le z gospodarskimi vprašanji, financami in davki.

Leta 1888 je postal prvi slovenski deželni glavar na Kranjskem. Predsedoval je sestanku slovenskih in istrskih poslancev leta 1890 v Ljubljani, kjer so se dogovorili o skupnem sodelovanju v državnem in deželnih zborih. Bil je član kranjskega deželnega zbora od 1870 do smrti in seveda pa tudi član številnih, zlasti gospodarskih odsekov. V letih 1871–73 in 1879–90 je bil tudi državnozborni poslanec. V državnem zboru je bil član Hohenwartovega poslanskega kluba in vodja slovenske delegacije.

Plaz z Mojstrovke

12. marca 1916 se je utrgal plaz z Mojstrovke in pod seboj pokopal nekaj sto ruskih vojnih ujetnikov, ki so gradili cesto čez 1611 metrov visoki Vršič v Trento in 6 ali 7 njihovih stražarjev.

Cesto so gradili zaradi preskrbovanja avstro-ogrske vojske v dolini Lepene in na Dupli planini. Vojaške oblasti so pripeljale na delo 12.000 ruskih ujetnikov in jih namestile v barake od Kranjske Gore do Trente. Bili so neprimerno oblečeni in izčrpani. Med njimi so razsajale bolezni, nad njimi pa so se znašali tudi avstrijski

stražarji. Umrle tovariše so ruski graditelji pokopali na vojaških pokopališčih v Kranjski Gori in Trenti. Na kraju, kjer so našli zadnjo žrtev plazu, pa so ujetniki postavili leseno kapelico, ki še vedno spominja na žalostni dogodek.

Spoštovani bralci,

uredništvo si pridržuje pravico do krajšanja pisem, ki presegajo dolžino 45 vrstic. Pisma bralcev objavljamo v skladu z načelom profesionalne novinarske etike, katere namen je služiti interesom javnosti ne glede na politično, svetovnonazorsko ali kakršno koli drugo prepričanje.

št. 8/63

Herojeva vrnitev v Suho krajino (5)

»Družina« partizana Lada Ambrožiča-Novljana se je na moj odgovor na njihovo omalovažujoče pismo proti meni odzvala skrajno žaljivo. Njihovo pismo je pravzaprav eno samo žaljenje – in prav nič dejstev (zato naj bralci ne nasedejo njihovu provokiranju, češ da sem se nekoč zlagal, ko sem omenil Ambrožičevo sodelovanje pri povojnih pobojih). Sicer pa: nič novega, ti ljudje (potomci partizanov in komunisti), potem ko jih soočiš z dejstvi in resnico, v »odgovor« samo žalijo. Morda se bodo bralci spomnili, koliko žalitev je pred leti po meni natesel Lan Brenk, tedaj urednik pri Enciklopediji Slovenije, potem ko sem pisal o nekaterih geslih v ES, ki so medvojno in povojno dogajanje v Sloveniji prikazovala skozi izrazito komunistično-udbovsko optiko, ko so npr. o Vosu ali Ozni pisali kot o domala dobredelnih organizacijah, čeprav je šlo za čista zločinska sestava, ki sta za interese komunistične partije sistematično zasledovala in uničevala politično drugače misleče ljudi.

Tokrat je še huje. Lado Ambrožič-Novljan je imel v partizanih preveč pomembne funkcije in zato ni mogel biti neomadeževan, kot so ga poskušali v zadnjih petnajstih letih prikazovati mnogi. Tudi sam sebe. Z zgodbicami o plemenitih narodnoosvobodilnih borbah partizanov je že nekaj časa konec. Od takrat, ko je v Sloveniji dovoljeno govoriti resnico. Slovence so

45 let na vsakem koraku pitali s položeno oziroma skrajno idealizirano podobo NOB in partizanov (in zlobnih domobrancev na drugi strani). Toda resnica je (bila) drugačna. V zadnjih petnajstih letih je bilo objavljeno že zelo veliko. Ta govori o zlorabi okupacije za izvedbo izjemno nasilne komunistične revolucije, o brutalni »zmagi« in o »osvoboditvi«, ki je bila to morda le za komunistične nasilnike, za večino Slovencev pa je bil to le partijsko-udbovski teror, ki je trajal 45 let. Tako plemenita dejanja, kot so bile (narodno)osvobodilne vojne, so svojo legitimnost dobila v povojnem obdobju. Partizansko gibanje s povojnim sistemom legitimnosti je seveda ni dobilo, saj je ni moglo dobiti, ker je bilo v osnovi del boljševistične izvedbe revolucije, ta pa je sinonim za genocidno nasilje.

Ne bom ponavljal, da je Lado Ambrožič-Novljan odgovoren za zločine na Ajdovcu, v Žužemberku in pri poboju Mavsarjeve družine. Če bi se poglobili v njegovo povojno »epizodo« v Prekmurju in v Mariboru, bi verjetno odkrili še kaj, saj so prav v tistem času, ko je tam partizanil v visoki funkciji, tam množično preganjali in pobijali ljudi.

»Ambrožičevi« pravijo, da na Ajdovcu ni bilo poboja, ampak da je šlo za »napad na utrjeno belogardistično postojanko«. Seveda, takšno komunistično terminologijo so nam več desetletij vcepjali, zato mnogi še danes mislijo, da so partizani opravljali dobro delo, ko so napadali in uničevali »belogardistične postojanke«. Toda v resnici je šlo za zločinsko početje. Nimam prostora, da bi pisal o tem, kako so bili partizani leta 1942 tipična revolucionarna vojska komunistične partije (o tem sem že zelo konkretno veliko pisal v prejšnjih letih) in kako so s svojim revolucionarnim nasiljem ljudi prisilili, da so se branili. Zato je bilo napadanje branilcev nov zločin komunističnih teroristov. Šlo je za to in za popolnoma nič drugega; za »navaden« genocid.

Omenil sem že, da sem si v zadnjih desetih letih nenehno želel, da bi o Žužemberku napisal tisto, kar so do zdaj vsi zamolčevali: koliko partizanskega nasilja in posledic tega nasilja je ta kraj moral prestati med vojno. In med zač-

tniki partizanskega nasilja je bil prav napad Gubčeve brigade – vodil jo je Lado Ambrožič-Novljan – decembra 1942 na Žužemberk. Temu partizanskemu napadu so v naslednjih dveh letih sledili drugi, še veliko bolj uničujoči. Najprej leta 1943, potem pa najbolj uničujoč maja 1944, ko so med drugim požgali in porušili mogočno cerkev na Cvibljju. Kar je ostalo celega v dveh letih partizanskih ropanj in uničevanj, so v zadnjega pol leta uničila »zavezniška« letala, ki so jim partizani dajali »koordinate« za Žužemberk. Kar trinajstkrat so ga prišla bombardirati, čeprav za to z »zavezniškega« stališča ni bilo prav nobene potrebe. Kraj je bil popolnoma uničen; med drugim tri žužemberške cerkve.

Res je, proti koncu vojne so se domobranci znesli nad nekaterimi komunističnimi aktivisti, jih polovili in pobili. Toda nobenega (proti)nasilja ne bi bilo, če ne bi bilo prej dve- ali celo triletnega partizanskega nasilja. Zato ima te žrtve posredno na vesti med drugimi Lado Ambrožič-Novljan. Tako kot ima na vesti življenja mnogih partizanov, ki so zapisani na velikanskem spomeniku na Cvibljju. Večina partizanov, da o talcih in internirancih niti ne govorim, je padla zaradi načina bojevanja, ki je bilo v službi komunistične revolucije. Zato je bilo vedno sprevrženo in je še bolj sprevrženo danes, ko je o medvojnem dogajanju že veliko javno zapisanega oziroma znanega, da nekateri – kot vidimo tudi »družina« Ambrožič – mahajo s temi nesrečnimi žrtvami. To je res odvrtno. Po vojni so komunisti na Cvibljju, na kraju, kjer so prej uničili cerkev, postavili velikanski partizanski spomenik. Zdaj so spodaj na trgu, pred vhodom v občinsko stavbo, na kraju, kjer je bila med vojno uničena trška cerkev, njihovi nasledniki posta-

vili nov partizanski spomenik. Le kakšna miselnost vodi te ljudi? Nobenega občutka za pravo mero nimajo. Nekoč so kradli in pobijali, potem so zganjali vsakovrstno nasilje in lagali, lagali. Očitno še vedno ne morejo iz svoje kože. Še kar naprej postavljajo zlagane spomenike zlaganim junakom, s čimer neskončno žalijo mnoge ljudi. V Suhi krajini, ki je zaradi partizanov štiri leta trpela in krvavela, pa še posebej.

Ivo Žajdela, Ljubljana

št. 8/12

Je Lotrič financiral Lucujevo pisanje? (1)

Končno Lucu! Končno se je nekdo pošteno lotil Aleksandra Lucuja (Demokracija št. 8, 23. februar 2006), ki tolikokrat piše neresnice, pa mu doslej nihče ni mogel nič ... Razen avstralski Slovenci!

Pred leti je po smrti patra Bazilija Valentina zapisal za patra žaljive in dvournne besede, med drugim »da je pater odnesel s seboj v grob neke domobranske skrivnosti«. Tiste čase (od 1993 do 2001) sem živel v Melbournu/Sydneyju in urejevala ter izdelovala informativni avstralski slovenski časopis Glas Slovenije. Lucuju sem v svojem časopisu odgovorila na njegovo pisanje, saj ni minil niti teden dni od patrove smrti in so avstralski Slovenci še žalovali. Njegov članek je bil toliko bolj netičen zaradi tega, ker je bil Lucu nekajkrat na obisku pri patru v Melbournu (pa tudi pri sydneyjskem patru) in bi ga lahko vprašal za njegove »domobranske skriv-

► nosti«, ne pa da se je naredil vsevednega šele po njegovi smrti. Ja, vedno kadar je prihajal na teniški turnir Australian Open, je hkrati še vohljajal med avstralskimi Slovenci, za nameček pa je bil še lepo postrežen, dokler ... Dokler se torej ni zbrala skupina Slovencev in od direktorja državnega etničnega radia SBS zahtevala, da Lucujeva poročila izločijo iz oddaje v slovenskem jeziku. Lucu je namreč nekaj časa poročal za to oddajo, a ne dolgo. Bil je umaknjen, odslej pa tudi nedobrodošel med večino slovenske skupnosti v Avstraliji. Potem se je skozi nekaj let neprestano dotikal gospoda Dušana Lajovca in časopisa Glas Slovenije. Zapisal je nekaj neresnic, na katere sem na Delo poslala popravke, pa niso bili nikoli objavljeni. Trdil je na primer, da sta lastnika Glasa Slovenije gospod Dušan Lajovic in Alfred Brežnik, takrat tudi generalna častna konzula Slovenije v Avstraliji. Oba sta bila skupaj z menoj le ustanovitelja, potem pa sponzorja. Ta časopis sem urejevala ves čas popolnoma samostojno in neodvisno! Prvi je Glas Slovenije registriral leta 1966 v Sydneyju Florjan Auser in torej postal njegov lastnik.

Pred kratkim se je Lucu v Nedelu znova lotil Dušana Lajovca, pa povezave z Janezom Janšo, Viktorjem Barago (avstralskim častnim konzulom), Barbare Brezigar in še koga in spet natrosil nekaj neresnic. Ena teh je, da je gospod »Lajovic pripeljal Janšo v Avstralijo«. To ni res! Janeza Janšo je v Avstralijo povabila Avstralska slovenska konferenca (ASK) za Svetovni slovenski kongres in njeni narodni sveti po Avstraliji. Takrat sem

RADIO
96,4 MHz *Ta pravi!*
Slovenske gorice

Trg osvoboditve 5, 2230 Lenart, tel: 02/729 02 20, 720 73 24, fax: 02/720 73 22
ELEKTRONSKA POŠTA: radio@radio-rsg.si, INTERNET STRAN: www.radio-rsg.si

bila organizacijska tajnica ASK in SNS in sem gospodu Janši osebno poslala povabilo. Pravzaprav je bila ideja za ta obisk moja. Res pa je bil gospod Lajovic takrat podpredsednik ASK. Ta dejstva so zapisana in lahko dokazljiva.

Gospod Lucu piše večkrat kar povprek – pa mu do sedaj nihče ni mogel nič. Sprašujem se pa tudi, od kod ima tako dobre informacije. A te potem kroji po svoje, samo da blati nekatere ljudi. Od kod prihajajo zanj informacije celo iz Avstralije? Ni kaj – bilo kuda udba svuda!

In ne nazadnje ne vem, zakaj mu gornje naveze gredo tako zelo na živce. Prijateljstva bi se morala ustvarjati torej po njegovem receptu. Res demokratično!

Stanka Gregorič, Maribor

št. 8/9

Gorenjska naveza (1)

Vsebina članka, pod katerim se je podpisal novinar Denis Ven-

gust, z dejanskim stanjem nima ničesar skupnega. Za tako pomemben in udaren članek, ki ga je uredništvo Demokracije uvrstilo v rubriko »V središču«, se novinarju ni zdelo vredno preveriti podatkov in trditev, ki jih je zapisal, čeprav bi jih moral pred objavo po določilih novinarskega kodeksa in medijske zakonodaje brezpogojno preveriti.

Popolnoma nerazumljivo nam je, da nekdo na tako lahkoten način seje neresnice in izkrivlja preverljiva dejstva, vse skupaj pa začini z neokusnimi namigovanji, žaljivimi obdolžitvami in zvrhano mero neznanja. Še bolj nerazumljivo je, zakaj si nekdo tako zavzeto prizadeva škodovati trem uspešnim slovenskim podjetjem, ki dajejo delo več kot 7000 zaposlenim in so samo v zadnjem letu v državni proračun odvedla okrog 15 milijard tolarjev dajatev, delničarjem, med katerimi sta tudi državna sklada Kad in Sod, pa prinesla dobrih 5 milijard dobička v obliki izplačanih dividend. Gorenjska banka, Merkur in Sava še zdaleč niso brez vizije, kot nam lahkotno in nepreverjeno poskuša podtakniti Vengust, ampak s svojim poslanstvom predstavljajo enega od temeljev slovenske države.

RADIO DMEV

97.2, 99.5, 103.7, 106.2 MHz
UKV, STEREO, RDS

Sava se je s prodajo proizvednega programa pnevmatik ameriškemu koncernu Goodyear po oceni strokovnjakov pravočasno in modro odzvala na spremenjene razmere na svetovnem trgu. Če ne bi imeli jasne vizije in uspešne strategije v svoji tradicionalni temeljni dejavnosti gumarstva in če ne bi s premišljenim vlaganjem v druge obetavne dejavnosti, kot sta slovenski turizem in nepremičninska dejavnost, tega oplemenitili z donosnimi finančnimi naložbami, bi danes delili usodo z mnogimi slovenskimi gospodarskimi družbami, ki so zamudile primeren trenutek za prilagoditev novim razmeram na svetovnem trgu, zdaj pa iščejo razloge za svoje težave v lastnem poslovnem okolju.

V desetih letih se je že večkrat potrdila pravilnost naše odločitve o prestrukturiranju družbe. Pred desetimi leti je Sava ustvarila za dobrih 180 milijonov evrov prometa na leto, od tega je na programu avtomobilskih pnevmatik in klinastih jermen odpadlo 130 milijonov evrov. Danes imata ta programa v obeh družbah, katerih lastnik je postal Goodyear, trikrat večjo realizacijo, poleg tega pa so ohranili vsa delovna mesta in jih še celo povečali. Vsi trije deli, ki so nastali iz nekdanje Save (Poslovna skupina Sava in obe družbi, ki sedaj delujeta v okviru koncerna Goodyear), uspešno poslujejo. Njihov skupni prihodek je sedaj približno štirikrat večji, kot je znašal prihodek Save pred strateško povezavo s koncernom Goodyear. Delovna mesta pa so bila ne le ohranjena, ampak je z nadaljnjim širjenjem obsega poslovanja zaposlitev pridobilo še dodatnih 1.300 ljudi.

Sadove uspešnega poslovanja Save žanjejo tudi naši delničarji,

88,3 & 105,1 MHz
ALPSKI VAL

Radio Alpski val
www.alpskival.net
† 05 38 11 886
f 05 38 11 674

RADIO BREŽICE
na 88,9 in 95,9 MHz

ki jih je (še vedno) več kot 15.000. Vrednost delnice naše družbe se je od januarja 2000, ko je začela kotirati na Ljubljanski borzi, povečala skoraj za trikrat, povprečen letni kapitalski donos v zadnjih petih letih pa znaša 16,4 odstotka. Sava z načinom vodenja ter s stalno gospodarsko rastjo in z razvojem zagotavlja varno prihodnost tako svojim delničarjem kot tudi zaposlenim in poslovnim partnerjem ter prispeva k blaginji širše družbene skupnosti.

Kapitalske povezave med Gorenjsko banko, Merkurjem, NFD in Savo so popolnoma zakonite, poslovno sodelovanje pa prinaša vrsto pozitivnih rezultatov. Novinar je zakonito in poslovno uspešno sodelovanje med družbami razglasil za »skrajno vprašljivo z vidika poslovne higiene« in za »gorenjsko navezo«. Prav ta novinar, ki s tako nonšalantnostjo deli pritlehne vrednostne sodbe in nasvete, seveda ni niti z besedico pojasnil, zakaj je zakonito poslovanje med različnimi družbami »skrajno vprašljivo« ali »nehigienično«. Zagotovo bo pri »razkrinkavanju« »skrajno vprašljivih« in »nehigieničnih« kapitalskih povezav imel ogromno dela, saj so kapitalske in poslovne povezave med družbami eden od temeljev tržnega gospodarstva.

Tudi oznaka »gorenjska naveza« ne ustreza dejanskemu stanju. Novinar bi navsezadnje že moral vedeti, da je sedež NFD le nekaj sto metrov od uredništva Demokracije in ne na Gorenjskem, družbo Iskraemeco iz Kranja, ki ima 5-odstotni lastniški delež v Gorenjski banki, pa je preprosto izpustil iz »naveze«.

No, v težavah se nista znašla Merkur, ki ga pisec brez slehernega argumenta razglasi za neuspešno podjetje brez perspektive, ali Gorenjska banka, ki bi jo pisec najraje pretvoril v financerja zavoženih podjetij. V nadaljevanju deli nasvete Sodu in Kadu, kako bi morala ukrotiti »hudičevo navezo«, ki po njegovo polzi izpod njenega vpliva, z ničimer pa ne pove, zakaj bi bilo to lahko slabo, in ne ponudi nobenega argumenta. Verjetno ga niti ne more, saj v navedenih primerih ni bilo nobenih poskusov divje privatizacije, neupravičenega bogatenja,

izigravanja delničarjev, kraje ali kakšne druge nečednosti. Vodstvo tudi ni poceni odkupovalo delnic družbe, ki so jih delničarji pred borzno kotacijo prodajali bistveno pod tržno vrednostjo.

Ravno nasprotno. Vodstvo s premišljenimi poslovnimi potezami, ki jih novinar (še) ne zna celovito razumeti in si ustvariti pravilne podobe o kakovosti poslovanja, ohranja in odpira nova delovna mesta, s plačevanjem davkov in drugih dajatev uspešno polnimo državno blagajno, delničarjem prinašamo dobiček, utrjujemo položaj na zahtevnem trgu s hudo konkurenco in širimo dejavnost tako na domačem kot tujih trgih. To je bil tudi edini razlog, da je devetčlanski nadzorni svet Save, d. d., sedanjim upravi zaupal še en mandat. Naj spomnimo, da je bil nadzorni svet pred dvema letoma na skupščini izvoljen s strani vseh navzočih delničarjev. Vengustovo povezovanje s starimi političnimi strukturami, ki ga kot kukavica podtika v tuje gnezdo, pa je navadno natolcevanje, ki morda še največ pove o miselnem vzorcu avtorja samega.

*Lidija Bregar,
direktorica Korporativnega
komuniciranja, Sava, d. d.*

Aleš Debeljak in vojaška parada

Gledala sem vaše soočenje z dr. Ljubico Jelušič o vojaški paradi.

Ne morem se zadržati, da vam ne bi povedala, kaj si mislim o vas. Iz vaših besed in besed vaših somišljenikov sika odkrita jeza, ker se še vedno ne morete sprijazniti z dejstvom, da volivci nismo več zaupali vlade vam všečnim strankam. Zato v prah potepate popolnoma vse, kar ta vlada reče ali naredi, četudi je še tako pozitivno in dobro za Slovenijo in njene prebivalce. Tudi v vaše dobro, čeprav tega iz zlobe ne priznate. Svoj vzvišeni in arogantni značaj ste pokazali v soočenju, ko ste kljub doktorskemu nazivu nevezgogeno skakali v besedo dami na nasprotni strani takrat, ko niste imeli besede.

Pri soočenju v Odmevih me vaši za lase privlečeni argumenti niso prepričali. Podpiram pa vse, kar je rekla gospa dr. Ljubica

Mirovniki

Marija Vodišek

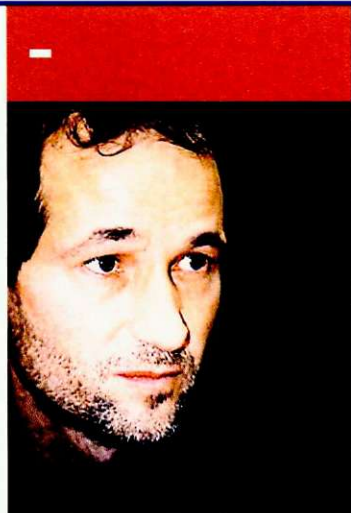
Mirovniki oz. pacifisti so mi bili vedno sumljivi. Koliko je med njimi res pravih nasprotnikov vsakega nasilja, ne le vojne? Tisti, ki jih poznamo v našem okolju, se vedno udeležujejo prav nič pacifističnih »globalnih« napadov na svoje največje sovražnike, globaliste. Tam, običajno zamaskirani, razbijajo vse, kar je na dosegu njihovih »mirovniških« gorjač. In vsa zbrana združba sedanjih nasprotnikov vojaške parade jim tega nikoli ne očita, nasprotno, še hvali jih. Amnesty International, leta 1961 v Londonu ustanovljena mednarodna organizacija za podporo političnim zapornikom, vendar s poudarkom, da le tistim, ki niso uporabili sile in niso zagovorniki uporabe sile, ne sme zagovarjati teroristov, ki ubijajo nedolžne ljudi, ne razbijajo, ki uničujejo tujo imovino, ker spadajo v kategorijo teroristov! Slednja strogo loči mirovništvo od terorizma, ki ima nešteto oblik. Kaj pa nova mirovniška dejavnost predsednika Slovenije Janeza Drnovška? Slovensko vojsko bi takoj poslal v Darfur v nekakšno mirovno misijo, ki zaradi pasivnosti OZN sploh ne deluje. Nasprotuje pa paradi Slovenske vojske, ki naj bi bila ob 15. obletnici naše osamosvojitve in ustanovitve PRVE samostojne slovenske države. Brez dvoma mu bodo pritrdili vsi tisti eldeesovci in združenolistniki, ki se pred 15 leti niso udeležili slavnostne razglasitve samostojnosti in proslave na Trgu republike. Mnogi med njimi še danes žalujejo za Titovo Jugoslavijo. Če ne bo šlo drugače, bodo vse skupaj »zavili« v mirovniški paket ali pa sprožili še eno ustavno presojo. Njihov zelo pogosto uporabljeni in že prav smešni »ugovor vesti« jim ne dovoli gledati zaničevane Slovenske vojske, dolga leta pa so mirno gledali množične pokole na Hrvaškem (Vukovar) ter Bosni in Hercegovini in zagovarjali poveljne poboje v Sloveniji. Prireditve na Gazimestanu, kjer sta bila od Slovencev najvidnejša ploskača Janez Drnovšek in Janez Stanovnik, sicer ni bila vojaška parada, bila pa je velikosrbska vojaška grožnja predvsem Sloveniji, Hrvaški in Bosni. Svoje grožnje je jugovojška uresničila povsod, razen v Sloveniji, ki se je znala tudi vojaško upreti takrat drugi najmočnejši armadi v Evropi. Smo pozabili, kdo so bili glavni inteligentni izvajalci tega enkratnega dejanja? Seveda so se proti paradi poleg standardnih »mirovnikov« oglasili »ugledni« intelektualci, medijski strokovnjaki, profesorji, pravzaprav »civilna družba«, kakor sami sebe uzurpatorsko imenujejo. Na čelu le-teh, kot se spodobijo, so varuh »svojih« pravic M. Hanžek, Manca Košir, Spomenka Hribar, Drago Kos, v katerih pravičnost in miroljubnost prav nič ne verjamem. Ali kdaj pomislijo, da bi, če ne bi bilo slovenske osamosvojitve, njihovi zlati sinčki službovali v jugovojški? Soočenje v Odmevih 27. februarja med dr. Ljubico Jelušič in dr. Alešem Debeljakom o paradi Slovenske vojske lahko označimo z razmerjem 1:10 za Jelušičevo. Ne pozabimo, da so vse te preštevilne »nevladne« organizacije priseseane na državni proračun, v breme vseh državljanov torej. Vsi ti »civilni vzdrževanci« so nevarnejši od ptičje gripe!

Jelušič. Res je, ničesar ne vemo o naši vojski, ki je nimam za militantno, o naših krasnih fantih, ki so nesebično pripravljeni pomagati povsod, tudi ljudem v elementarnih nesrečah. Globoko sem jim naklonjena še iz časa osamosvajanja Slovenije. Njim in njihovem vodji se moramo za-

hvaliti, da je naša Slovenija samostojna in resnično svobodna, kjer lahko državljani brez strahu pred posledicami odkrito komurkoli, tudi vam in predsedniku države, povemo, kar si mislimo. Zato parado na tako pomembni obletnici osamosvojitve podpiram!

Mihaela Afner, Celje

Politični semafor

Levičarski paradni konj Aleš Debeljak je znova pokazal, zakaj FDV še vedno velja za levičarsko utrdbo. Tokrat je v Odmevih prepričeval slovensko javnost, da bi morebitna vojaška parada ob 15. obletnici osamosvojitve pokazala ljudem, da ima vojska vlogo branilca totalitarnega sistema, kot jo je imela v prejšnji državi. Žalostno je, da vojake, ki so odločilno pripomogli k osamosvojitvi, primerja s prejšnjo, agresorsko vojsko in jim za osamosvojitve ne pripisuje skoraj nobenih zaslug.

Žrtev Drnovškovih čistk Predsednik države Janez Drnovšek v zadnjem času hitro „čisti“ svoj urad. Tako se je v zadnjih nekaj tednih moralo posloviti kar pet njegovih uslužbencev. Med njimi je bil Iztok Simoniti (brat ministra za kulturo Vaska Simonitija), ki je bil Drnovškov svetovalec za mednarodne zadeve. Nekateri namigujejo, da je moral oditi, ker ni dovolj podpiral Drnovškove mednarodne pobude. Hudomušneži pa dodajo, da je očitno „seval“ negativno energijo.

Na obisku v Argentini Minister za šolstvo in šport Milan Zver se v teh dneh mudi na delovnem obisku pri Slovencih v Argentini. V tej državi namreč že dolgo časa potekajo tečaji slovenskega jezika in drugih predmetov v slovenščini, in sicer v t. i. sobotnih šolah v ABC oddelkih. Glede na to, da v minulih letih argentinski Slovenci niso dočakali obiska kakšnega visokega predstavnika vlade (navadno so že napovedane obiske odpovedali), je minister Zver tokrat prebil led.

Dvojna Repovževa merila

Potem ko je Janez Drobnič, minister za delo, družino in socialne zadeve, pretekli teden v razburjenju odrinil mikrofona novinarke TV Slovenija, se je nanj usul plaz obtožb, nacionalna televizija pa je temu dogodku posvetila izredno veliko pozornost. Drobničev trenutek besa so izrabili tudi v opozicijskih strankah (LDS in SD), v imenu Društva novinarjev Slovenije je svojih nekaj trenutkov slave pobral tudi Grega Repovž, novinar na Delu. Dogodek, ki ga res ne moremo označiti kot primerne za ministra (ta se je novinarke takoj in naslednji dan še enkrat opravičil), so vsi označili že skoraj za agresijo. Ministru je dejansko prekipelo, ker nekateri ves čas namigujejo, da ga namestitev predsednika vlade zamenjati, in ga o tem tudi nenehno sprašujejo. S tem pa poskušajo 'informatorji' delati le zgago znotraj koalicije. Po drugi strani se ti politični dušebrižniki vključno z Re-

povžem nikoli doslej niti oglasili niso, ko je bil v nemilosti kakšen od novinarjev, ki politično niso bil ina liniji nekdanje oblasti. Oglasili se niso niti takrat, ko je na primer ljubljansko okrožno sodišče (dokazano nezakonito) odredilo prisilno privedbo novinarke in nekdanje urednice Demokracije. Doslednost pa taka! V. K.

NAROČILNICA

NAROČILO (označite z x):

- ☐ Iz arhivov slovenske politične policije
- ☐ Tone Kuntner: **Mati Slovenija**
- ☐ Dušan S. Lajovic: **Med svobodo in rdečo zvezdo**
- ☐ Milan Zver: **100 let socialdemokracije**
- ☐ Albert Svetina: **Od osvobodilnega boja do banditizma**
- ☐ Janez Janša: **Okopi**
- ☐ Janez Janša: **Premiki**
- ☐ Jaklič in Toplak: **Ustava Združenih držav Amerike s pojasnili**
- ☐ Cijan, Toplak, Dubrovnik (ur.): **Državna ureditev Republike Slovenije**
- ☐ Jan F. Triska: **Pozabljena fronta prve svetovne vojne**
- ☐ M. Zajc, F. Kozina, F. Dejak: **Ušli so smrti**
- ☐ Vasja Klavara: **Predel 1809**
- ☐ Tomaž Butkovič: **Vzpon Bohinja pred zatonom Avstro-Ogrske**
- ☐ Jože Dežman: **Moč preživetja**
- ☐ Andrej Capuder, Bogdan Kladnik: **Slovenija brez meja**
- ☐ Jože Dežman, Marjan Linas: **Med kljukastim križem in rdečo zvezdo**
- ☐ Jože Dežman: **S spravno ljubeznijo iz rdeče ledene dobe**
- ☐ A. Elste, M. Koschat, H. Filipič: **Nacistična Avstrija na zatožni klopi**
- ☐ Stane Kos: **Stalinistična revolucija na Slovenskem 1941-1945, I.**
- ☐ Stane Kos: **Stalinistična revolucija na Slovenskem 1941-1945, II.**
- ☐ Tamara Griesser-Pečar: **Stanislav Lenič, življenjepis iz zapora**
- ☐ Eiletz: **Zgodovina neke kolaboracije: Boljševiki in Nemci 1914-1918**
- ☐ Andrej Rahten: **Pozabljeni slovenski premier**
- ☐ Dieter Blumenwitz: **Okupacija in revolucija v Sloveniji (1941-1946)**
- ☐ Vasja Klavara: **Koraki skozi meglo**
- ☐ Milan Zver: **Demokracija v klasični slovenski politični misli**
- ☐ Tita Kovač Artemis: **Baron Janez Vajkard Valvasor**
- ☐ Ive A. Stanič: **V objemu osvoboditeljev**
- ☐ Jože Zemljic: **Življenje je večna borba**

5.000,00 SIT / 20,86 EUR
2.200,00 SIT / 9,18 EUR
6.200,00 SIT / 25,87 EUR
2.200,00 SIT / 9,18 EUR
6.700,00 SIT / 27,95 EUR
2.200,00 SIT / 9,18 EUR
2.200,00 SIT / 9,18 EUR
4.990,00 SIT / 20,82 EUR
8.500,00 SIT / 35,46 EUR
5.500,00 SIT / 22,95 EUR
3.906,00 SIT / 16,29 EUR
6.727,00 SIT / 28,07 EUR
5.500,00 SIT / 22,95 EUR
6.510,00 SIT / 27,16 EUR
10.850,00 SIT / 45,27 EUR
4.991,00 SIT / 20,82 EUR
6.510,00 SIT / 27,16 EUR
5.300,00 SIT / 22,11 EUR
1.085,00 SIT / 4,52 EUR
1.085,00 SIT / 4,52 EUR
4.449,00 SIT / 18,56 EUR
6.696,00 SIT / 27,94 EUR
4.232,00 SIT / 17,65 EUR
3.840,00 SIT / 16,02 EUR
6.460,00 SIT / 26,95 EUR
4.400,00 SIT / 18,36 EUR
3.000,00 SIT / 12,51 EUR
2.500,00 SIT / 10,43 EUR
2.000,00 SIT / 8,34 EUR

Izpolnjeno naročilnico pošljite
na naslov:

**Demokracija, p.p. 4315,
1000 Ljubljana**

ali na faks 01 43 45 462.

Poštino po veljavnem ceniku Pošte
Slovenije plača naslovnik ob prevzemu.
Vse cene vsebujejo 8,5% DDV.

Obvestilo potrošnikom:
Informativne cene v evrih so preračunane
iz tolaških cen po centralnem paritetnem
tečaju 1 EUR = 239,64 SIT.

Ob naročilu

2 (dveh) knjig:
darilo lonček "Demokracija"

3 (treh) knjig:
darilo lonček + kapa "Demokracija"

4 (štirih) in več knjig:
darilo lonček + kapa "Demokracija" +
knjiga (po onašem izboru)

☐ Naročam tednik Demokracija

število izvodov: _____

Naročnino želim plačevati:

- ☐ mesečno* ☐ 4 x letno (9% popust) ☐ 2 x letno (10% popust) ☐ 1 x letno (20% popust)

* Če želite uveljaviti 8% mesečni popust pri naročnini, vas prosimo, da označite status, ki ga imate:

- ☐ upokojenec, ☐ invalid, ☐ brezposeln, ☐ študent ali dijak

Ime in priimek (ime podjetja): _____

Datum naročila: _____

Datum rojstva (samo fizične osebe): _____

Ulica: _____

Podpis in žig naročnika (samo pravne osebe): _____

Kraj, poštna št.: _____

Kontaktna oseba (samo pravne osebe): _____

Davčni zavezanec: ☐ NE ☐ DA ID za DDV: _____

Tjaša

Helena

LOČENI RAČUN

za osebno rabo službenega mobilnika

Poslovni stroški se znova nižajo. Po MPO, ki omogoča cenejše klice med zaposlenimi, še Ločeni račun. Da zaposleni brez pomislekov na svoji službeni mobilni številki opravljate tudi povsem zasebne stvari – saj zanje dobivate poseben račun na dom.

Storitev je namenjena pravnim osebam in samostojnim podjetnikom. Podrobnejše informacije dobite na našem spletnem mestu, v najbližjem Mobitelovem centru in na posebni številki za poslovne uporabnike: 041 700 706.

ŽIVLJENJE NISO LE BESEDE

WWW.MOBITEL.SI